Número 3/4 2016-2017

Nous *Papers d'Ovnis*

Nous

Papers d'Ovnis

Revista sobre fenòmens estranys

Números 3 - 4

(2016-2017)

Centre d'Estudis Interplanetaris

Papers d'ovnis publica articles sobre fenòmens estranys, especialment observacions d'objectes no identificats. També s'accepten articles d'estudi i anàlisi sobre recursos i fonts d'informació sobre aquestes temàtiques, la documentació generada, la seva història, o les perspectives científiques o filosòfiques que se'n deriven.

Els punts de vista expressats només són els dels autors.

Publicació sense finalitat comercial.

ISSN: 2604-1405

CEI. Centre d'Estudis Interplanetaris, 2017.
Apartat de Correus 31.185
08080 Barcelona. Catalunya
cei.stendek@gmail.,com
www.el-cei.org

Amb la col·laboració especial d'Emili Gil

Sumari

Articles

Recull de notes sobre Ovnis a l'Escala i rodalies 7

Gerard Casademon

Signum in coelo mirabiles appareunt 88

Jordi Ardanuy

Ovnis a la Catalunya del Nord (2011-2015) 111

Jordi Ardanuy

El grup de savis de Reus i aquella cosa dels platets voladors 116

Jordi Ardanuy

Una conferència sobre fenòmens voladors no identificats de Rafael Subirana a l'Agrupació Astronòmica de Sabadell el novembre de 1967 130

CEI

Un fenomen atmosfèric: remolins de foc del cel 133

Rafael Subirana Ollé

Nota necrològica sobre Eugeni Danyans 139

CEI

L'altra astronàutica 142

Eugeni Danyans

Sobre els *snallygasters* 148

Javier Ruiz
Jordi Ardanuy

Blog del CEI

Enregistren en vídeo un OVNI a Reus 152

Un cas OVNI a la Bisbal de Falset l'any 1913 154

De nou un OVNI a Reus 155

El *Diari de Tarragona* parla d'un OVNI sobrevolant la Mussara 157

Canó lluminós sobre Barcelona causa petició d'informació sobre OVNI 159

Ovni observat a les rodalies de Llers l'any 1976 161

Veïns de Sant Celoni veuen ovnis, segons Nacio Digital 164

Hemeroteca

Fa 240 anys**.** Cossos lluminosos eixint cap el mar, Anglaterra 166

Fa 170 anys. Fenomen curiós a les rodalies de Bouzillé 167

Fa 140 anys. Llums misterioses 168

Fa 120 anys. Un globus misteriós 169

Fa 90 anys. Fenomen aeri 173

Fa 70 anys. Des de Tànger, observen un estrany fenomen 176

Fa 60 anys. Finalment, un punt lluminós al cel 178

Recull de notes sobre Ovnis a l'Escala i rodalies

Compilation of notes on UFOs at l'Escala and surroundings

Gerard Casademon[1]
gcasademon@gmail.com

[1] Col·lectiu Metafísica 2.0

Resum

La població de L'Escala, a l'Alt Empordà és coneguda a nivell ufològic per l'incident del 19 de març de 1997, però acumula d'altres successos que han estat associats als objectes volants no identificats. A Internet es troba un resum de tipus cronològic elaborat per en Lluis Colomeda Sastre. Aquest article recull aquests casos i, quan és possible, amplia la informació amb les dades procedents d'altres fonts d'informació. Ara bé, es necessari indicar que aquest escrit no pretén aportar cap novetat, sinó recollir allò que ja s'ha dit.

Paraules clau

Observacions ovni; 1997; mitjans de comunicació de misteri, L'Escala, Alt Empordà, Catalunya

Abstract

The village of L'Escala, in Alt Empordà is known at the UFO level for the incident of March 19, 1997, but it accumulates other events that have been related with the unidentified flying objects. On the Internet there is a chronological summary prepared by Luis Colomeda Sastre. This paper collects these cases and, when it is possible, expands the information with data from other a sources of information. Nevertheless, it is necessary to indicate this text does not intend to bring any novelty, but to collect what has already been said.

Keywords

Ufo sighting; 1997; paranormal media; L'Escala; Alt Empordà, Catalonia

La població empordanesa de L'Escala és coneguda a nivell ufològic per l'incident del 19 de març de 1997, però acumula d'altres successos que han estat associats als no identificats i dels quals es troba informació a Internet, recollida de forma cronològica per Lluís Colomeda Sastre[1].
El vintè aniversari del cas del 97 i l'existència del recull en van fer pensar amb la idea de recollir les dades en un article per a *Papers* que garantís una major persistència que la que ofereixen determinades pàgines web. Així pensant, vaig suggerir-li a Jordi Ardanuy la possibilitat de publicar un recull d'aquest estil a la revista del CEI i la

seva resposta va ser positiva, afegint que havia demanat a Lluis Colomeda que preparés una versió del seu escrit per aquesta revista feia un parell d'anys, però que no ho havia aconseguit. També va afegir que fins i tot s’havia plantejat fer-ho ell, en forma d’article o bé en un futur llibre sobre ovnis a la Costa Brava. Així que, amb aquesta convergència de desitjos, s'ha redactat aquest escrit que no pretén aportar cap novetat, sinó recollir allò que ja s'ha dit.

Com s’observarà la major part de les observacions estan molt mal documentades, amb dades fragmentàries recollides molt anys després dels fets. Ara bé, sembla que corresponen a situacions reals que no van poder ser interpretades en termes convencionals, i d’aquí que s’etiquetessin com a no identificats.

Lluís Colomeda, escalenc i mestre de primària[2], va començar a recollir casos de la seva població, sembla que en refrescar-se la memòria d'aquest tipus de fets a partir de l'impacte del cas de 1997. Al novembre d'aquell any sumava 17 casos, xifra que l'any 2005 havia augmentat fins a 33[3]. D’altra banda aquest autor declarava ser escèptic i que mai li havien atret aquest tipus de temes, però com a conseqüències del ressò popular del cas indicat «em va semblar interessant explicar el què la gent diu que va veure, sense entrar en interpretacions de si es tracta o no de naus extraterrestres»[4]. En un altre moment escriu que les observacions han coincidit temporalment amb «èpoques de conflictes internacionals amb intervenció nord-americana»[5]. Ara bé, per a Colomeda tants casos «poden donar a entendre que el nord-est de Catalunya es una zona d'habituals fenòmens misteriosos qualificats de paranormals; el territori comprès entre el golf de Lleó i el massís de Canigó (espai que inclou la badia de Roses) és una “zona maleïda” que presenta les mateixes anomalies electromagnètiques que el “Triangle de les Bermudes”»[6].

Colomeda considera que més de 100.000 persones d'arreu del món han informat sobre aparicions d'ovnis i afegeix que, parlant, en clau local, com a mínim hi ha hagut 33 observacions «o fenòmens inexplicables que s'han produït en "territori escalenc" durant els últims cinquanta anys, segons la informació facilitada per alguns dels propis testimonis -directes i indirectes-, les dades recollides per Miquel D. Piñero[7] i la premsa de l'època»[8].

Colomeda resumeix les característiques principals de les observacions que recull indicant dos aspectes: una nau en forma circular o esfèrica i una lluminositat vermellosa-ataronjada de llevant a ponent o al contrari.

Observacions primerenques

La primera observació de la qual ens parla —només en una de les versions del text sense que sapiguem el motiu— té com a protagonista Valentí Llorens, natural de Bellcaire d'Empordà, però arrelat a l'Escala que el 2 de setembre de 1943, data ben recordada per tractar-se de la celebració de Santa Màxima, la Festa major d'estiu. Ens diu Colomeda que el propi testimoni ho explica al llibret de la Festa Major de L'Escala de 2009 «assegurant, sense fer cap referència a la fenomenologia OVNI, que setanta anys després encara estava intrigat»[9]. Així ens transcriu: «Assegut un vespre a la caleta del Codolar[10] em devia menjar un entrepà quan a l'horitzó es va encendre un llum rectangular de color vermell. Semblava més elevat de la línia de l'horitzó. Feia quatre o cinc vegades d'amplada el que tenia d'alçada. Aquella llum va estar encesa per espai d'un minut; aquesta operació es repetí quatre o cinc vegades. No era cap reflector (...). No us estranyarà que aquella visió turmentés el meu magí durant molt de temps(...)»[11].

El següent fenomen no identificat es remunta a l'any 1948 o 1949, sense més precisió. Dos pescadors, pare i

fill, que un vespre d'estiu es trobaven enfront de la platja del Riuet[12], tornant de la pesca amb el seu bot, van veure que per ponent se'ls apareixia una enigmàtica aeronau que, en sobrevolant-los lentament, emetia tanta calor que, malgrat l'aigua i l'alt grau d'humitat imperant, va assecar instantàniament l'embarcació. Després d'això, l'objecte volador es va allunyar cap al mar, com si estigués propulsat per uns motors molt potents, fins que es va perdre a l'horitzó.

La tercera referència esmentada per Colomeda s'esdevé «una esplèndida nit del distant any 1954, quan a tota l'àrea del golf de Lleó, des del Pirineu als Alps, es van produir grans observacions d'ovnis en forma de plats voladors, manifestació visible des de la nostra comarca». El docent afegeix que la premsa se'n va fer ressò. Ara bé, no sabem a quina nit fa referència. Naturalment s'ha de correspondre al *flap* de la tardor de 1954, però no hem trobat les notes de premsa al·ludides, ni cap dada sobre observacions des de la Costa Brava a l'arxiu del CEI ni d'altres bases de dades consultades. Podria tractar-se del 27 de setembre quan es van produir diverses observacions al Rosselló, a la Catalunya del nord[13] i a l'Arieja, al sud d'Occitània. Però també podria fer referència a qualsevol altre dia fins a meitat d'octubre[14]. O fins i tot a algun moment de les dues primeres setmanes de desembre en les quals la Península Ibèrica va patir també un *flap*[15].

Continuem amb les dates incertes. Se'ns diu que uns anys més tard «un altre inexplicable succés tenia lloc» una nit clara de primavera o estiu quan uns pescadors que feinejaven mar endins amb les teranyines observaren la radiació d'una mena de «coloraina psicodèlica amb predomini d'un intens ataronjat»[16]. Segons Colomeda, per alguns va ser un «artefacte volador», mentre que per a d'altres es va tractar d'una aparició mariana i que sota aquesta interpretació va aparèixer el fenomen publicat a la premsa, tot i que no s'ha trobat la notícia.

Una tarda de l'hivern de 1964 o 1965 un grup de persones van contemplar des d'un terrat del carrer de Gràcia de l'Escala, un plat volador de color blanquinós. I un vespre d'estiu de 1966 L'Escala i d'altres poblacions de la badia de Roses, com aquesta mateixa població o Sant Pere de Pescador observaren durant més d'una hora un objecte volant no identificat de color gris, que s'interpretà com una nau nodrissa perquè s'hi veien sortir petites llums que eren petites naus fosques i triangulars. El fenomen s'acabà quan aparegueren uns caces suposadament nord-americans amb missió d'intercepció. No hem trobat cap constatació d'aquesta operació. Aquest és un dels casos més sospitosos per la presència de l'*scramble*. Podria ser que el relat s'hagi inflat amb una aportació tòpica des del famós cas de Manises. També podria ser una mala interpretació de trànsit aeri, però la concreció que fa Colomeda en el succés següent indicant «segons fons presencials», fa pensar que alguns dels altres relats procedirien de fonts indirectes[17].
Un altre cas sense concreció temporal. Any 1966 o 1967, probablement primavera o estiu. Sembla que s'ha recollit el testimoni sense intermediaris. Diverses teranyines van contemplar mar endins com una mena de plats voladors metàl·lics i d'un ataronjat brillant sortien del mar de manera espectacular. Després d'uns minuts de moure's per l'aire, es van tornar a submergir. El fet hauria impactat força els testimonis.

El cas dels «humanoïdes»

Els fets següents, seguint la cronologia estan més ben documentats, malgrat que Colomeda es limita a situar els fets al setembre de 1968. Escriu sobre una experiència OSNI que té per protagonistes dos pescadors que estaven pescant amb el seu bot molt a prop de l'illot rocós del Cargol. Quan van tornar a la platja van explicar «que sorgiren del fons del mar com uns estrafolaris éssers

amfibis humanoïdes proveïts d'uns llums diabòlics i que, passats uns segons, tornaren a submergir-se».
El cas que va passar el 21 de setembre i aparegué al *Diari de Girona* del dia següent (figura 1). Aquesta és la transcripció:

«Dos misteriosos homes-granota a l'Escala.
Van donar un gran ensurt a un pescador.
Pot ser que es tracti de dos contrabandistes.

El nostre informador ens va dir:
-T'has assabentat que a l'Escala diuen haver vist dos marcians?
La nostra primera reacció va ser prendre'ns els fets a broma, però per la insistència i les dades que ens va donar del rumor, no vam tenir més remei que anar darrere d'allò que si bé ens semblava una fantasia, sí tindria en els fons alguna cosa de veritat.
No ens va ser difícil localitzar el pescador que va ser el protagonista del fet. Es diu Joan Ballesta, és de L'Escala i té uns cinquanta anys. L'home explica els fets de la manera següent:
— Eren les tres de la matinada quan vaig sortir amb la meva embarcació dirigint-me cap el paratge conegut com "l'illot del Cargol". Anava amb la mirada fixada sobre la superfície de l'aigua, quan a uns cinquanta metres em va semblar veure un embalum que inicialment pensava que era una boia. Em vaig apropar per a reconèixer-la i estant a uns deu metres vaig escoltar un gran soroll dins de l'aigua i immediatament va sorgir de les profunditats un altre embalum. La llum del focus de la meva embarcació l'il·luminava plenament, per la qual cosa jo romania a la penombra i llavors vaig veure que es tractava de dues persones".
— Què van fer?
— Es van quedar aturats, com si m'observessin, encara que no podien veure'm.
— Com anaven?

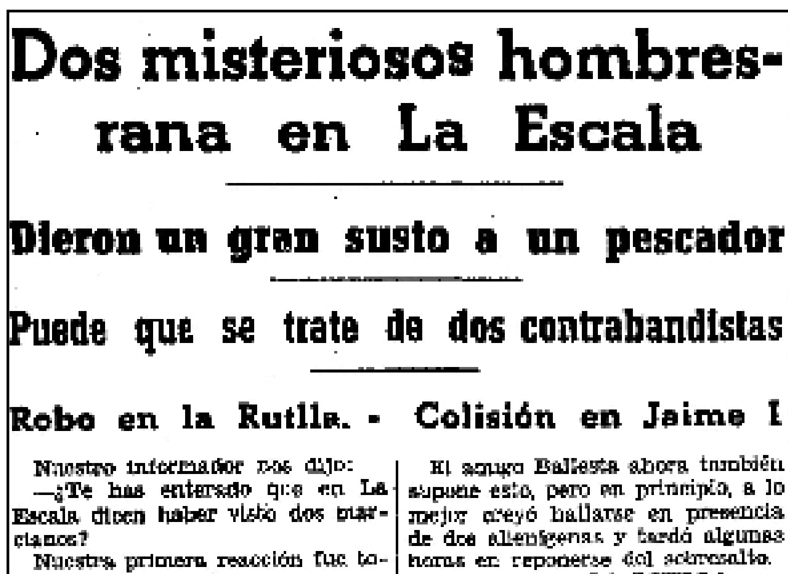
— El cos era negre i la cara difonia una claror groguenca.
— No portaven cap llum?
— No, i això és el que més em va estranyar, ja que si es tractés de pescadors submarins van acompanyats d'una lot.
— Què va fer vostè?
— Refet de la meva sorpresa i del meu ensurt, vaig posar proa cap a la platja i em vaig dirigir corrents cap a un cafè on vaig trobar la Guàrdia Civil i a dos Municipals. Els hi vaig explicar el que havia vist i van decidir anar a explorar.
— Tots junts?
— Efectivament, vam anar-hi i encara que vam donar moltes voltes no vam trobar res ni als homes ni rastre d'ells.
— A L'Escala es diu...
— Es diuen moltes coses, però la realitat és que jo vaig veure a dos homes a les 3 del matí. Qui era o el que feien allí no ho sé. Un bon ensurt si que em van provocar.
Raonant i pensant les coses cal suposar que es tractaria de dos homes granota i que si no duien cap llum és perquè no desitjaven ser vistos. Llavors la conclusió final és que es tractaria de contrabandistes, que van ser sorpresos quan es dirigien a la platja i en veure's descoberts van donar mitja volta retornant cap a l'embarcació que els estaria esperant.
L'amic Ballesta ara també suposa això, però en principi, potser va creure trobar-se en presència de dos alienígenes i va tardar algunes hores en sobreposar-se de l'ensurt»[18].

No hi ha res que porti a dubtar que es tractava d'escafandristes, però ens hem de situar al context de 1968 i l'aparició constant de plats voladors[19]. Observem ara els textos de les agències *Cifra* i *Europa Press* que no recullen la versió més pausada de l'entrevista del *Diari de Girona*.

«Girona, 21. — Dos éssers vestits de negre i amb les cares completament grogues han estat vistos avui pel pescador Joan Ballesta a 100 metres de la platja de l'Escala, segons ha

manifestat aquest pescador. Al principi, va afegir, vaig veure un embalum que li va semblar una boia, i en apropar-se a ell, de manera sobtada va sorgir del mar un altre embalum similar i, amb gran estupor vaig comprovar que es tractava d'un éssers estranys.
El pescador va comunicar els fets a la Guàrdia Civil, que es va traslladar a la platja sense que s'hagi pogut esbrinar res i menys encara el parador dels dos éssers no identificats»[20].

«L'Escala, 23 —. Un mariner de l'Escala assegura haver estat diversos segons a menys de 10 metres de distància d'éssers d'un altre planeta, succés que l'ha portat a un estat d'excitació i es motiu d'encesos comentaris en aquesta zona del litoral.
Joan Ballesta, de 52 anys d'edat, va sortir a pescar la passada matinada per les immediacions de l'illot del Cargol quan va observar una fantàstica escena: "Em trovaba amb la meva barca buscant esquer a prop de l'illot, quan a uns 20 metre

Dos misteriosos hombres-rana en La Escala

Dieron un gran susto a un pescador

Puede que se trate de dos contrabandistas

Robo en la Rutlla. - Colisión en Jaime I

Nuestro informador nos dijo:
—¿Te has enterado que en La Escala dicen haber visto dos marcianos?
Nuestra primera reacción fue to-

El amigo Ballesta ahora también supone esto, pero en principio, a lo mejor creyó hallarse en presencia de dos alienígenas y tardó algunas horas en reponerse del sobresalto.

Figura 1. Fragment de l'article del *Diari de Girona* del 21 de setembre de 1968

vaig veure un objecte rodó que era semblant a una boia. Em va estranyar les seves proporcions, però quan em faltaven escassos metres per arribar-hi, vaig veure perfectament com es movia i sortien del seu interior dos éssers vestits amb indumentària ajustada de color negre. El seus rostres eren groguencs i presentaven un aspecte terrible.
Vaig remar amb totes les meves forces fins a la riba, situada a uns 100 metres i vaig córrer com una fletxa fins arribar a la taverna on vaig explicar el que acabava de presenciar.
Dos agents de la Guàrdia Civil i diversos policies municipals que es trobaven al lloc es van dirigir ràpidament amb la barca de Joan Ballesta fins al lloc assenyalat per aquest. Però, no van trobar cap rastre que confirmés la versió anterior».[21]

OVNIS a la dècada dels setanta

Tornem als albiraments d'ovnis. Vols de Nadal de 1971. Tres joves de l'equip juvenil de l'Escala que estaven fent *footing* a trenc d'alba al veïnat de les Corts, van observar una llum verd oliva intermitent que es movia a embranzides procedent del mar pel sud-est i que es va perdre per darrera del Canigó. Colomeda recull les paraules d'un dels testimonis: «en observar aquell artefacte vam dubtar molt que es tractés, per la forma i el color, de cap avió, però no vam pas voler donar-li cap interpretació extraterrestre»[22].
Donem un salt d'uns 6 anys. Un dia indeterminat de 1977 o 1978, passades les dotze de la nit, des de diversos punts orientat a llevant com la Punta o el Passeig del Mar, alguns testimonis van observar a l'horitzó objectes que van identificar com a plats voladors que desprenien una llum ataronjada intensa. Ara bé, altres testimonis van considerar que es tractava de l'aparell elèctric d'una tempesta.
Finals de 1978, al voltant de dos quars d'una de la matinada, una dona passejava amb el seu gos pel Port

d'en Perris quan va veure cap a l'est, sobre l'anomenada Casa Gran, a la Punta de l'Olla, el que va descriure similar a una Lluna de color blanc que canviava a taronja i semblava embolicada amb quatre llaços blaus. Allò semblava aproximar-se quan «es va convertir en una mena d'immens i silenciós plat girador de color gris intens i enlluernador que planejant sobre els edificis del Port d'en Perris i desplaçant-se cap a la Platja va arribar a cobrir tota aquella part del cel»[23]. La dona es va espantar molt i va sortir fugint, encara que el gos es va mantenir tota l'estona impertèrrit. La dona no va saber donar una interpretació de cap tipus a allò que havia passat.

Una nit de primavera de 1980, des del Passeig del Mar un testimoni va observar sobre Montgó, durant uns trenta minuts, un objecte lluminós que destacava al firmament. El testimoni el va descriure com si fos la Lluna plena «que en qüestió de pocs segons va passar del color blanc al color carbassa i després al blau»[24]. De manera sobtada van aparèixer a cada costat sengles llunes petites que entraven i sortien de la gran, «una mena de nau nodrissa»[25] segons dedueix Colomeda de l'explicació que disposava d'unes «coses rares semblants a unes finestretes amb reixes»[26].

En dates indeterminades de l'any 1980, algunes persones de la població de Vilaür veieren, entre les 12 i la 1, durant tres o quatre nits no consecutives un focus projectat de dalt a baix cap al cim dels turons, com si il·luminés la baixada d'objectes fins als peus. Entre els testimonis hi havia els propietaris del Celler d'en Mei. Una de les explicacions que es va donar és que es tractava de contraban de mitges de niló, molt de moda a l'època, però segons l'explicació de Colomeda la il·luminació no podia procedir d'un avió perquè hagués hagut d'estar immòbil, cosa impossible; i que de tractar-se d'un helicòpter hagués fet molt de soroll.

Una nit de desembre de 1980, dues persones que es

trobaven al voltant de la discoteca «Txapeles» van divisar una nau a pocs metres per damunt de la Torre de Montgó. Segons Colomeda, el fet es va publicar, però no hem pogut trobar cap dada addicional.
El següent cas se situa a una casa en construcció al barri del Poble Sec. Una tarda de maig de 1981, cap a tres quarts de cinc de la tarda, segons referí un dels testimonis a Lluis Colomeda, van veure apropar-se, movent-se d'oest a est a altura considerable, un objecte volador d'aspecte metàl·lic. Sembla que alguns dels presents van considerar, almenys inicialment, que es tractava d'un helicòpter. En un moment determinat l'ovni va canviar de manera sobtada de trajectòria, ascendint durant uns tres segons a gran velocitat, frenant després. L'objecte aparentava forma circular, però observat llavors mitjançant uns prismàtics, presentava una forma similar a la d'un croissant.

Una observació a l'estiu de 1983. Va ser el míssil balístic l 12 de juliol?

Un nou salt de dos anys per a situar-se l'estiu de 1983. Eren les 2 o les 3 de la matinada, mentre els membres d'una família prenien la fresca al seu pis a la ronda del Mar d'en Manassa, van observar com des de les immediacions de l'Hotel Empúries una «bola de foc» d'uns 8 o 10 metres de diàmetre que s'enlairà amb rapidesa, deixant un rastre lluminós vermellós i violaci. Els testimonis no saben si la bola havia sortit del mar o de terra, però si que van veure com es dirigia en direcció sud, cap a la zona del Pedró, fins que ja no van poder veure-la per la posició sobre la vertical de la platja del Rec. Colomeda considera que «segurament fou el mateix fenomen que es veié aquella matinada des de Tossa de Mar i el que també publicà la revista Interviu»[27]. L'autor es deu referir al succés del 12 de juliol, que es va produir sobre un quart o quart i mig d'onze del vespre des de nombrosos

lloc dels Països Catalans, i dels estats francès i espanyol. El cas, que va arribar al Congrés dels Diputats d'Espanya en forma de pregunta per part d'un diputat del PP, interpel·lava al Govern sobre una possible intromissió en l'espai aeri d'un objecte no identificat sobre Benicàssim, a la Plana Alta, amb nombrosos testimonis. El fenomen sembla que va ser conseqüència del llançament d'un míssil balístic M4, pel submarí francès Le Gymnote des de la costa de Bretanya cap a les Açores[28].
Ara bé, l'hora de l'observació que apunta Colomeda i fins i tot la trajectòria no encaixen amb la del 12 de juliol, però podria deure's a un mal record. El cert és que la premsa va recollir l'observació feta des de l'Escala:

Apareix un OVNI al cel d'Empúries

> Milers de turistes i la majoria de veïns de l'Escala i pobles del voltant quedaren astorats ahir prop de les onze de la nit. Tot de cop va aparèixer al cel un objecte brillant, rodó, de grans dimensions, per sobre mateix de les ruïnes d'Empúries: "Deixava un estel com si fos de gas i molt llarg i tot de cop s'ha enfilat enlaire a gran velocitat", era la descripció que va fer a PUNT DIARI un testimoni[29].

Més casos dels vuitanta

Colomeda recull dues observacions que situa l'any 1984 o 1985. La primera la compara amb el de l'any 1980. Aquest cop un veí de L'Escala, mentre caminava per l'avinguda Montgó, va observar un objecte circular i d'un intens color ataronjat que volant baix creuava l'estany de la Poma, venint de Can Jepot direcció Montgó.
Un altre succés se situa entre Llampaies i Camallera, quan els tres ocupants d'un automòbil que circulava per la GI-623 van observar una «"cosa" voladora, rodona i de color 'butà', procedent de la banda de ponent»[30], que va sortir per sobre dels arbres i se'ls apropar fins a

situar-se damunt del vehicle durant aproximadament un dos quilòmetres acabant desapareixent finalment entre les muntanyes a prop de Camallera.

Una situació comparable a l'anterior es va produir a la nit de Reis de 1986. Era mitjanit quan un cotxe circulava amb tres integrants de Viladamat a l'Escala per la mateixa GI-623. Trobant-se a l'altura del cementiri municipal es van sorprendre quan La Lluna, que tenien a la seva esquena, començà a fer-se gran d'una manera ràpida. Un moment després, un dels tres testimonis, en abocar-se per la finestra, s'adonà que realment era una aeronau que resplendia i centellejava. La descripció es la d'un plat volador, amb finestres petites arrodonides i multicolors, emeten llum de tonalitat entre vermellosa i ataronjada. Els testimonis indicaren que l'objecte, «d'uns 20 metres de diàmetre i a uns 50 metres d'alçària»[31], va sobrevolar el seu vehicle durant uns tres minuts fins a l'encreuament amb la carretera d'Empúries (GIP-6307)[32]. Llavors es va elevar ràpidament, desapareixent en direcció a les ruïnes d'Empúries, mentre sentien un brunzit metàl·lic. Van accelerar per intentar tornar a veure l'objecte sobre el golf quan arribessin a l'Oberta, però ja no el van tornar a veure.

El següent incident que es relaciona amb els OVNIs torna a tenir una data imprecisa, situant-se una nit de feiner de l'hivern del 1986 o 1987 entre dos quarts de les dotze i mitjanit, a la GI-6301. A l'altura de Montiró, un automòbil que es dirigia cap a l'Escala va aturar-se de cop. Tant el motor com els llums es van apagar sense cap causa coneguda, igual que els llums del carrer. Va intentar posar en marxa de nou el cotxe sense èxit. Però uns segons després, coincidint amb el fet que Montiró recuperava la il·luminació, va aconseguir arrencar l'auto. Colomeda indica que el conductor no va veure res ni abans ni després que pogués relacionar amb el succés, però afegeix que «els efectes electromagnètics soferts

pels sistemes d'ignició, les llums i la ràdio del vehicle són, segons diuen, molt freqüents quan un suposat objecte volador es situa sobre la vertical»[33].

La «vintena experiència esotèrica»[34] —així ho anomena Colomeda— va tenir lloc un vespre de tardor de l'any 1988. Un matrimoni que arribava a l'Escala des de Girona, en agafar la Ronda del Padró, va veure un objecte estrany. Un cop a casa, ell decidir arribar-se al Passeig amb la intenció de veure el que semblava l'anomalia, fent partícip de l'experiència a una estrangera ben sorpresa pel fet. El que van veure a uns dos o tres quilòmetres era un objecte cilíndric com una salsitxa, de dimensions més grans que un avió amb forma de tub articulat i que a la seva part davantera acabava en punxa. Presentava una lluminositat de color ataronjat i en un temps aproximat d'un minut va creuar el golf de Roses, accelerant gradualment i esfumant-se finalment per sobre el cap de Norfeu. Colomeda acaba el relat d'aquest cas tot dient que el veí de l'Escala que va protagonitzar els fets li afirmà que no s'havia tractat de «cap zèppelin ni res similar»[35].

La bola lluminosa de novembre de 1990

El darrer cas de la dècada que recull Colomeda va tenir lloc el 29 de novembre de 1990[36], quan dos policies locals de l'Escala estaven patrullant per les immediacions del tanatori quan van veure com una «immensa bola amb ombres vermelloses»[37] s'apropava amb lentitud al vehicle on es trobaven. Després es va aturar durant uns quants segons a una altitud d'uns 40 metres i finalment va desaparèixer sobtadament en direcció al turons de la Serra de Ventalló. Aquest cas és significatiu perquè està connectat amb el de 1997 tal i com veurem.

Colomeda afegeix una nota indicant que segons el diari *El Punt* l'esfera havia sigut només un fenòmen meteorològic poc habitual. Efectivament aquest periòdic

va publicar un article va publicar el següent article uns dies després:

Confonen fenòmens meteorològics estranys amb un ovni, a L'Escala

Girona.— La concentració d'una gran massa d'aire fred i descàrregues elèctriques davant de la
costa catalana van produir dijous passat a la matinada estranys fenòmens atmosfèrics que van ser interpretats com a ovnis en alguns punts, com per exemple a l'Escala, on la Policia Local va informar de l'existència «d'una immensa bola de color vermell».

Fonts de la Policia Local van explicar que la patrulla que estava de servei dimecres a la nit va observar, cap a les quatre de la matinada, que a uns quaranta metres d'altura hi havia una llum
de grans dimensions que es movia a poca velocitat. Segons les mateixes fonts, els agents van comunicar el fet a la central dels Mossos d'Esquadra perquè fessin les gestions necessàries per indagar de què es tractava exactament.

El meteoròleg Alfred Rodríguez Picó va manifestar a aquest diari que aquests fenòmens tenien
el seu origen en l'existència d'uns nuclis de tempesta molt potents situats davant de la costa catalana. "Aquests nuclis produïen una gran quantitat de descàrregues elèctriques concentrades en un mateix punt i això podia donar la sensació que hi havia una llum constant que es desplaçava", va explicar. Segons el meteoròleg, aquestes tempestes, molt diferents de les que es produeixen a l'estiu, estan motivades per una gran massa d'aire fred que carrega l'atmosfera d'electricitat. "Són fenòmens normals des del punt de vista meteorològic, però no és habitual que durin tantes hores", va afegir Rodríguez Picó[38].

Però uns dies abans el mateix diari havia portat una altra notícia sobre una «fals ovni» el 11 de novembre:

Mobilitzen la Policia de l'Escala pel reflex d'un làser

Diversos veïns de l'Escala i la Policia Local d'aquesta població es van mobilitzar, diumenge a mitjanit, alertats per una llum que es movia entre els núvols que hi havia sobre el golf de Roses. Molts dels veïns van pensar que les llums corresponien a un ovni i van trucar a la Policia. Una patrulla es va dirigir a la Punta per comprovar els fets i van veure com una llum evolucionava en cercles. Un espectador la va identificar com el reflex d'un làser d'una discoteca d'Empúriabrava, donat que sempre es movia en la mateixa zona i a una velocitat regular. La boira o els núvols baixos impedien veure el raig en la seva totalitat, i només se n'apreciava un reflex difús. Els núvols que hi havia facilitaven la reflexió del raig, que en determinats moments es desdoblava, dependent de l'espessor del núvol[39].

Set anys després, Jordi Oliveres, recollint informació del cas del 19 de març de 1997, va entrevistar Manolo Delgado, un dels policies locals testimonis del cas. Això és el que va recollir en boca del protagonista sobre el cas en la gravació original sense editar:

—[Manuel Delgado]: [...] anàvem patrullant un company i jo, i em diu. "Hòstia, quina Lluna més gran tu!" Jo faig així pel vidre perquè si anava assegut normalment no ho veia i dic. "Hòstia una Lluna tan gran!, mira si és gran que tinc quaranta i tants anys i mai havia vist una Lluna tan gran". Total que, bé seguim cap amunt caminant i vam sortir aquí a la carretera [...] i llavors al davant veiem la Lluna que dèiem, però molt, molt baixa. Igual estava a 100 metres del terra, però es veia molt gran. I, el meu company, quan la veu així de front, allà, en els camps, es veia com si estigués il·luminant els camps, diu "Hòstia tu, però tu no veus ara que bé es veu?". "Hòstia sí que es veu bé. Però és massa gran la Lluna aquesta". Total, mirant-la una estona ens anem cap a la carretera, direcció a Viladamat. I hi ha una urbanització, que hi ha una muntanyeta al costat de la carretera. I bé, passada la muntanyeta aquella, pum, ens surt a la carretera, ja com una bola una miqueta ovalada d'un

color taronja i se'ns posa allà, davant del cotxe, a 10 o 12 metres per davant i a 5 o 6 metres d'alçada; anava seguint la carretera. Bé nosaltres els dos allà acollonits i quan vam arribar just davant del cementiri es va aturar i va baixar una mica. I l'altre encara continuava amb el cotxe. Que et fiques a sota, em cago en l'hòstia [...] Bé, era immens allò. O sigui grandíssim. Llavors jo ràpidament vaig baixar el vidre, vaig mirar a veure si se sentien sorolls o alguna cosa, no se sentia res. I l'emissora vaig trucar al company. Digues a la Guàrdia Civil si està per aquí, per Viladamat, perquè solen estar per allà, que surti a la carretera que estem seguint una cosa molt estranya, que no sabem què és. I bé, jo el que em vaig adonar que no feia soroll, ni tenia portes ni finestretes, ni res. I canviava d'un color més fosc, a més clar. Sempre era un color més groguenc, un color taronja, més fosc o més clar.

— [Jordi Oliveres]: ¿Tenia ... com si fos metàl·lic o no semblava metàl·lic? Era una llum?

— [Manuel Delgado]: És una cosa ... Ara per exemple quan el vam veure aquest cop, això va ser a prop d'aquí [...] doncs això era quan estava parat, era com si estigués esperant-nos allà perquè jo vaig tenir la idea d'anar a un lloc i vam arribar i just davant del camí, pum. Com si fos la Lluna, igual, igual que la Lluna, però a 100 metres de terra, aturat allà. L'únic que tenia és que aquestes ombres que es veuen a la Lluna, es veien d'un color així ataronjat, un color així com foc. I després ja es va canviar de color també, un color així taronja, es va posar un color taronja. Jo li vaig donar als rotatius del cotxe i li vaig dir. Ja veuràs com vénen. Perquè aquella nit amb el meu company i jo, l'altre, vam estar fent tonteries amb els rotatius. Però vam agafar confiança al final perquè no feia res. Ens paràvem, es paraven. Aquella vegada amb el meu company, l'últim, vam anar 5 quilòmetres. Ells davant nostre, a la carretera.

— [Jordi Oliveres]: Van estar força estona observant.

— [Manuel Delgado]: Sí, sí, per això dic jo ja vaig perdre la por a allò perquè ens paràvem, es paraven. Arrencàvem, arrencaven. Vam anar fins a una cruïlla que s'anomena Ventalló, que després hi ha una muntanya al davant. Llavors va agafar la muntanya, va pujar [...]

— [Jordi Oliveres]: Van estar força estona observant.

— [Manolo Delgado]: Sí, sí, per això dic jo, ja vaig perdre la por a allò perquè ens paràvem, es paraven. Arrencàvem, arrencaven. Vam anar fins a una cruïlla que es diu Ventalló que després hi ha una muntanya al davant. Llavors va agafar la muntanya, va pujar [...].

— [Manuel Delgado]: [...] Ja el vam perdre ... A partir que al cementiri va baixar davant i es va quedar parat allà i vam estar sis o set minuts mirant ...

— [Jordi Oliveres]: ¿Feia quina hora va ser això?

— [Manuel Delgado]: Aquest cas també a les 3, sobre les 3[40].

I més endavant afegeix Delgado, comentant el cas de 1997, però referint-se ara a aquest de 1990 «I la nit que ho vaig veure am l'altre company, no hi havia Lluna tampoc»[41].

Iker Jiménez, en un article publicat el 1997 escrivia[42] que el lloc de l'observació del cas del 19 de març de 1997 va ser exactament el mateix indret del cas de novembre de 1990. Segons la declaració de Delgado «va observar durant cinc minuts una esfera lluminosa idèntica que es col·locava amb total silenci sobre el cotxe patrulla, il·luminant els voltants com si fos el sol a mitjanit».[43] L'acompanyava al seient del conductor el caporal Nicolás, un home que molt impressionat per l'experiència, segons

Delgado de manera que no volia recordar els fets.

La «persecució» de l'ovni té lloc a la carretera GI-623. L'hora, segons la informació de l'any 1990 era els voltants de les 4 (figura 2). I segons les descripcions es va perdre a les muntanyes de Vantalló, per l'oest. La descripció de l'observació encaixa amb la de la Lluna que deuria ser visible a aquella hora i en la direcció d'observació. No només perquè tota l'estona es compara amb el satèl·lit, sinó perquè el comportament és exactament el que es produeix en observar la Lluna. S'atura aparentment quan en aturem. I es mou quan ho fem nosaltres. I si hi ha muntanyes que s'interposen i està baixa, deixem de veure-la. Però és que a més Delgado considera que no hi havia Lluna. Una forma lluminosa igual que la Lluna i amb el seu comportament tapava la Lluna? Sembla una hipòtesis absurda. El que resulta curiosa és la confusió dels policies que, sembla que no saben interpretar què el que estan veient és una Lluna baixa. I, en considerar-la per la mida aparent un objecte gran i proper, tenen errors de percepció. En realitat això és el que per a molts fa inexplicable aquest i d'altres casos. Com e es pot confondre la Lluna amb un objecte no identificat? És estrany, impossible. Per tant, hi ha qui pensa que ha de ser alguna altra cosa no explicada. Però tot porta a pensar que sí és possible. Si un és honest intel·lectualment no té més remei que acceptar-ho. En cas contrari estem dient que és un no explicat simplement pel fet que volem creure-ho.
Aquesta possibilitat ja va ser apuntada per l'analista ufològic Manuel Borraz, sense disposar de la descripció detallada de Delgado. Deia comparant-t'ho amb el cas de 1997: «Totes aquestes dades apunten a que, efectivament en aquella ocasió el policia va veure "el mateix" que se li apareixeria set anys després...: una Lluna a punt d'amagar-se»[44].

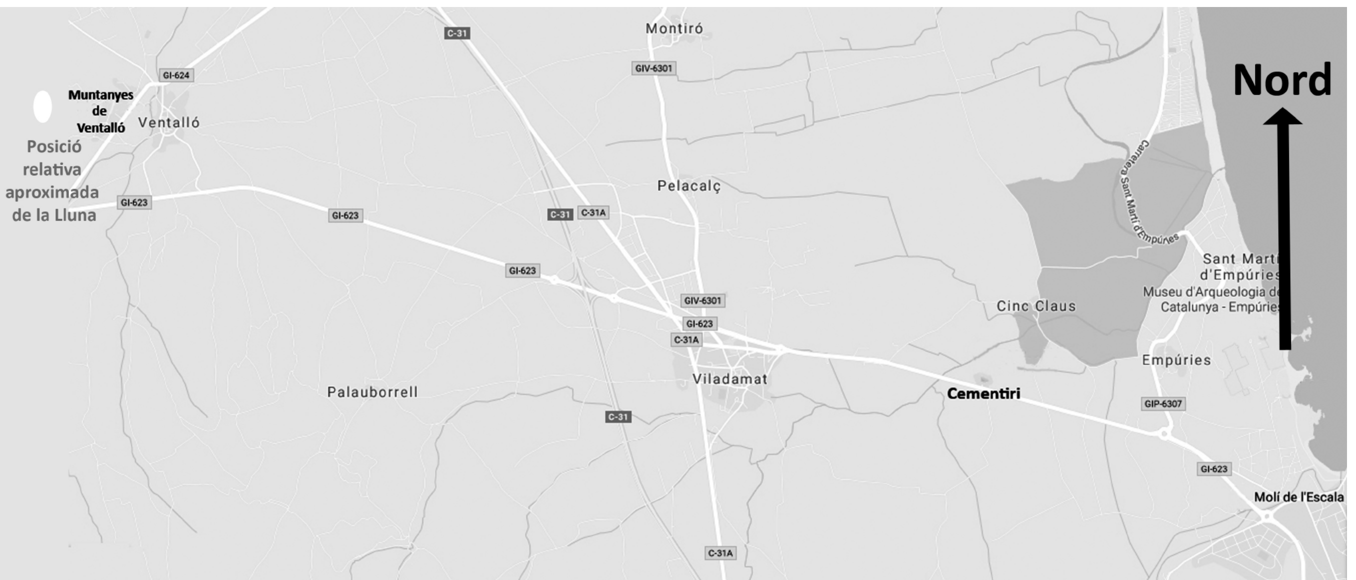

Figura 2. Mapa esquemàtic dels voltants de l'Escala corresponent al cas de novembre de 1990.

Arriben els 90

Una matinada d'estiu de l'any 1992, una dona de nacionalitat alemanya que es trobava prenent la fresca a la seva casa a la zona alta del Camp dels Pilans, va veure a una distància d'un tres quilòmetres en direcció sud una forma rectangular vermellosa que romania estàtica a l'espai fins que, a una gran velocitat va sortir disparada en direcció sud-est, cap a l'Estartit, desapareixent de la seva visió. Colomeda va recollir les explicacions directament del testimoni uns anys després i comenta que l'objecte segurament tenia forma prismàtica i que la dona dubtava molt que pogués tractar-se d'un làser de discoteca.

En canvi, la següent observació té una gran quantitat de testimonis que es trobaven a la carretera N-II a l'alçada d'Orriols i va ser recollit pel diari *El Punt*. Colomeda es limita gairebé a reproduir-ne la informació. Segons el seu escrit, eren tres quarts de vuit del vespre del divendres 5 d'octubre de 1995 quan van poder veure un ovni triangular, però amb els vèrtex arrodonits i una filera de finestres que es dirigia cap al sud del Golf de Roses. Tenia un llum vermell a la part superior, i d'altres menys intensos verds i grogs als laterals. L'observació de l'objecte, que volava aparentment alt i amb certa lentitud, va durar uns cinc minuts. Va donar la volta i se'n va tornar direcció cap el Pla de l'Estany, d'on havia sorgit, segons li van confirmar a Colomeda veïns de Crespià.

A més d'aquests testimonis, Lluís Colomeda també cita un home i la seva filla que circulaven per aquell punt; el personal del Bar l'Escal, avui en dia El Parador, al desviament de la N-II en direcció la Gi-623; una escalenca que tornava de Girona; i altres ocupants de cotxes que passaven pel lloc i que no sembla que es puguin identificar de cap manera.

El text d'*El Punt* és el següent:

Veïns d'Orriols asseguren que han vist un ovni volar pel cim del poble.

Orriols. Diversos veïns d'Orriols van assegurar ahir que havien vist un ovni que sobrevolava el poble. Els fets van passar ahir cap a 3/4 de 8 del vespre quan un home que circulava en cotxe acompanyant de la seva filla va veure "un aparell amb moles llumetes de colors que no era un avió". Aquest home va aturar el vehicle i va avisar els responsables del restaurant l'Escal de la població, els quals van sortir al carrer i també van assegurar haver vist l'ovni. Segons els testimonis, es tractava d'un aparell triangular amb vèrtex arrodonits. Al cim de l'aparell hi havia una llum de color vermell, i als laterals, diversos punts de llum de colors groc i verd, majoritàriament. Segons les mateixes fonts, l'aparell venia de Banyoles i quan va arribar al cim del restaurant va fer una volta, i va tornar per on havia vingut. Aquests testimonis van poder veure l'aparell només uns cinc minuts, i segons van explicar volava alt i no gaire de pressa. Algun d'ells va afirmar que va veure una filera de finestretes. Fonts de l'aeroport Girona-Costa Brava consultades per aquest rotatiu van afirmar ahir que no tenien constància del fet[45].

El següent succés va produir-se la nit de reis de 1997. Eren les 11 o les 12 de la nit quan dos joves de l'Escala que es trobaven a la zona de la platja de la Miranda d'Empúries veieren que apareixia a gran altura una llum groga que es desplaçava de manera brusca i que, després de ser visible uns instant, va desaparèixer sobtadament.

Un dels testimonis, amb suposats coneixements professionals d'aeronàutica segons se'ns explica, va assegurar a Lluís Colomeda que aquella llum no podia correspondre a cap avió convencional ni era una pluja d'estels[46].

El cas del 19 de març de 1997

El resum de Colomeda

Segons ens resumeix Colomeda, la matinada del 19 de març dos agents de la policia local que patrullaven amb automòbil per l'accés sud de la població, prop del Kàrting l'Escala, van observar una forma esfèrica com una Lluna plena que s'apropà a ells de manera inesperada, immobilitzant-se a uns 4 o 5 metres de terra. L'observació durà uns 20 minuts i enmig de la forma lluminosa veieren una silueta humanoide que tenia uns 4 metres d'alçada. Posteriorment, es desplaçà ràpidament cap al Montgrí, variant la tonalitat de color ataronjat a un roig intens. Un dels policies havia estat testimoni del succés del 29 de novembre de 1990 i considerava que «aquell núvol gran com un camp de futbol era el mateix objecte no identificat». Colomeda acaba la seva breu exposició afegint que la mateixa matinada s'havia vist el mateix fenomen a Begur i altres poblacions, segons el programa de la televisió nacional «Cas Obert».

Els articles a la revista Enigmas

El cas, sobretot gràcies a la projecció que li ha donat el periodista Iker Jiménez, ha tingut una llarga trajectòria en mitjans diversos. Ara bé, la persona que més s'ha vinculat a l'esdeveniment es Jordi Oliveres, un barcelonès nascut l'any 1952 i establert a Figueres on té, o tenia un consultori de màgia i endevinació.

La primera referència escrita que trobem és del Diari de Girona del 26 de març. Jordi Oliveres parla d'un breu not. Com que aquesta no és tan breu podria correspondre a una altra no localitzada fins ara[47]. Pel que sembla la periodista va sentir la notícia a la ràdio i va trucar a la policia local de L'Escala i va parlar amb Manuel Delgado, un dels testimonis[48]. Aquesta és l'article:

«Afirmen que va aparèixer quan patrullaven
Dos policies municipals de l'Escala diuen haver vist un ovni prop del kàrting

Rosa de Diego
L'Escala
Dos policies locals de l'Escala, Manuel Delgado i Manuel Caballero, asseguren haver vist dimecres a les quatre de la matinada un ovni a pocs metres del Kàrting de l'Escala. La visió de l'ovni va produir-se de forma sobtada a una distància d'uns 40 metres i, segons els agents, s'anava acostant en direcció al seu cotxe, amb el qual en aquells moments estaven patrullant.
Manuel Delgado explica que llavors va agafar la càmera de fer fotos que tenen en el cotxe policial i "en el moment de retratar-lo, l'ovni va marxar rapidíssim, a una velocitat espectacular".
El mateix agent va explicar que no va poder tirar la instantània però sí recorda que l'objecte que tenien davant va passar del color taronja a un vermell intens abans de desaparèixer de la vista. Així mateix, Manuel Delgado va assegurar que l'ovni tenia una figura arrodonida i que es trobava «parat a poca distància, a uns 4 o 5 metres del terra».
Aquesta experiència no és la primera vegada que ocorre a l'agent policial escalenc Manuel Delgado, que ens va explicar com havia anat la primera visió: "va ser semblant, era un objecte estrany com una Lluna amb ombres vermelloses, que es va acostar lentament en direcció el cotxe de patrulla fins a desaparèixer finalment i de forma sobtada".
En aquella ocasió, segons l'agent, l'ovni va baixar davant el cementiri fins a parar-se a pocs metres del terra i va marxar en direcció al turó de davant de l'encreuament de Ventalló»[49].

A finals de juny de 1997 apareixia un petit article-notícia d'Iker Jiménez, encara que sense signar, a *Enigmas del Hombre del Universo*[50]. Com es veurà, el text es basava en les notes enviades per Jordi Oliveres a la redacció

de la revista a partir de l'entrevista que havia fet als testimonis. Llavors *Enigmas* lluitava per a consolidar-se en front de *Más Allá* i *Año Cero*. De fet, durant un temps va ser la més significativa quan a noticiari i política ufològica a nivell de l'Estat espanyol, i el cas de l'Escala hi va contribuir. El propi periodista lluitava per fer-se un nom en el món del misteri espanyol[51].
Segons llegim:

«[...] a les 2 i 55 minuts de la matinada, els policies locals Manuel Delgado, de 48 anys, natural de Jaén, casat, amb tres fills i 18 anys de servei en diferents cossos de la policia; i Manuel Caballero, de 52 anys, extremeny, casat, amb cinc fills i 20 anys de servei, es trobaven fent la ronda habitual al voltant de l'Escala. Circulaven molt a poc a poc dins del cotxe de patrulla per un camí sense asfaltar que condueix a la localitat propera de Torroella de Montgrí, quan el conductor, Manuel Caballero, va observar una llum esfèrica de color ataronjat: 'Mira Manolo quina Lluna més gran...' va dir-li al seu acompanyant de ronda nocturna»[52].

El relat continua:

«Manuel Delgado va quedar-se mirant fixament l'esfera, convençut que aquell objecte no era d'origen natural. En només uns segons, el focus de llum va començar a davallar lentament pel costat dret de la carretera solitària»[53]. Llavors la parella va posar en funcionament les llums giratòries del cotxe mentre «l'objecte gegantí es va col·locar quasi paral·lel a l'automòbil, suspès a uns tres mestre del terra»[54].

Quan el cotxe policial es va aturar en un creuament de camins, l'estrany artefacte es va situar just en front d'ambdós testimonis, il·luminant-ho tot amb un fulgor groc-ataronjat. Manuel Caballero va intentar ràpidament fer marxa endarrere, però, de forma misteriosa, la caixa de canvis va quedar bloquejada.

«[Alhora aquell] globus lluminós tan gran com una plaça de braus es mantenia a no gaire més de 50 metres del parabrises, estàtic i en absolut silenci. A l'ovni no es distingien portes, finestres, ni cap protuberància [...] "Allò estrany era que ni la tramuntana movia ni una sola fulla d'aquell indret"»[55].

I més endevant diu:

«Manuel Delgado, menys nerviós que el seu company, va intentar aproximar-se a l'objecte malgrat els crits d'aquest últim per a que desistís. Finalment va optar per agafar la càmera fotogràfica que duien a l'auto per registrar els accidents de carretera. Un cop a les mans, es va recolzar a la porta entreoberta del cotxe disposat a fotografiar aquell immens globus ataronjat. Sobtadament, l'interior de l'esfera va canviar de color, i una silueta sinistra va fer acte de presència a l'interior de l'aparell»[56].

Figura 3. Manuel Caballero, a l'esquerra, i Manuel Delgado. Fotografia de Jordi Oliveres (1997).

Segons la declaració dels dos testimonis es tractava

> «d'un ésser prim i gegantí, com una llarga ombra fosca de faccions inobservables que es mantenia surant dins l'objecte lluminós. Semblava que duia una granota o vestit molt cenyit que cobria també part del cap. Aquell humanoide, l'altura del qual van estimar els agents en uns 3,5 o 4 metres, va adoptar en moviments pausats una posició estranya en front dels dos policies. Semblava com si estigués en disposició de "desenfundar", amb els braços separats i les mans prop de la cintura»[57].

Allò que ells interpretaven com un gest amenaçador es va veure acompanyat «d'una intensa fogonada, un feix de llum vermellós que va sorgir d'un punt indefinit de la nau: "tot es va tornar vermell, els arbres, el camp, la nostre indumentària, les porres, el terra..."»[58], segons els policies explicaren a Jordi Oliveres.
Aquella llum va durar uns instants i va extingir-se mentre l'esfera es tornava el·líptica. Molt poc després l'aparell «va començar a enlairar-se en diagonal i a gran velocitat fins a convertir-se en un punt no més gran que les estrelles que cobrien el firmament de la matinada. Un deixant de color vermellós va quedar al cel durant uns minuts»[59]. Llavors els dos agents van tornar a l'oficina de la policia local i van redactar un comunicat.
Fins aquí la narració dels fets de l'observació segons es publicava el juliol de 1997. Però l'article continuava amb referències a algunes patologies dels testimonis que es relacionen amb l'observació:

> «Transcorreguts uns dies Manuel Delgado, que fins aquell moment no havia tingut problemes oculars, va observar que perdia sensiblement la visió a través del seu ull dret. L'oftalmòleg que el va atendre no ha trobat, pel moment, un diagnòstic precís per a aquella ceguera parcial»[60].

Figura 4. Els dos testimonis assenyalen el punt en el qual veien l'ombra dins de l'esfera de llum.
Fotografia de Jordi Oliveres (1997).

L'escrit continuava assenyalant que l'oftalmòleg no havia trobat fins aquell moment un diagnòstic adequat. Amb referència al seu company:

> «Manuel Caballero, que va romandre a l'interior del vehicle policial quan va sorgir el flaix, ha experimentat una franca millora de salut: des de feia mesos l'afligia un lleu problema de cor, les molèsties del qual semblaven haver remès totalment després de l'estrany incident»[61].

Al número de setembre d'*Enigmas* apareix un article de sis planes signat per Iker Jiménez que comença parlant de la mala salut de Manuel Delgado des de la nit dels fets[62]. Pressió arterial en increment i una trombosi ocular que l'havia dut a una baixa laboral, mentre que Manuel

Caballero es considerava recuperat dels seus antic mals afegint que «allò ens va fer alguna cosa...»[63].

> «La jornada havia transcorregut amb tranquil·litat [...] així que vam decidir apropar-nos a un abocador [...]. El cel estava molt cobert i no hi havia ni una ànima a les afores de l'Escala. Vam agafar el Patrol i ens vam dirigir a poca velocitat fins a la carretera que va a Torroella de Montgrí. Allà ens vam endinsar per una pista sense asfaltar que va cap el camp i discorre entre els horts. En passar per darrera de la pista de *karts* [...] jo li vaig dir al meu company de ronda assenyalant cap el costat dret: "Mira quina Lluna més gran!"»[64].

Una mica més endavant s'evoquen records més antic de Manuel Delgado sobre el cas de novembre de 1990, el qual ja ha estat tractat més amunt. I després es retorna al cas del 97.

> «Era gairebé enganxat al terra, parpellejant en un color com ataronjat o vermell. En aquell moment vam decidir prosseguir fins un creuament de camins on podríem trobar-nos amb aquella cosa cara a cara. Però jo ja sabia que allò que tindríem davant era el mateix que se'm va aparèixer fa set anys.»[65].

A les 2.55 la patrulla es va aturar al costat de l'esplanada on la gran esfera romania estàtica. No hi havia cap tipus de soroll. Ara és Manuel Caballero el que parla:

> «"En un determinat moment vaig arribar a pensar que aquella esfera podia tocar els cables de la línia d'alta tensió que passen per allà. 'Ja veuràs com això esclati!' , li vaig dir al meu company. El més estrany és que vaig intentar ficar la marxa endarrere, però no hi va haver manera, era impossible, el cotxe semblava bloquejat"»[66].

En aquell moment Delgado va posar en marxa els

llums rotatoris del cotxe patrulla i la llum va començar a moure's lentament cap a ells. Llavors Caballero va sentir por: «"Manolo marxem, marxem d'aquí ja, que això se'ns ve al damunt", vaig cridar desesperadament a Delgado»[67].
I sobtadament va aparèixer aquella silueta immensa que van comparar amb un pal de la llum d'uns cinc metres. Continua Delgado al lloc dels fets:

> «El cert és que mentre Caballero mirava aquella esfera gegant el color de la qual s'havia tornat d'un color blau molt clar, jo em vaig posar aquí, aquí mateix, disposar a connectar a allò amb la càmera de fotos que portem sempre al damunt»[68].

Continua Iker Jiménez amb el seu relat. Caballero no va baixar del cotxe tenallat per la tensió. Només volia fugir especialment quan va aparèixer aquella ombra o ésser fosc: «[...] tenia uns braços finíssims i molt llargs. Jo crec que fins i tot arribaven per sota dels genolls... i allò em va espantar», apuntava Manuel Caballero (figura 5).

> «Allò no era humà. I era fosc. No li podria dir quines faccions tindria, ni li vaig veure dits ni moviments de les mans... Romania estàtic, amb els braços separats, en posició de duel, com un personatge de l'oest que penses desenfundar una arma... Aquell home o allò que fos, tenia un cos finíssim i estret i romania volant a l'interior immens d'aquella llum [...] Sé que allò ens mirava, que ens estava vigilant. I ell també sabia que nosaltres l'estàvem mirant. Aquella actitud d'ella resultava inquietant, com si ens volgués dir que havia de passa alguna cosa. En aquell moment vaig tornar a insistir a Delgado per a que pugés al cotxe, però ell estava col·locant la càmera obstinat en retratar l'intrús...»[69].

L'article d'Iker Jiménez continua amb un to entre èpic i gòtic. Delgado intentava fer una fotografia, mentre el seu company Caballero cridava:

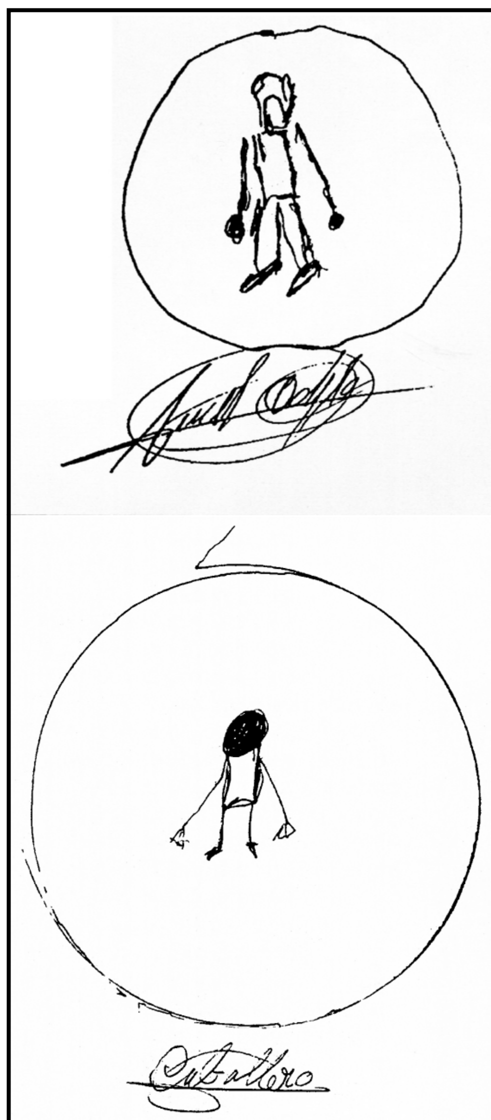

Figura 5. Esquemes realitzats pels testimonis de l'ombra a l'interior de la forma Iluminosa. L'autor del dibuix de dalt és Manuel Delgado. mentre que el de baix és de Manuel Caballero. Font: *Enigmas*, setembre de 1997.

«"'Marxem ara mateix d'aquí', vaig cridar perquè tot es va tornar vermell. Un vermell intens que va penetrar des de l'exterior fins a l'interior del cotxe. Tot el cos de Manolo Delgado es va tornar d'aquest color, menys els ulls [...] Realment no sé ben bé d'on va sorgir, però de totes totes, la terra els camps, la roba i el cos de

> Delgado, la porra, l'arma reglamentària... absolutament tot es va tornar d'un color vermellós durant uns instants. No hi havia sorolls. Ni xiulava el vent... En aquell moment vaig sentir de veritat molta por i fred, un fred que em recorria l'espinada i que em feia petar les dents. Creia que allò de dins se'ns anava a endur cap a munt..."»[70].

Continua Delgado:

> «Bé doncs, en aquell mateix moment allò canvia, es transforma en qüestió de mil·lèsimes de segon, es torna com un cogombre allargat, es torna de nou vermell i s'allunya a tota velocitat. Les fotos que vaig fer no han van servir de res. Només vaig veure uns instants la figura i en els mateix moment que vaig prémer el mecanisme de la càmera allò va sortir disparat d'una forma increïble cap al firmament».

El resultat va ser que no es va obtenir cap fotografia útil perquè allò ja no era allà: «Encara em pregunto com dimonis s'ho va fer per a sortir d'allà accelerant d'aquell manera. No es pot imaginar cap cosa igual»[71].

Després d'això els dos policies sortiren a la carretera cap a l'Escala. Eren les tres de la matinada. Des del seu vehicle van preguntar per ràdio a la Guàrdia Civil si havien vist alguna cosa, però allà no en sabien res. En arriba a la seva oficina, Delgado i Caballero van redactar un breu informe de patrulla, però sense mencionar res del suposat ésser. De fet, entre el material gràfic d'aquest article de setembre de 1997 apareix un fragment del que sembla un document signat pel sergent a petició dels dos policies indicant en el qual es fa constar allò que van redactar (figura 6). Amb més precisió, el document està signat amb les inicials P. O. per ordre, encara que a l'article es diu que a la mateixa nit dels fets «el sergent de policia Juan Vargas Gómez va fer constar en un document oficial l'extraordinari succés» i que s'ofereix

als lector de la revista en «rigorosa primícia»[72]. El document indica les 4.05 hores, que sembla ser que va ser aproximadament l'hora correcta[73].

També l'incloïen reproduccions de sengles documents dels policies redactats pels serveis sanitaris i que vindries a testimoniar les afirmacions de Delgado y Caballero sobre la seva salut.

D. Juan Vargas Gomez, Sergent de la Policia Local de L'Escala, (Girona), por el presente hace constar:

Que consta en nuestros archivos que el pasado dia 18 de marzo de 1997 y estando de patrulla los agentes de este servicio MANUEL CABALLERO PARRA y MANUEL DELGADO RUIZ, comunicaron a la central de que siendo las 4'05 horas habian observado la presencia de un objeto no identificado, (O.V.N.I.) en las cercanias del Karting de L'Escala, situado en la carretera de Bellcaire de L'Empordà. Al parecer y segun manifestacion de dichos agentes al turno entrante a las seis horas del mismo dia , estos agentes observaron al citado objeto de grandes dimensiones a una distancia de 30 o 40 metros de ellos, de gran luminosidad y que después de pocos minutos desapareció de su vista.

De estos hechos tal como se cita anteriormente solo constan en el parte interno de novedades del dia 18 de marzo de 1997.

Y para que conste se extiende la presente comunicación oficial a la petición de los interesados.

L'Escala 18 de marzo de 1997

El Sergent Cap de la Policia Local

Figura 6. Reproducció del comunicat de la Policia local de l'Escala.

Desaparició de Josep Font

A l'article de setembre s'incloïa un requadre titulat «Una desaparició inexplicable» amb el breu relat d'una persona desapareguda suposadament al mateix indret de l'observació ovni el juny de 1996 i una foto d'un cartell d'aquells que es pengen per donar veu sobre i demanar ajuda en desaparicions (figura 7). A l'article de juliol no hi ha cap altra menció. A *Enigmás sin resolver* Iker Jiménez es pregunta sobre la possible relació entre els fets: «Tenia alguna cosa a veure amb aquets fets la sobtada e inexplicable desaparició de Josep Font, ocorreguda, segons constaven les empremtes de la motocicleta en aquell mateix indret?»[74].

I és que en lloc d'haver de provar que dos fets estan connectats, en el món del paranormal sembla que has de demostrar que no tenen relació... «I és que no deixava de ser inquietant —continua Iker Jiménez— que el creuament on els policies van veure l'ovni i l'estrany ésser fos Josep Font protagonista d'un altre insòlit esdeveniment. Aquest veí d'Albons, hauria desaparegut «com si hagués estat absorbit per l'aire, sobtadament mentre viatjava en la seva Mobylette de 49 cc, quan anava a regar uns horts de la seva propietat. Després de diversos mesos de recerques, y segons em van confirmar els propis agents de la Benemèrita, La Guàrdia Civil no havia trobat cap rastre de la moto i el seu ocupant. L'infortunat, segons confessen els veïns, era una persona absolutament normal i sense cap tipus de problema. El dipòsit de la seva motocicleta no li hagués permès recórrer més de quaranta quilòmetres. Una distància curta que expliqui que ningú hagi trobat cap pista sobre el seu parador»[75].

Iker Jiménez va donar alguns detalls addicionals a la llista de correus *Escepticos*. Segons això «el sergent R. Martinez li havia confirmat igual que el comandant de la caserna L. R. Roncero, que Josep Font va desaparèixer en iniciar el retorn des del seu hort (a la cruïlla) cap

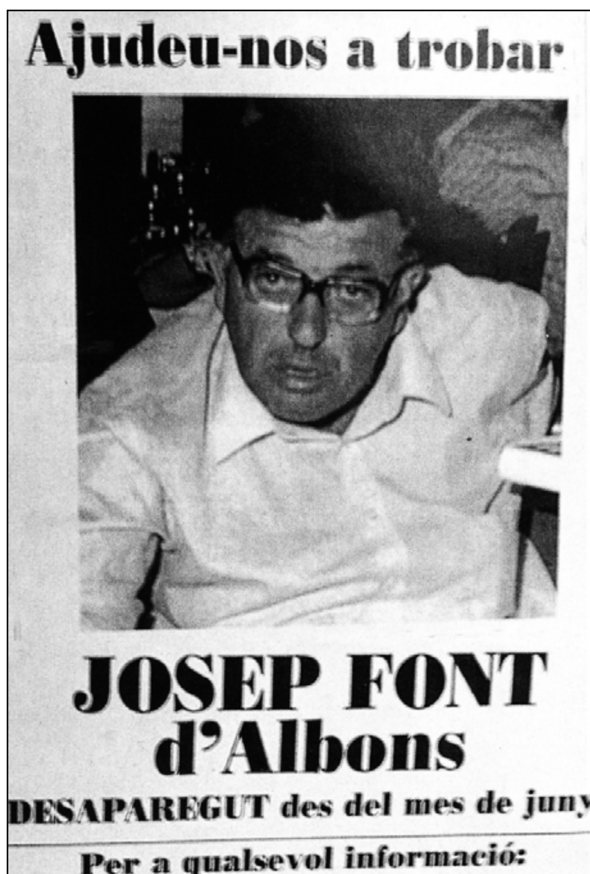

Figura 7. Fragment de cartell sobre la desaparició de Josep Font publicat a *Enigmas*, setembre de 1997.

a la pista de L'Escala. Segons tres testimonis va ser al mateix encreuament (les petjades de la Mobylette així semblaven indicar-ho) on es perd la pista del veterà agricultor. Que, per cert, encara segueix en parador desconegut»[76].

Intervé la televisió

Unes setmanes després Iker Jiménez va tornar al lloc dels fets per al programa «Zoom», un informatiu sensacionalista del canal espanyol *Tele 5*[77]. La entrevistà es va retransmetre just passada la mitjanit del dia 28 de setembre.

Pel que fa al cas, els continguts del programa, del qual transcrivim la part fonamental no difereix massa d'allò vist més amunt. Ara bé, hi ha alguns matisos o detalls a esmentar. D'una banda es veu com Caballero ens especifica que el cotxe es va calar, acceptant un possible error en l'ús del canvi de marxes. Per tant no seria una conseqüència directe de cap acció d ela forma lluminosa. Un segon aspecte és que la recuperació de la salut de Caballero que s'associa a l'article mencionat anteriorment als fets, en realitat va començar abans de l'observació de l'ovni com explica la seva dona. Respecte la desaparició de Josep Font, ni tan sols s'havia trobat abandonat el ciclomotor.
Un aspecte totalment diferent és que se'ns parla d'una marca d'uns deu metres de diàmetre apareguda a les proximitats del punt d'observació de l'ovni, però no exactament al mateix lloc, segons les imatges, i en la qual la vegetació apareix com seca i aixafada, fet que ens recorda els famosos agroglifs, de contrastadíssima factura humana.
El programa s'inicia amb algunes frases grandiloqüents i la consideració d'un cas d'expedient X, una sèrie d'èxit sobre fenòmens paranormals i conspiracions governamentals que s'emetia exactament abans del programa «Zoom». Comença la veu en *off*:

«La nit, freda i desagradable, embolcallava el camí veïnal que transcorre entre l'Escala i Torroella de Montgrí. Els dos agents patrullaven en el Nissan Patrol de la policia local per les rodalies de l'abocador municipal. De sobte, en agafar una recta es va fer un silenci sepulcral al seu voltant. Semblava que la natura havia emmudit.

— [Manuel Delgado (policia local)]. "Tot va quedar paralitzat. Fins i tot una mica de vent, no una d'aquelles nits de tramuntana que

acostuma a bufar per aquí ni res d'això, feia una mica de vent, però és que en aquells moments va quedà el vent paralitzat. No es sentien animals, ocells. No s'escoltava res. Tot en silenci completament".

Tot va passat sobtadament. Una força estranya va fer girar els seus caps cap el costat dret. Els policies van aturar el vehicle. Llavors, sobre un prat, va aparèixer una immensa bola de foc de mida més gran que el de la Lluna plena. Una esfera que, poc a poc, se'ls anava aproximant.

— [M. Delgado]. "Vam veure com si fos la Lluna, igual que la Lluna, exactament igual, i estava a uns 4 o 5 metres del terra. O sigui, llavors li vaig dir al meu company: 'Tira fins més endavant que hi ha un descampat i ho veurem millor'. Llavors vam parar al camí i aquest objecte que era com la Lluna va tirar per darrera d'un arbres que hi ha, fins que se'ns va posar just al davant. Llavors es va posar d'un color groc i va canviar a un color taronja força, força opac".

— [Manuel Caballero (policia local)]. "Allò era, ja t'ho dic, una bola, molt rodona, com he dit anteriorment, com, per a mi, i perdona l'expressió, como dues places de braus. Però jo no sé allò quina classe de metall era".

Segons ambdós testimonis, l'objecte gegantí va descendir quasi al nivell del terra, situant-se en front d'ells. La histèria es va apoderar de Manuel Caballero que, atònit, observava com el seu company, ignorant les seves indicacions, baixava del cotxe patrulla amb la intenció de fotografiar els misteriós fenomen.

— [M. Delgado]. "Quan vam arribar al lloc on ens vam trobar l'objecte, jo em vaig baixar del vehicle per observar l'objecte millor. Fins aquesta alçada més o menys. I llavors vaig estar un moment mirant-lo. El meu company em va cridar i em va dir: 'Fes una foto que després no en creuran'".

Les sorpreses no havien encara acabat aquella nit per a la parella de policies. De sobte, a l'interior de la gegantina formació lluminosa es va començar a perfilar quelcom. Una cosa que, en aquella freda matinada, va gelar la sang dels dos agents: un ésser tan alt com aquest pal. Una entitat de més de quatre metres d'alçada que va sorgir de forma amenaçant de dins de la llum.

— [M. Delgado]. "Això és l'esfera, més o menys, que es veia. I al centre de l'esfera, així, vam veure una figura més o menys. Era més aviat una ombra el que observava. Així. Els braços, les mans li queien per sota dels genolls, més o menys. Més o menys al centre".

— [M. Caballero]. "Sí, sí, els braços eren llargs. Jo me'n vaig donar compte llavors, quant et crido, que les braços eren... gairebé pel genoll. Sí, sí, es clar. Tampoc se sap si era blanc, si era negre, si era xinès..."

— [M. Delgado]. "No, no, no. Això no".

— [M. Caballero]. "El que es veia sí que era una persona. Sí i a més d'una alçada força gran. Una estatura, ja dic, que rondava els quatre metres d'alçada".

— [M. Delgado]. "Sí, sí".

— [M. Caballero]. "Tampoc anàvem amb un metre per a mesurar-la, a veure si m'entén, però que es va veure clarament".

Manuel Delgado, càmera en mà va continuant avançant cap al misteriós ésser. No va poder assolir el seu objectiu. D'algun lloc va sortir una llum potent que va impactar plenament contra ell. Segons després, l'OVNI es va transformar en un objecte ovalat mentre desapareixia amb una velocitat endiabla.

— [M. Caballero]. "En aquell moment es va posar completament

vermell. En aquell moment en el qual el meu company va intentar fer la foto, estava vermell completament. Bé, estava vermell, diguem, allò, el meu company, la terra, els arbres... Estava tot vermell. Fins i tot, ja li dic, de la guantera cap endavant estava completament vermell. Jo vaig mirar i vaig dir: 'Bé, què el que passa aquí?', que es quan vaig avisar al meu company. 'Marxem, marxem, si no et deixo i me'n vaig!' no? Llavors jo vaig agafar el vehicle... Jo tenia el vehicle en marxa, el vehicle el tenia en marxa, jo fico la marxa endarrere, el crido i li dic: 'Manolo, vens o no?'. 'No que me'n vaig, que me'n vaig, que me'n vaig...'. No sé què pensava en aquells moments. Jo vaig voler posar la marxa endarrere i el cotxe, jo no sé què va passar, si va ser pels nervis o perquè se'm van invertir les marxes, que el vehicle se'm va calar. Jo li vaig dir allò majorment per..., bé, per a fer una mica de pressió per a tocar els dos, perquè a mi em, ja li dic, em donava por, en una paraula: por.

Minuts després els dos agents, des del mateix cotxe patrulla, van avisar a la caserna de la Guàrdia civil, però allà ningú havia observat l'enigmàtic visitant. A les 4.15, Caballero y Delgado es van presentar davant el seu superior per redactar un informe oficial sobre els esdeveniments. En el mateix quedava reflectit el següent:

"Estant de patrulla els agents d'aquest servei Manuel Caballero Parra i Manuel Delgado Ruiz van comunicar a la central que sent les 4,05 hores havia observat la presència d'un objecte no identificat a les rodalies del karting de l'Escala".

Al dies en els quals es va produir l'inquietant encontre, veïns de la localitat de l'Escala van trobar aquesta immensa empremta, una formació circular d'aproximadament deu metres de diàmetre. Al seu interior la vegetació apareixia aixafada i seca, com si hagués estat sotmesa a una elevada temperatura.
Allò no era normal. L'enorme cercle va aparèixer al mig del camp, a pocs metres del lloc de l'incident. Fins el moment, els agricultors

de la zona no han trobat una explicació natural per al singular fenomen.

— Manuel Caro (propietari del terreny). “Bé, això és una cosa molt estranya. Perquè jo mai he vist, en els quinze o vint anys que he estat cultivant el camp, mai ha sortit una cosa així. És el primer cop que he vist això. És una cosa molt estranya”.

Això no va ser tot. Des d’aquella nit, els dos policies han viscut una sèrie d’alteracions als seus cossos. L’agent Delgado ha perdut gran part de la visió del seu ull dret. Què és el que li va produir aquestes molèsties? A l’hospital Josep Trueta de Girona se l’ha diagnosticat trombosis ocular, una patologia que se li va manifestar sobtadament i de forma difícilment explicable. Avui, sis mesos després que es produïssin els fets, la ceguera continua.
Els canvis que Manuel Caballero ha experimentat en el seu cos, afortunadament són molt diferents. Aquest agent, que durant anys havia patit diferents afeccions coronàries de caràcter greu, se ha recuperat d’una manera inexplicable. La seva família no pot entendre a que es déu aquesta millora que ells qualifiquen de miraculosa.

— [Felisa Santos (esposa de M. Caballero)]. Ell abans estava, fatal. No feia gaires coses a casa, no. Es cansava molt. I va veure això. Nosaltres ens em vam anar del poble i a ell li va dir el metge que havia de fer un règim molt sever. Vam anar a Extremadura i ell allà no va fer res: bevia, fumava, menjava de tot. I quan va tornar es trobava molt bé. Quan vam venir aquí a l’Escala, als dos o tres dies, vam anar al metge, li va fer una revisió i ja el metge li va dir que molt bé, que ho havia fet tot molt bé i que s’havia recuperat en un cinquanta per cent. I ell en realitat no va fer res.

— [Eva Caballero (filla de M. Caballero)]. El meu pare sempre va amb la veritat, mai creu en res, el que no veu no ho creu i el crec. El conec i sé que és veritat.

Actualment pocs són el que dubten de la paraula d'aquest dos homes. La seva honestedat està avalada per quasi vint anys d'irreprotxable full de serveis als cossos de seguretat de l'Estat. Les màximes autoritats polítiques de l'Escala i els companys del cos de policia estan convençuts que Delgado y Caballero no menteixen.

— [María José Dubé (tinent alcalde de l'Escala)]. Aquestes dues persones, Manuel Caballero y Manuel Delgado, són dos policies locals. Jo els conec de tota la vida. Porten a la policia, aquí aproximadament quinze anys, els dos treballant a la policia. Són persones serioses. Mai hem tingut cap problema amb elles i jo crec que són persones que són creïbles. O sigui, quan ells expliquen una aventura com aquesta, doncs jo, sincerament, crec que ningú explica alguna cosa per a que la gent es burli d'ells, com els està passant. O sigui que crec que això és cert, el que han explicat.

— [Daniel González (policia local)]. Sent ells dos que ho van veure, alguna cosa tindria que... alguna cosa deurien haver vist. No crec que s'ho hagin inventat perquè si.

— [Enrique Amaya (policia local)]. Sí, sí. Estic segur quer ho van veure. Vaja, jo m'ho crec i, com ja he dit abans, aquests temes m'atrauen i... bé, no ho poso en dubte.

L'ocorregut el 19 de març és una cosa excepcional. Ara bé, no és l'únic misteri que va passar a aquell indret, un encreuament de camins que ha estat testimoni d'altres observacions estranyes i d'una desaparició misteriosa, la de Josep Font, un altre enigmàtic cas sense resoldre.
El mes de juny de 1996 un nou fet va convulsar els habitants de les poblacions veïnes a aquest misteriós creuament de camins. Josep Font, veí de la localitat d'Albons, circulava amb el seu vell ciclomotor i en arribar al punt en el qual ara ens trobem va desaparèixer.
Ha transcorregut una any des que es va produir la desaparició

de Josep Font. Les investigacions estan en punt mort. No hi ha pistes ni dades sobre el seu parador. Ni tan sols s'han trobat el seu vell ciclomotor que conduïa el darrer dia que va ser vist. On es troba el pagès? Està relacionada la seva desaparició amb les especials característiques del lloc? Molts investigadors pensen afirmativament d'això.

— [Jordi Oliveres (investigador)]. Bé, les condicions d'aquest indret no serien realment el motiu de la desaparició de Josep Font. L'únic que sí passa és que estem en una zona que, bé, sembla que hi passen fets inexplicables, a través fel fenomen Ovni i podríem associar aquest tema a ell. Perquè realment, doncs, un home que desapareix sense més ni més un dia determinat, deixant a casa totes les coses sense tocar-les, amb una mobylette amb una capacitat de quaranta quilòmetres, realment no pots anar a massa llocs i que avui des de fa ja un any i mig encara no s'ha trobat cap dada, doncs, podríem associar-ho.

Els testimonis continuen amuntegant-se, ratificant que misteriosos objectes volants creuen aquests paratges nit darrera nit.

— David Fumado (pilot aviació). "Era una llum de color groc, de menor tamany que la Lluna, però més gran que una estrella i el que més em va sorprendre va ser la trajectòria que va seguir, que no era rectilínia com seria la trajectòria d'un avió, sinó que era una trajectòria irregular i la velocitat tampoc era constant, és a dir, accelerava i desaccelerava i seguia una trajectòria com..., com d'espiral. És que és difícil d'explicar"»[78].

El programa s'acaba amb algunes típiques paraules teatrals tot recordant-nos que el misteri restava obert. Tres dies després, l'1 d'octubre era el torn del programa «Cas Obert» de TV3 que dirigia Àngel Casas Mas i que a més de portar els testimonís al plató, entrevistava entre d'altres a l'Alcalde de l'Escala i a un policia de Begur que havia observat un fenómen lluminós[79] la mateixa nit.

El 2 d'octubre *El Punt* publicava un article sobre els fets (figura 8), derivat de la popularitat que havia obtingut el cas per la presència dels dos policies en el programa «Zoom» del canal *Tele 5* i a «Cas Obert» de la televisió nacional[80]. L'article resumia els fets, als qual s'atribuïen una durada total aproximada d'uns vuit minuts. Ara la comparació de mida de l'objecte és amb un camp de futbol dels grans, com el del Barca», més entenedor per al públic nacional poc taurí, i insisteixen amb les qüestions de la salut: «Pocs dies després de l'experiència, Manuel Delgado va notar com començava a perdre visió en l'ull amb què mirava a través de la càmera de fotos, fins al punt que ha hagut d'agafar la baixa laboral. Caballero, en canvi, assegura que s'ha recuperat espectacularment d'una dolència [sic] cardíaca. "Em trobo molt millor i als meus 53 anys em sento amb més força"»[81].
L'article també recollia els neguit dels agents per la incredulitat de la gent i el suport de l'ajuntament. La regidora de governació Mari Dubé deia: «Els conec de tota la vida i fa 15 anys que són policies. Crec que ells van viure el que expliquen, però no vull dir que em sembli que són extraterrestres»[82] Ara bé, Mari Dubé va mostrar en el seu moment un gran interès en el tema[83]. Per la seva banda, l'alcalde, Josep Maria Guinart, es manifestava de manera similar, negant qualsevol possibilitat al tema extraterrestre. Tots dos destacaven que Caballero i Delgado no havien canviat en cap moment la seva versió.

Interpretacions escèptiques

Segons consta a la documentació del CEI, Manuel Borraz apuntava ja el mateix juny de 1997 que l'observació podia tenir relació am la Lluna.

«A l'hora d'inici indicada (2h55'), l'astre era visible a només uns 14º d'elevació sobre l'horitzó en direcció a l'oest. Posteriorment

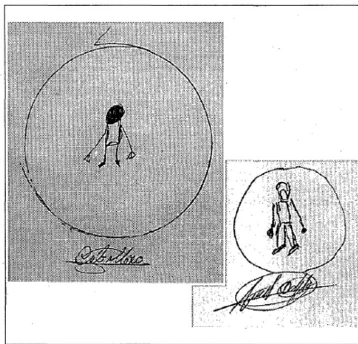
3. Dijous, 2 d'octubre de 1997

PUNT I A PART

OVNIS A L'EMPORDÀ

Dos agents de la policia local de l'Escala asseguren que han estat testimonis de l'aparició d'un objecte volador no identificat (ovni) de grans dimensions que contenia una figura humana de quatre metres d'alçada. Els fets van succeir el mes de març, però han obtingut una especial notorietat en els darrers dies per l'aparició dels dos agents, Manuel Delgado i Manuel Caballero, a diferents televisions explicant la seva experiència. El primer assegura que està perdent la vista després del fenomen —de fet, està de baixa per aquest motiu—, mentre que l'altre se sent més atlètic que mai i s'ha recuperat espectacularment de les seves dolències cardíaques. Delgado, a més, ja és la segona vegada en set anys que veu aquest mateix objecte.

Delgado i Caballero mostren el camp on van veure arribar l'ovni. Al costat, els dibuixos que van fer els agents per a la revista *Enigmas* d'allò que havien vist. Foto: ROBERT CARMONA.

Dos policies de l'Escala diuen que han vist un ovni amb un «humanoide» de 4 metres d'alt

L'alcalde creu els agents, però defuig «interpretacions esotèriques»

Els fets van passar fa uns mesos mentre els agents estaven patrullant

Sostenen que el fenomen els ha afectat la salut

ROBERT CARMONA

■ **L'Escala.**— La matinada del 19 de març, Manuel Delgado i Manuel Caballero estaven patrullant per la zona de l'accés sud de l'Escala quan van veure una llum enorme prop seu. «Era com una gran lluna plena aturada a uns quatre metres de terra», assegura Delgado, el qual de seguida va adonar-se que es tractava del mateix objecte no identificat que havia vist set anys enrere anant amb un altre company. «Va quedar de color taronja i va donar la volta sobre un camp. Ens vam aturar i va canviar de color, passant a un blau molt clar i deixant veure just al mig d'aquesta gran esfera una ombra humana d'uns quatre metres d'alçada», explica Delgado. El seu company certifica que el relat és exacte, i recorda que l'única diferència entre aquella figura i un home era la seva alçada i que els braços li arribaven fins a l'alçada dels genolls. El fenomen va durar uns vuit minuts, fins que Manuel Delgado va agafar la càmera fotogràfica que duien al cotxe patrulla i va voler obtenir-ne una imatge. «En aquell moment l'esfera va quedar d'un color vermell intens molt maco i abans que la càmera estigués a punt va marxar a una gran velocitat en direcció al massís del Montgrí», relata l'agent. Caballero, mentrestant, s'ho mirava tot des de dins el cotxe: «Va ser una cosa increïble. Jo em tinc per una persona valenta, però aquell dia vaig passar por i, sobretot, molta fred.» En aquest mateix sentit, assegura que va veure com tot el seu entorn es tornava de color vermell, fins i tot el seu company.

Els dos agents defineixen l'objecte com un núvol amb forma d'esfera que anava canviant de color. «No et sabria dir de quin material estava fet, ni es distingia cap tipus d'estructura, com portes o finestres», argumenta Manuel Delgado, que equipara la magnitud de l'objecte a «un camp de futbol dels grans, com el del Barça». Un altre fenomen que van viure Caballero i Delgado mentre estaven veient aquest ovni va ser que «no es movia ni una sola fulla i hi havia un silenci absolut, fins i tot pel que fa al motor del cotxe». Pocs dies després de l'experiència, Manuel Delgado va notar com començava a perdre visió en l'ull amb què mirava a través de la càmera de fotos, fins al punt que ha hagut d'agafar la baixa laboral. Caballero, en canvi, assegura que s'ha recuperat espectacularment d'una dolència cardíaca. «Em trobo molt millor i als meus 53 anys em sento amb més força», afegeix mentre explica que només voldria tornar a passar l'experiència si hi ha més persones «per poder testificar que han vist el mateix». «Sé que hi ha gent que no s'ho creu, però no em fa por dir el que he vist», afegeix Caballero, que no sap donar cap explicació al fenomen. A Delgado, li agradaria poder contactar amb aquest objecte per tercer cop: «Si això em torna a passar, encara que pugui representar posar la vida en perill, vull intentar arribar fins a l'objecte i esbrinar el perquè de tot això».

Suport de l'Ajuntament

La regidora de Governació, Mari Dubé, dóna credibilitat al relat. «Els conec de tota la vida i fa 15 anys que són policies. Crec que ells van viure el que expliquen, però no vull dir que em sembli que són extraterrestres», explica. L'alcalde, Josep Maria Guinart, es manifesta en el mateix sentit, defugint «interpretacions esotèriques». Tots dos destaquen que Caballero i Delgado no han canviat mai la seva versió.

Explicació davant les càmeres

■ Manuel Caballero i Manuel Delgado han accedit en els darrers dies a exposar el seu cas davant les càmeres de televisió. Primer va ser Telecinco, a través d'un nou programa informatiu anomenat *Zoom*, qui va tractar el fenomen, i ahir va ser Àngel Casas, a TV3, en el programa *Cas obert*. «El tema s'havia tractat anteriorment en diversos números de la revista *Enigmas* [especialitzada en fenòmens paranormals, que dirigeix el doctor Jiménez del Oso], però ha estat ara quan aquest cas sembla haver agafat una gran magnitud», assegura Delgado, que veu amb temor que els mitjans de comunicació els poden estar massa a sobre, tant a ell com al seu company, en les properes setmanes. / R.C.

Figura 8. Reproducció de l'article publicat a *El Punt* el 2 d'octubre de 1997

va anar descendent fins ocultar-se cap a un quart de cinc de la matinada. La fracció de disc il·luminada era del 78% (quart creixent el 16 de març, i Lluna plena el 24 del mateix mes, és a dir, alguns dies després).

Succintament, els indicis es refereixen a:

-la primera impressió dels testimonis que, pel que sembla, d'entrada van pensar que era la Lluna;

-l'absència d'indicació que veiessin la Lluna simultàniament;

-la situació inicial del fenòmens a la dreta del camí, quasi en paral·lel a l'automòbil (direcció oest, deduïm);

-la seva situació (aparent) a pocs metres del terra (el que podria interpretar-se com baixa elevació);

-el color ataronjat (típic de l'astre a prop de l'horitzó);

-el seu caràcter de fenomen estàtic (almenys la major part del temps) i silenciós;

-el seu aspecte de "globus" lluminós sense detalls estructurals;

-els canvis de forma fins i la desaparició, romanent un «deixant» vermellós (a comparar amb algunes observacions de la Lluna a l'ocàs)»[84].

Uns mesos després Borraz redactava un nou escrit sobre el tema aportant gràfics (figures 9, 10 i 11; i taula 1). Després de resumir el cas i les publicacions sobre el tema escrivia:

«"Vam veure com si fos la Lluna, igual que la Lluna, exactament igual, i estava a uns 4 o 5 metres del terra", així s'expressava un dels testimonis en referir-se al començament de la seva experiència. Tirant del fil, la hipòtesi d'una "connexió lunar" del cas ha acabat imposant-se. A més de forma veritablement tossuda. Segons les primeres informacions publicades, el succés havia tingut lloc el dia 19, a les 2h55'... La Lluna era allà, però encara molt alta com per presentar un color ataronjat tan acusat. Posteriorment, una de les revistes va reproduir un document de font policial on es fa referència a les 4h05' del dia 18... La Lluna ja no era visible en aquells moments. Finalment es confirmava que tot va succeir a

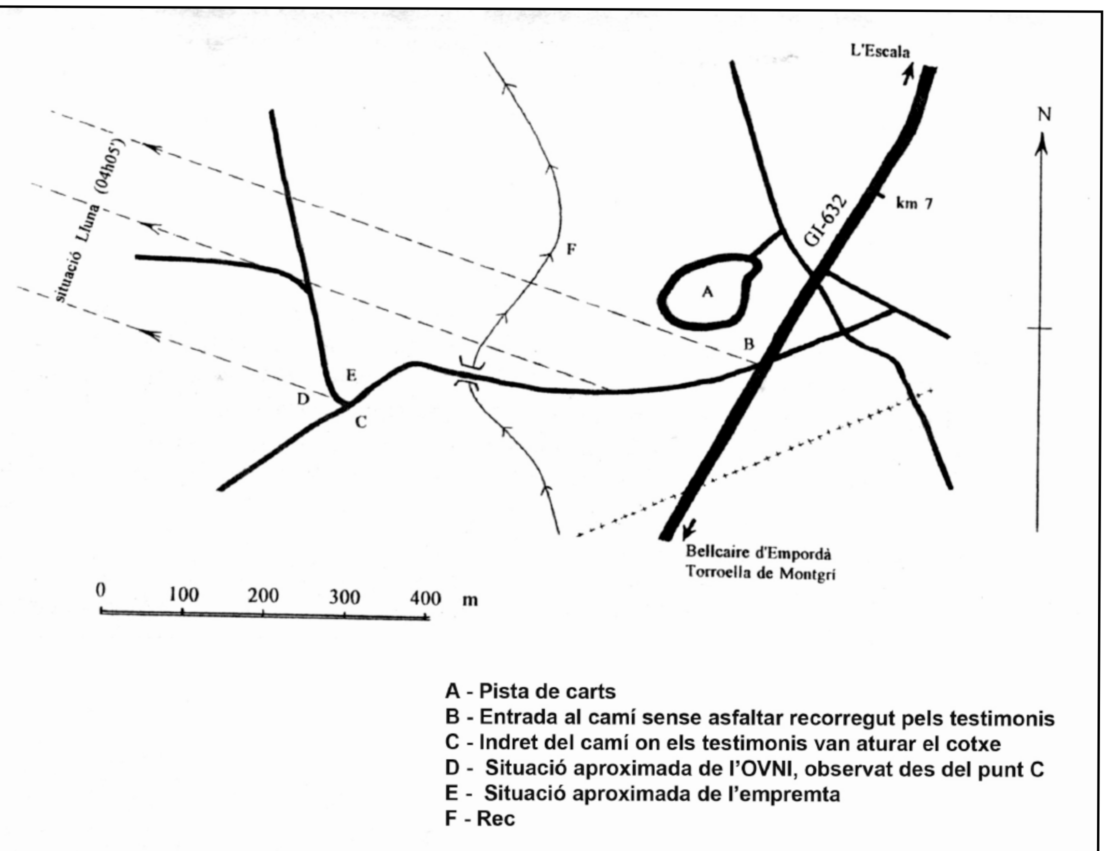

Figura 9. Esquema de la posició dels testimonis, de la forma lluminosa, de la Lluna i de l'empremta al terreny. Autor: Manuel Borraz (1997)

les 4h05', però del dia 19. Definitivament la Lluna es trobava en el lloc adequat (direcció d'observació, proximitat a l'horitzó), al moment adequat (ocàs, coincidint aproximadament amb el final de l'observació) i amb la "disfressa" adequada (disc, – o hauríem de dir "oliva"? – de color ataronjat o vermellós.
La discussió queda oberta pel que es refereix a com interpretar-lo (les possibilitats anirien des d'una confusió extrema fins un frau inspirat en una observació de la Lluna), atenent als detalls més estranys.
Després de tot, alguns aspectes del cas no serien tan misteriosos com s'ha pretès ("jo no sé què va passar, si va ser pels nervis o perquè se'm van invertir les marxes, que el vehicle se'm va calar...", comentava el testimoni que era al volant del vehicle).

Taula 1. Posició i mida relativa de la Lluna. (M. Borraz, 1997)

Característica	**Valor**
Azimut	288,6º (O-NO)
Elevació	1,2º (1,6º considerant la refracció de l'atmosfera
Fració de disc il·luminat	78,2 % (quart creixent)
Ocàs astronòmic	4h16' (azimut 290,6º)

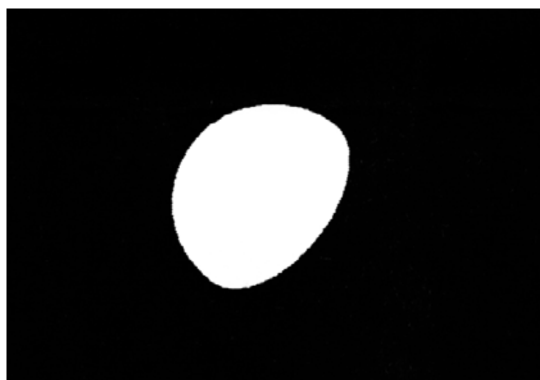

Figura 10. Fracció aparent de la Lluna. M. Borraz, 1997)

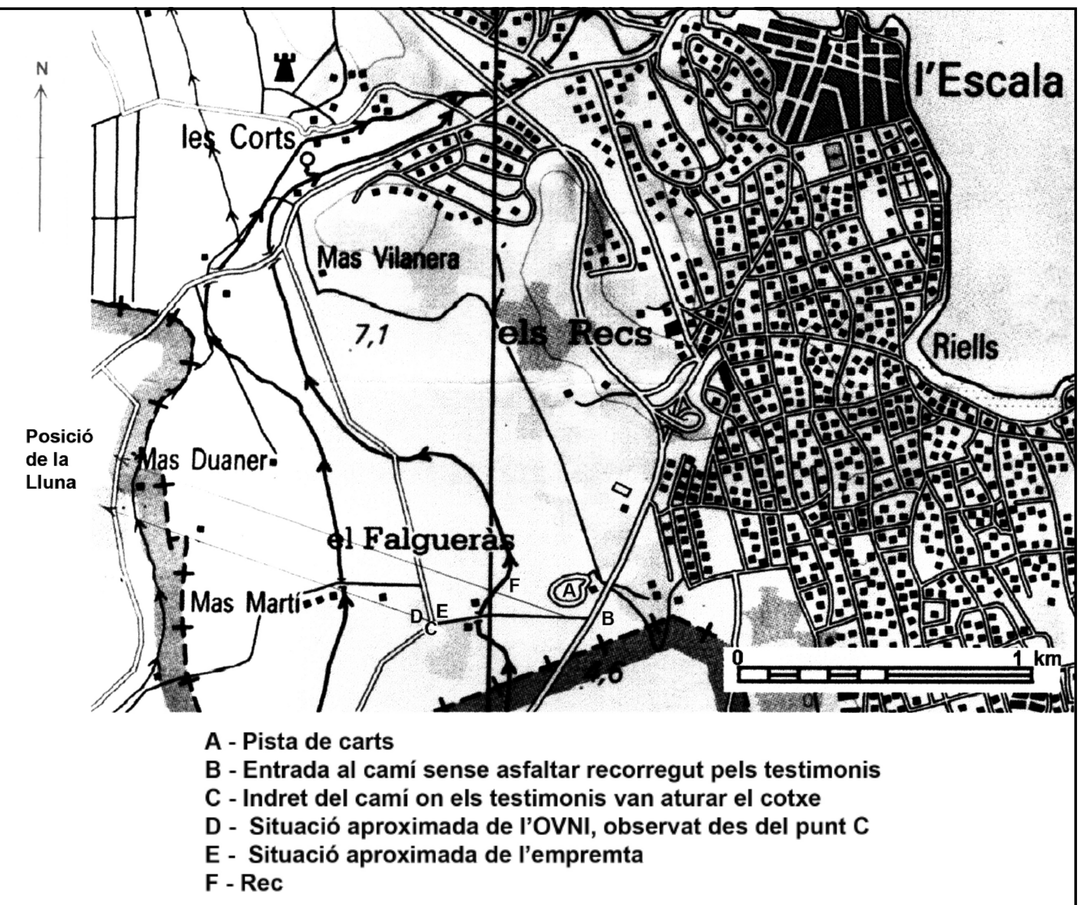

Figura 11. Situació dels testimonis, de la forma lluminosa, de la Lluna i de l'empremta al terreny sobre un mapa de la zona. Autor: Manuel Borraz (1997)

Altres detalls no són tan fàcils d'interpretar (quin tipus d'efecte atmosfèric va poder causar la coloració blau mencionada en cert moment? – no sembla assimilable a un fenomen tipus "raig verd"). En qualsevol cas no estaria de més disposar de millor informació sobre certs aspectes (se sap realment quan va aparèixer l'empremta? – una empremta que, per cert, no es troba situada al lloc on aparentment es va aturar l'objecte...)»[85].

També era de la mateixa opinió l'advocat Fernado L. Frías Sánchez:

«L'ovni va ser vist en la mateixa direcció en què es trobava la Lluna a aquella hora. Aquesta dada, juntament amb els símptomes propis de l'afecció ocular d'un dels policies, sembla avalar la hipòtesi que, en efecte, no van veure sinó la Lluna. Cal afegir el curiós obstinació dels policies a negar -sense que ningú els preguntar- que pogués ser el nostre satèl·lit, encara que diuen que l'objecte "era com la Lluna",...»[86].

En el seu escrit Fernando Frías fa una crítica força irònica i no gaire respectuosa sobre diversos aspectes del cas (observació, intent fotogràfic, canvis en la salut, documentació i desaparició de Josep Font). Respecte els documents mèdics publicats per Iker Jiménez a *Enigmas* diu:

«Un de febrer de 1995 que informa de les diverses malalties d'un dels agents que, segons manifesta (però no demostra), li van desaparèixer arran de l'albirament. La veritat, un no entén per què no s'aporta algun altre "document oficial" que doni fe de la miraculosa curació. O, millor dit, no ho entenia. Després d'un acurat escrutini per part d'altres interessats, ens vam adonar que l'apocalíptic diagnòstic a què es refereix el Sr. Jiménez indica en realitat una lleu disfunció coronària. Afortunadament, la cosa no era tan greu. Per cert que, atès que és el mateix policia qui dóna compte de la seva gravíssim estat i de la seva miraculosa curació,

i vist la incertesa del primer diagnòstic, la conclusió és força evident.
L'altre és un comunicat d'ingrés de l'altre agent, afectat d'un problema ocular que també atribueix al ovni i que el va portar a l'hospital ... el 23 de juny. Més de tres mesos després d'allò. Problema que va sorgir a causa de la hipertensió que el mateix policia, segons ens va manifestar telefònicament, venia sofrint des de feia més d'un any. Davant d'aquest panorama, el de ficar l'ovni pel mig només pot justificar tenint en compte l'exuberant imaginació del Sr. Jiménez, que jura i perjura que la trombosi ocular va ocórrer al dia següent de l'albirament. Així s'explica un que el policia hagi arribat a perdre el 50% de visió d'un ull (segons el propi policia, a TV3), o fins i tot el 100% (segons el hiperbòlic periodista d'investigació). Si el bon home triga tres mesos a acudir al metge...»[87].

El programa de «Cuarto Milenio»

El mes de maig de 2007 Jordi Oliveres publicava un resum dels fets. Interessa per poder comparar detalls amb una versió posterior del 2012:

«Tot i estar patrullant, com que hi havia una aparent tranquil·litat, estaven en temporada baixa de turistes, es van dirigir a un lloc de deixalles de ferralla per tal de trobar algun material perquè Delgado pogués fer una caseta per al seu gos. Eren dos quart de tres de la matinada i circulaven amb un Nissan Patrol oficial, per un camí als afores de la població. Van passar al costat del Karting per un camí sense asfaltar, va ser llavors quan el Sr. Delgado se'n va adonar de la "Lluna". A sobre d'una arbreda hi havia una esfera rodona, ell es ho va comentar a Caballero, però de seguida se'n va adonar que en aquella nit no hi havia Lluna. També va poder veure que l'esfera groguenca els seguia ....
En avançar uns 100 metres, en una bifurcació van decidir parar i fer marxa enrere. No se sap si pels nervis o perquè no va respondre el vehicle, el cotxe va quedar clavat, òbviament estaven espantats, potser molt més Caballero doncs Delgado ja havia tingut alguna

experiència fa molts anys mentre patrullava clar que no tan important.
L’objecte va avançar i es va posar al seu davant surant a pocs metres d’altura, en les seves declaracions M. Caballero va mencionar “Gran com una plaça de toros! Efectivament l’objecte ho van descriure com d’uns 70 metres de diàmetre. M. Delgado va baixar del Patrol i va anar a buscar la càmera fotogràfica que portaven per als accidents i atestats. Segons el M. Caballero en aquell moment tot va quedar en silenci, no es sentia res, i fora del cotxe tot es va tornar de color vermell, com si una radiació embolcallés el lloc, tot menys el cotxe i el seu ocupant. M. Delgado no va veure aquest color vermellós, ni es va adonar de res, però abans d’agafar la càmera, els dos van veure com una figura (silueta) apareixia i surava a l’interior del globus que ara era més ataronjat. Era un humanoide molt prim, amb els braços molt llargs. Li arribaven als genolls. Segons les declaracions l’actitud era desafiant i la postura com la d’un cowboy a punt de desenfundar. M. Delgado va posar l’ull a la càmera i en aquell moment, en menys d’un segon l’objecte es va desplaçar cap a unes muntanyes del fons, quedant en un puntet no identificable per a la seva vista.
Van tornar a l’Ajuntament, al seu departament i van fer un informe del que havia passat del qual hi ha còpia autentificada. Molts companys els van creure, la mateixa tinent d’alcalde de la ciutat va haver de sortir en defensa seva, ja que la gent del lloc se’n va riure del tema. Diversos programes de televisió, mitjans locals i estatals se’n van fer ressò.
Al cap d'uns dies M. Delgado va tenir greus molèsties a la visió d'un dels seus ulls, fins al punt que va haver de deixar de patrullar i ara encara treballa a les oficines. M. Caballero va estar durant uns dies fet un toro com aquí es diu. Estava mot animat i enèrgic, el seu metge que controlava les lesions que va tenir en el passat es va sorprendre perquè tot indicava que havia experimentat una gran millora tant física com anímica.
Durant bastants mesos comentaven que tenien una gran necessitat de tornar-los a veure (a l'Ovni) i que creien que en un lloc proper al riu Fluvià, de nit, es podria produir un encontre, però mai van

anar-hi... Al cap de tres mesos van decidir comprar un parcel·la del lloc on es va situar l'OVNI. Aquest lloc es caracteritza per tenir corrents subterrànies amb un molt alt índex d'aigua ferruginosa. M. Caballero i M. Delgado mai van obtenir cap benefici econòmic de la seva història, van anar als programes de ràdio i TV gratuïtament, sempre van voler que jo fos el seu conseller a l'hora d'anar o no anar a explicar la seva història. D'altra banda, Iker Jimenez que per aquell temps era un dels investigadors de la revista *Enigmas* va publicar després d'una visita a L'Escala la seva versió dels fets, en els quals es detallen coses que no eren correctes o bé exagerades. Em consta que no va ser culpa d'Iker. Després va publicar la història en el seu primer Llibre *Enigmas sin resolver*.

M. Caballero va morir d'un infart l'any passat, no volia parlar-ne mai i en els seus últims anys va tenir molts problemes personals. Amb el M. Delgado tinc contactes periòdics, sempre quan repeteix la història explica detalladament el que em va explicar a la primera entrevista que li vaig fer (va ser la 1a de totes), és un personatge amable, equilibrat. Totes les gravacions de les entrevistes i dades gravades de ràdio i televisió estan en el meu poder per als que vulguin supervisar-los. Estan gravats en casset i VHS.

La meva impressió és que no van mentir i que si van viure l'experiència. No sóc un investigador, em vaig trobar amb la història o ella em va trobar a mi. M'agraden aquests temes i vaig decidir fer-la pública. Vaig creure que el Dr. Jimenez de l'Oso, director de la revista *Enigmas* i pare de les meves aficions als temes ocults durant la meva joventut, era qui em mereixia més confiança per enviar-li la història»[88].

A principis de desembre d'aquell mateix any 2007, l'equip del programa «Cuarto Milenio» del canal espanyol *Cuatro* va anar a gravar a l'Escala[89]. L'emissió poc després del reportage televisiu va fer recobrar certa actualitat al cas. Com ja s'ha dit, els 10 anys transcorreguts havien fet que només quedés viu un dels dos testimonis, Manuel Delgado (figura 12):

«Recordo que eren cap a les 3 i mitja del matí, més o menys, el meu company i jo patrullàvem aquesta zona, i bé, vam veure un objecte d'un color ataronjat d'unes dimensions bastant grans. Nosaltres ens acostem cap a ell i quan nosaltres ens acostem cap a ell, ell s'allunyava de nosaltres. Hi havia una arbreda bastant gran i bo, se'n va anar a l'altra part dels arbres. I circulant per darrere dels arbres nosaltres vam veure el camí, que estava a uns 50 metres dels arbres. Més endavant hi havia un descampat i ens vam aturar. I resulta que aquest objecte va parar-se».[90]

En un altre fragment afegeix que:

Això, més o menys, era diguem com el cercle d'una plaça de braus o una cosa semblant, més o menys. Això ..., el que va sortir de dins, es va posar d'un color blau, això abans que jo intentés fer-les ni res; es va posar d'un color blau i va sortir una silueta dins d'entre 3 i 4 metres d'alçada, que ni tocava el terra des de la base d'aquell objecte ni el sostre. Era entre mig, en una posició amb els braços oberts així. I després va ser quan el meu company, en veure això, em va dir que fes una foto per poder demostrar que havíem vist això. Va ser impossible fer-les»[91].

En un altre punt del programa s'assenyala que el més intrigant del cas és un procés de càncer que tots dos testimonis haurien patit després de l'incident. Sobre la qüestió diu Manuel Delgado:

«Hi ha una coincidència que, bé, els dos que vam veure això hem patit els dos el mateix. Ell es va quedar dins del cotxe. El meu company, quan jo vaig intentar fer la foto, no va sortir del cotxe, després tampoc no sortia del cotxe. Jo vaig sortir del cotxe. Jo penso que si això desprèn alguna radiació, el que sigui a mi m'agafaria més que a ell. Però bé. Jo de moment he tingut solució i en canvi ell no la va tenir. Potser, ... va patir el mateix que jo. Es va agafar tard ... Ja dic, li van obrir, tancar, li van trobar, els intestins estava tots desfets, pàncrees i el fetge. No sé si li va començar

pel pàncrees o per ... Però bé. Més o menys, sorgeix el mateix»[92]. Segons informa aquí Jordi Oliveres, la mort de Caballero li va arribar per un infart, cosa que no sembla correcte[93].

El propi Jordi Oliveres apareix entrevistat (figura 13) i presentat com un investigador:

Figura 12. Manuel Delgado, en un moment de l'entrevista a «Cuarto Milenio» (2007).

«Sembla ser que en aquesta zona, des de Bagur fins a la Jonquera, la zona de l'Albera, hi ha molts albiraments d'ovnis o d'objectes sense identificar. Jo mateix, com ja t'havia comentat abans, he vist no fa gaire, la nit de Sant Joan, un focus de llum molt alt que va desaparèixer sobtadament i que a més que no he estat jo l'únic a veure-ho. O sigui que hi ha més gent, més testimonis. Però a part d'això hi ha molts casos de desaparició, gent que ha perdut la noció del temps a la carretera, traslladant-se d'un lloc a un altre havent passat un tram de cinc minuts en una hora. Coses molt especials que han arribat al mi a través de l'Hospital de Figueres. Els mateixos doctors els han relatat».[94] Però no concreta res. Com tampoc ho fa amb referència a la marca que va aparèixer a prop del lloc de l'observació: «Davant d'aquest mateix lloc hi havia un altre camp en el qual hi havia un cercle molt definit, en el qual semblava, doncs això, cremat o bé ..., jo en aquell moment vaig pensar que era un tema d'herbicides, de vegades proves que es fan en els camps. I resulta ser que després de certes investigacions que van fer persones que no podem detallar que sí que hi havia una radiació o alguna cosa anòmal en aquest terreny»[95].

Tres dies després de l'emissió es publicava una entrada al blog *Gluon con leche* en el qual l'autor apunta la Lluna com a explicació plausible[96]. El 31 de gener escrivia una nova entrada[97] en la qual feia un anàlisi detallat de les afirmacions del programa de «Cuarto Milenio» i recupera l'explicació proposada per Josep March l'any 1997 a la llista de correus *Escèpticos*:

«La descripció que fa Delgado de la "visió" es correspon amb el que es coneix a oftalmologia com flash, que és una imatge de lluminositat acolorida que dura, generalment, d'uns segons a uns pocs minuts, acompanyat d'un escotoma central que és una taca negra a la regió central del camp visual. Es tracta d'un trastorn de la visió que indica una lesió de la macula retiniana o del nervi òptic i que pot passar, i no és infreqüent, com a conseqüència d'una oclusió transitòria d'una artèria retiniana. És una de les

Figura 13. Jordi Oliveres, en un moment de l'entrevista a «Cuarto Milenio» (2007).

complicacions de la hipertensió arterial. Un fenomen d'aquest tipus, si no es controla la hipertensió que l'ha desencadenat, sol ser l'inici d'un trastorn més important de l'aparell visual. Com va ocórrer en aquest cas. Als dos dies, Delgado començava a perdre visió a l'ull dret als dos dies, no als tres mesos- que en l'informe de l'hospital Dr. Josep Trueta del 21 de juny que es reprodueix en el teu article [el d'Iker Jiménez] s'atribueix a "Isquèmia del nervi òptic de l'ull dret i alteració vascular retiniana" que són, afegeixo jo, trastorns típics de la hipertensió arterial»[98].

El 2 de gener apareixia una entrada al blog de l'analista Juan Carlos Victorio en el qual també considerava que el

que havien vist els dos policies era la Lluna:

«En aquest succés tornen a aparèixer els mateixos elements i el mateix escenari, vistos ja en altres entrades anteriors. Fent un cop d'ull a les cartes celestes d'aquella matinada es pot comprovar que, a les 04:05 hores (GMT + 1) del dia 19 de març de 1997, la Lluna estava situada prop de l'horitzó. A l'esmentada hora tenia un azimut de 108º 46' (situada cap al O-NO) i una elevació de 1º 24'. El seu ocàs es va produir cap a les 4.15 hores»[99] (figura 14).

I continua:

«Per tant, tenim a la Lluna creixent (la seva fase de plena va ser el dia 24) ocupant la posició de l'ovni. La descripció dels testimonis, quan ho van descobrir, és molt reveladora: "Vam veure com si fos la Lluna, igual que la Lluna, exactament igual ..." i, efectivament, era allà. Quan el nostre satèl·lit natural és a prop de l'horitzó sol ser molt cridaner i espectacular, per la seva gran grandària i coloració groc-ataronjada. A més a més el cel estava encapotat, segons han

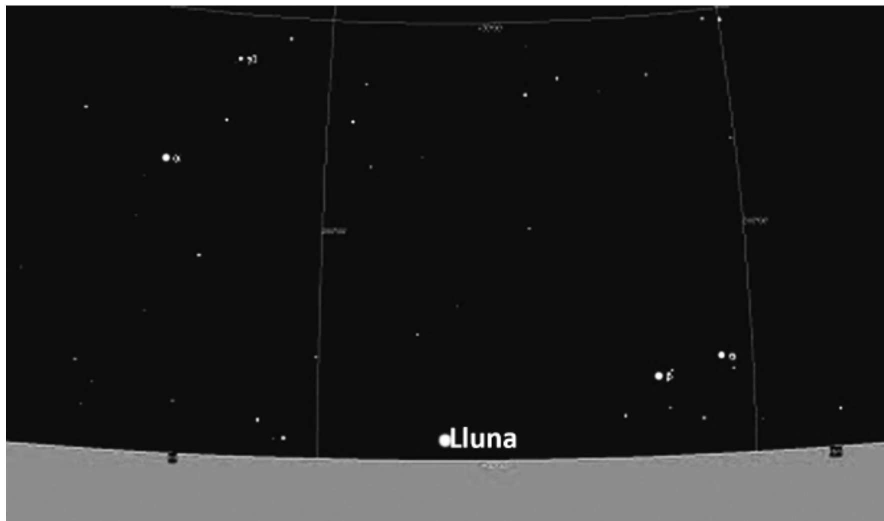

Figura 14. Posició d ela Lluna a les 4.05, hora local.

informat els testimonis, i l'efecte o il·lusió és més acusat si la Lluna apareix de sobte en un clar de núvols. L'observació del ovni es va originar just quan s'anava a produir l'ocàs del nostre satèl·lit»[100]. Després de treure tota importància al fet que el cotxe es calés, sobre el gegantí humanoide afegeix que els propis observadors ho «descriuen, bàsicament, com una ombra. Com ja se sap, en la superfície lunar es poden veure (a primera vista) ombres i taques que semblen formar figures: el conill, l'home de la Lluna, etc. La visió de l'ésser gegant també va poder ser provocada per algun núvol col·locada davant de l'astre»[101].

A partir d'aquí el cas va anar quedant relativament aparcat, en gran part per la disminució d'interès en el tema OVNI durant els darrers anys, malgrat que mai del tot oblidat[102].
El següent fet rellevant en el cas es produeix quan Jordi Oliveres penja a Internet[103] la llarga entrevista realitzada el 1997 als policies, uns tres mesos després dels fets. La gravació, aparentment sense editar, és molt reveladora.

«— [Manuel Delgado]: Jo li vaig dir a ell. Dic, anirem a tal lloc, a veure si han tirat una caseta d'aquestes per al gos.

— [Manuel Caballero]: Un gos que té [...].

— [Manuel Delgado]: [...] Vam donar la volta davant de la plaça de correus vam tornar cap aquí. Entrem per un camí que hi ha al costat del *Karting* i a uns 200 metres d'haver entrat pel camí, pum, allà al davant, com si estigués esperant.

— [Manuel Caballero]: Bé jo li anava a dir. Perdó. Jo t'anava a dir a tu ...

— [Manuel Delgado]: Sí, però com que no et va donar temps.

— [Manuel Caballero]: Dic. Però quina Lluna. Però no hi havia Lluna aquella nit.

— [Manuel Delgado]: No, no hi havia Lluna.

— [Manuel Caballero]: Li anava a dir al meu company. Però t'has adonat que Lluna. No em va donar temps. No mig temps perquè allò va començar. No. sí que t'ho vaig dir. Crec que t'ho vaig dir el de la Lluna.

— [Manuel Delgado]: No.

— [Manuel Caballero]: No, no. No li vaig dir el de la Lluna.
— [Manuel Delgado]: Jo va ser veure-ho allà i li dic: "Mira el mateix que vaig veure amb el Nicolás".

— [Jordi Oliveres]: Era exactament igual?

— [Manuel Delgado]: Igual, igual»[104].

És a dir. Els testimonis no veuen la Lluna, sinó una lluminària que fins i tot consideren al principi que és la Lluna, exactament on era el satèl·lit en aquell moment. La seva declaració és molt clara: «No hi havia Lluna». Continua l'entrevista:

« — [Manolo Caballero]: El cotxe se'm va calar.

— [Jordi Oliveres]: Els llums es van quedar encesos?

— [Manuel Caballero]: Sí, sí, sí, però el cotxe ... es calen les marxes. Fins i tot jo vaig anar a ficar la marxa enrere perquè el camí és estret, i no em entrava. Perquè ell es quedava allà. Sí, sí que es quedava ...

— [Manolo Delgado]: Jo no me n'anava, no».

Donem un salt i continuem amb l'entrevista una mica més endavant:

«— [Manuel Caballero]: Jo em vaig espantar. De veritat que em vaig espantar...

— [Jordi Oliveres]: Llavors, quí, que va veure una persona dins?

— [Manuel Caballero]: Jo, jo. I jo li dic a ell. Mira Manolo ...

— [Jordi Oliveres]: Vostè també la va veure?

— [Manuel Caballero]: La va veure per què jo li ho vaig dir. Bé ell estava ocupat amb la màquina.

— [Manuel Delgado]: Jo era per allà ...

— [Jordi Oliveres]: No vas fer fotografies? O sí?

— [Manuel Delgado]: No, no vaig poder.

— [Manuel Caballero]: No li va donar temps!

— [Jordi Oliveres]: Perquè són d'aquestes màquines que són ...

— [Manuel Delgado]: És que passa una cosa. L'estàvem veient i, amb un color així, color taronja, una cosa així. Estava allà davant, aproximant-se cap a nosaltres. Llavors ell em diu: "fes-li, fes-li una foto. Sinó després no s'ho creuen, tal i qual" ... Portem una màquina per als accidents, per fotografiar els accidents. Doncs agafo la màquina, la trec de la funda, li dono a un botó que té al davant i faig així i em veig que tenia el llum vermell encès. Ha de posar-se verd. I la baixo. I estic mirant la màquina, a veure si es posa el llum verd. I ell em diu, "va, va que se'n va, que se'n va, que se'n va". Mira que s'ha posat vermell ". I miro i sí, sí. S'havia posat d'un color vermell molt fort...

— [Manuel Caballero]: Vermell, vermell.

— [Jordi Oliveres]: O sigui el color taronja, després es va posar vermell.

— [Manuel Caballero]: Però per dins era ... Per dins era, quan jo veia la silueta diguem d'una persona, era d'un color, jo em sembla...

— [Manuel Delgado]: Si un color blavós...

— [Manuel Caballero]: Blavós. Un color blau cel. Sí, sí, la persona és el que més.

— [Manuel Delgado]: Bé, l'ombra.

— [Manuel Caballero]: L'ombra és el que més em va impressionar a mi.

— [Manuel Delgado]: Es veia una ombra, sí.

— [Manuel Caballero]: I el fred que em va entrar Manolo?

Cal donar un altre salt a l'enregistrament.

«—[Manuel Delgado]: El que passa que ell diu que em va veure a mi tot vermell...

— [Jordi Oliveres]: Llavors el teu en un moment determinat, Això quan va ser? Quan ell va anar a ...?

— [Manuel Caballero]: En sortir amb la màquina i en lloc de sortir per la part de darrere del cotxe, va sortir per la part de davant,..., va sortir per la part de darrere...

— [Jordi Oliveres]: Per la part de darrere. Va sortir del cotxe diguem, però sortint...

— [Manuel Caballero]: Però en lloc de davant del vehicle, creua per darrere.

— [Jordi Oliveres]: A, val, val, val.

— [Manuel Caballero]: I se’m posa a mi en aquest costat. En aquest costat. I jo el miro així. “Hòstia si Manolo està igual” Ell estava, igual que, igual, igual...

— [Jordi Oliveres]: Igual que l’ovni.

— [Manuel Caballero]: Sí, però, menys l'ull, els ulls. No?

— [Manuel Delgado]: Als ulls ara tinc problema, eh!

— [Jordi Oliveres]: Has tingut problemes en els ulls?

— [Manuel Delgado]: No, no tinc.

— [Jordi Oliveres]: Tens problemes als ulls.

— [Manuel Delgado]: No, no tinc. Si continu així he de donar-me de baixa. És que veig molt malament.

— [Jordi Oliveres]: Però això des de sempre ha estat?

— [Manuel Caballero]: No, no, ara.

— [Jordi Oliveres]: Com a conseqüència d’això?

— [Manuel Delgado]: Ara, de fa 7 o 8 dies vaig començar amb els ulls ... boira.

— [Manuel Caballero]: L’ull esquerre no veu.

— [Manuel Delgado]: L’ull esquerre ja és un ull gandul no. Però amb aquest veia el 100%. I ara resulta que tanco aquest i veig més amb aquest que si tanco l’altre. Ara veig més amb aquest que amb l’altre.

— [Jordi Oliveres]: Des de fa 8 dies ...

— [Manuel Delgado]: Sí.

— [Jordi Oliveres]: Perquè d'això fa ja tres mesos aproximadament [...]

— [Manuel Caballero]: A mi em crida molt l'atenció perquè els ulls no els tenia vermells. Com són, com és ell.

— [Manuel Delgado]: Jo ho veia normal tot, i el cotxe també.

— [Manuel Caballero]: Però després l'arma, la porra, roba, tot ... La terra fins i tot, Fins i tot la terra, els arbres, fins i tot, tingueu en compte del que dic, fins a la guantera del cotxe.

— [Jordi Oliveres]: Com si haguessis, si haguessis amb aquestes llums d'infraroig.

— [Manuel Caballero]: Ei. Però bé, jo després faig així perquè em va impressionar molt veure-li els ulls com els té ell, tot vermell, i la guantera. I després jo faig així i dic "Però això què és? Si jo estic bé. I el no. Jo estic bé" ...»[105].

Després l'entrevista continua amb preguntes i puntualitzacions de Jordi Oliveres. Els comentaris inclouen la descripció de la visió d'un fantasma. El fet havia succeït feia anys a Alemanya. Es tractava, segons el relat dels testimonis, de l'àvia de la dona de Manuel Caballero, traspassada un anys abans. L'havien vist conjuntament Caballero i la seva esposa.
L'any 2012, Jordi Oliveres, en una entrevista recollida en un potcast que inclou talls de la gravació original, va afegir alguns detalls força rellevants:

«Jo, al llarg dels anys, ja que clar des del 97 fins avui han passat doncs 13 anys. Perdó més, 15 anys, ja que aquests 15 anys periòdicament, com a mínim un cop l'any he tingut contacte,

primer amb Caballero i Delgado i després amb Delgado. I sempre que hem tingut una tertúlia, prenent un cafè i tal han aparegut els mateixos detalls, les mateixes coses, encara que hi ha unes petites diferències que ara, si vols, abans que posis l'últim tall les comentem. Per exemple, el que conduïa el cotxe no era Manolo Caballero, com sembla ser a través del que hem escoltat. Sinó que el que conduïa era Manuel Delgado. El motiu és el següent. Avui en dia ja no l'hem de comprometre amb aquest tema, però sí que és cert que Delgado portava el cotxe, però no tenia permís per portar-lo. Anaven a buscar allò de la caseta del gos per això [...], anaven cap a una mena d'aquests llocs en els quals llencen trossos i ell anava a buscar la fusta per a la caseta del gos. I el que portava el cotxe en aquell moment era Manuel Delgado. O sigui que Manuel Delgado anava assegut a l'esquerra i Caballero anava a la dreta. Què va passar? Què quan va passar això com Delgado ja havia tingut ell contacte amb això, ell va ser qui va baixar del cotxe, però va baixar del cotxe per la seva porta. O sigui, no va donar la volta com expliquen darrere del cotxe, sinó que Delgado surt del cotxe ja des del lloc del conductor. Aquest és un dels detalls que no van dir per por que hi hagués represàlies com a policies. El que fa encara més verídica la història. La segona conseqüència és que ells van comprar un terreny en el lloc on es va posar, bé es va posar, va flotar aquest globus. Que és un lloc on hi ha molta aigua ferruginosa, amb molt ferro. Que això és també bastant comú en el tema ovni. I bé, ja que són detalls ... Després ells tenien una bogeria per anar a trobar-se amb ells, sobretot Delgado. Delgado tenia com una necessitat, que un dia a la nit havia d'anar-hi al riu Muga, que és una zona que està molt a prop, per tornar-se a trobar amb ells. Al final jo deia, anirem tots junts, perquè no anessin sols i al final no es va fer, al final no es va fer això. O sigui que hi ha un munt de detalls»[106].

La mateixa entrevista inclou un colofó extremadament significatiu:

«Que aquell dia va passar una cosa que a més a més va ser

corroborada per televisió, per TV3 al programa d'Àngel Casas per, un policia municipal de Begur que és a 50 quilòmetres d'on ells van tenir aquest albirament. Ells van veure també una llum estranya en aquella zona d'on relataven el del *kàrting*. Cal dir que en una posterior investigació per un altre investigador que no anomenaré, es van manipular dades i es, com et diria, es van posar més magnificades. Per exemple dir que la terra on es va posar, allà no creixia l'herba i tot això. Això és totalment mentida. O sigui, això no té res a veure que no creixi herba en aquesta zona perquè és un problema dels propis pagesos que cremen la terra per al que els interessa. I també ho van associar amb un senyor que havia desaparegut allà que anava en bicicleta feia un any. Tots això són bestieses per vendre més. A veure si m'entens, no? Però que realment el cas ..., el que heu sentit és el cas. No hi ha altra cosa més. La resta ja són exageracions pel que interessa. Però per res més»[107].

És a dir. De tots els fenòmens estranys, en realitat només n'hi ha un, l'observació del suposat ovni. En realitat no és poc. Un fenomen de confusió amb la Lluna? Com són possibles aquests errors de percepció? Aquest és el misteri. Explicar el fenomen psicològic o fisiològic que hi ha darrera. Els problemes ocular de Delgado només podrien explicar-ho en part.

D'altres observacions la nit del 18 al 19 de març?

Com hem vist El programa «Cas Obert» va recollir la informació l'observació d'un policia municipal des de Begur. Per la descripció, l'antic soci del CEI Joan Plana va concloure que es podria tractar d'un meteor.

D'altra banda, entre els comentaris de l'esmentada entrada «El ovni de l'Escala» en el B*log de Gluon con Leche* es recull una referència a una observació aparentment amb molts testimonis. Potser podria correspondre a l'observació d'estímuls diferents interpretats com un sol fenomen.. El lector, que posteriorment s'identificarà

només amb el nom Jordi, va responent successivament a alguns comentaris i preguntes de l'autor. Seleccionem part dels comentaris inserits entre mig d'insults que es van difuminant:

«...que sapigueu que l'ovni de l'Escala, jo n'hi poso n'hi trec però aquest mateix dia a la Badia de Roses un munt de gent, pescadors, va veure aquest objecte i us asseguro jo [que] no era ni la Lluna plena ni res per l'estil ... no sé el que era però no era cap avió d'Iberia [...] i saber que parleu amb una persona encara més escèptica que vosaltres i que també va veure l'objecte...» (19 de gener de 2008).

«... Aquest objecte abans de posar-se en l'Escala va estar suspès sobre la Badia de Roses un munt d'estona. Els llums eren enorme. La mateixa nit i aproximadament a la mateixa hora. I no em vinguin que podria ser un altre objecte o la Lluna... després es va desplaçar en ziga-zaga. i després cap amunt com un coet, ràpid, i després va baixar.... mes tard va aparèixer i desaparèixer ... a les muntanyes de Palau... El va veure un munt de gent fins i tot es va donar part d'això a capitania». (20 de gener de 2008).

«A veure jo sóc de Roses primer de tot ... conec la zona i la gent de la zona. No guanyo res amb això que ho sàpigues. En el meu dia a dia tinc molta feina com per ocupar-me d'això. No obstant això el que et dic és cent per cent verídic i t'ho pot corraborar un munt de gent de la zona. famílies senceres, vaja si vols completar la investigació de l'ovni de la Escala. Quedem. Et desplaces a Roses i parles amb tota aquesta gent. També pot haver gent d'altres municipis a part de Roses que van veure aquest objecte...». (20 de gener de 2008).

«... L'objecte va aparèixer a l'oest a l'alçada de les Illes Medes i es va poder observar una llarga estona i després va desaparèixer una estona i va tornar aparèixer a gran velocitat, direcció Palau... Les illes Medes efectivament són a l'Oest. El millor ja et dic seria que

vinguessis a la zona [...] potser parlant amb 40, 50 o 100 persones pots treure més conclusions, que no seria fàcil ja et dit que la gent aquí és superreservada per aquests temes» (20 de gener de 2008).

«Les Illa medes són al sud de L'Escala. Mira-t'ho bé. Són molt a prop de L'Escala- De Roses són molt més lluny i si és correcte estan al sud de Roses. Però on es va fer l'albirament és el Cap Norfeu (Roses és un municipi que a part de la seva població s'estén molt), al sud oest. Les medes s'albiren perfectament des de moltíssim punts de la Badia...» (21 de gener de 2008).

«Hi ha una cosa mes que voldria comentar. Abans has posat en dubte si podries tractar-se del mateix objecte o no i m'agradaria ser una mica rigorós al respecte. T'he comentat que gairebé amb tota seguretat era el mateix objecte, per la proximitat i per l'hora en el qual es va produir un succés i l'altre. M'agradaria matisar que hi ha moltes probabilitats que així sigui, però tampoc és una cosa que jo pugui garantir al cent per cent, és clar. És la impressió que a mi em dóna que per descomptat pot ser errònia- Pel que fa a la descripció la llum sembla ser la mateixa ataronjada, però crec que l'albirament que es va produir a la badia hi havia molta mes llum- Tampoc sé la descripció detallada de l'objecte de la escala, però la llum que es va veure des de la badia era per descomptat enorme. Després clar tot això em fa dubtar. La impressió que a mi em fa és que si no era el mateix objecte tenia una relació amb el mateix. Per què? doncs per la proximitat i per l'hora que es va produir. Tampoc cal ser Einstein per arribar a aquesta conclusió...ha, ha, ha». (21 de gener de 2008).

«Primer l'objecte estava estàtic sobre la badia, una llum groga enorme com un plaça de braus. La nit era completament clara. Desprès va pujar cap amunt, en vertical, a una velocitat enorme a uns 20.000 o 25.000 peus. Desprès va tornar a baixar i es va posar en algun lloc terra endins cap a l'oest. Des d'on érem era molt lluny però era una llum enorme..por això t'ho puc dir amb precisió

> ... era una llum que tot i estar lluny molestava als ulls ... enmig de la llum semblava haver-hi com un nucli mes petit ... després va tornar a pujar una altra vegada a una velocitat enorme ... i es va situar enmig de la badia ... semblava com si estiguessin agafant posició per orientar-se ... i després se'n va anar una altra vegada a una gran velocitat direcció Palau. Cada vegada que s'allunyava la llum lògicament era mes petita. Avui mateix m'he assabentat que des l'Estartit hi ha gent que va veure aquest objecte, concretament un municipal. I pel que sembla la policia municipal de l'Estartit està al corrent d'aquest succés. El succés va durar uns 45 minuts o una mica mes. Només hi ha una cosa que no quadra amb el de L'Escala i és que la llum que van veure els municipals era ataronjada segons he llegit i aquesta groga. Però la proximitat i l'hora donen molt que pensar [...]. Al principi era a uns 2.500 peus més o menys sobre de les Medes. I la segona vegada quan va tornar a pujar es va col·locar a mitja badia mes o menys». (26 de gener de 2008][108].

La mateixa entrada del blog disposa del comentari d'una lectora que signa com a Núria i insisteix en el tema. Parla de la mateixa nit, però evidentment no encaixa en la seva descripció estiuenca, però potser sí de vacances, ja que el 19 de març de 1997 era dimecres sant[109].

> «Hola, bé dir que jo estiuejo en un poble que està molt a prop de l'Escala. El poble és l'Armentera. Si hi ha algú de la zona coneixerà aquest lloc. Aquella mateixa nit els meus germans i uns cosins meus, tornaven del centre del poble (que es troba en una urbanització propera) on no sé molt bé si estaven en festes o és que directament ells venien de festa. El fet és que caminant per un camí de terra, al lluny el meu germà va dir que veia una llum i, pensant que seria un camió o alguna cosa ja que la llum tot i estar lluny era potent, els va dir a la meva germana i als meus cosins que s'apartessin del camí. Van veure que la llum, segons ells caminaven ni es movia ni es feia mes gran com si s'anés acostant ni res, sinó que tot el contrari, donava la sensació que s'anava

elevant i acostant. de sobte es van trobar amb la llum a uns 100 metres d'ells i sobre la teulada d'una casa més o menys uns 50 metres per sobre. La llum va començar a fer moviment com de pèndol d'un costat a un altre lentament, i després mes ràpid fins que del moviment de pèndol va pasar a anar d'esquerra a dreta en línia recta i a una velocitat increïble fins que de sobte es va elevar i va desaparèixer gairebé en fracció de segons. Evidentment ningú es va quedar a veure què passava. Els meus germans i els meus cosins van córrer com bojos fins arribar a casa meva. Com algú més a dit en aquest post, no aconsegueixo res amb això, no pretenc ni que se'm cregui ni que no, però que els meus germans van veure alguna cosa aquella nit, i que per descomptat els va espantar, us ho puc ben assegurar» (7 de maig de 2009)[110].

I encara tenim una altra referència, en aquest cas procedent de l'arxiu del CEI[111]. Segons el registre del CEI, amb data de 23 de gener de 2009 una persona identificada amb un altre nom diferent de Jordi o Núria va ser testimoni, trobant-se en un vaixell davant del Cap Norfeu, a Roses de l'observació d'una gran llum ataronjada i rodona amb un nucli al seu interior. En la descripció ho compara amb una plaça de braus. Va aparèixer pel sud-oest de Roses i va desaparèixer pel nord. En la descripció de les maniobres s'indica que va estar suspès a l'aire, es va moure verticalment cap amunt per a desaparèixer més tard cap el nord. Els moviment foren aparentment a una velocitat molt superior a la d'un avió convencional. Va estimar una distància d'uns 4 quilòmetres fins l'objecte en el moment de màxima proximitat. El cel era clar i la nit calmada. La visibilitat era normal. L'hora aproximada de l'observació les 3 de la matinada. El testimoni creia recordar que hi havien hagut 10 o 15 testimonis més, o potser més.
Cal observar les similituds amb la descripció de la persona identificada com a Jordi a *Gluón con leche*.

Més casos dels 90

Un altre succés amb data indeterminada va ocórrer a la mateixa època de l'anterior, segons escriu Colomeda, que no degué fer l'anotació cronològica perquè en canvi indica que el testimoni li va explicar el cas «a l'endemà dels fets»[112]. El relat ens situa a la GI-622, al voltant de les 11 de la nit quan l'observador, passant per Vilaür i Calabuig, va contemplar entre les dues poblacions una immensa Lluna de color groc intens «a la banda de ponent -astronòmicament impossible-, donat la sensació d'estar pocs metres damunt un camp a tocar la carretera»[113]. Quan aquesta persona va arribar a casa seva, uns dos quilòmetres després, va pujar al terrat acompanyada d'un familiar amb l'esperança de veure la Lluna. Tanmateix el satèl·lit no hi era per cap lloc i només es veia una nit ben estrellada.

El següent cas ovni va tenir lloc un vespre de maig de 1997 en el qual bufava la tramuntana. Un grup de persones que feia a peu el camí des del petit nucli de Cinclaus fins a Empúries van veure com «una resplendent aeronau sobrevolava la serra de Rodes fent unes desconcertant maniobres»[114]. Segons el recull de Colomeda, el succés tingué una corroboració en boca d'un oficial de l'estació del Pení publicades a la revista espanyola *Más Allá*. El tinent hauria explicat que dia de maig un artefacte estrany i d'origen desconegut havia estat detectat a l'estació i observat pels militars mentre era sobre la vertical de la base astronàutica.

Un any després, el 6 de maig de 1998, a un quart de 12 de la nit, dos escalencs i un nombre indeterminat de forans van observar des de la font de la Platja el que un dels testimonis va descriure un fenòmens lluminós «amb forma de didal amb cintes (semblant a una estrella) situat sobre la vertical de la "casa de la punxa". Les parts inferior i superior del didal eren blau fosc i la part central groguenca. Les cintes, blanques, eren 10 o 15 vegades

més llargues que el didal. L'espectacle durà uns vint minuts fins que s'acabà esvaint en la foscor»[115].
Unes setmanes després, un dia d'estiu de 1998, cap a les 2 de la matinada, el propietari d'un bar situat a les immediacions de la Plaça de l'Univers, a la zona de Riells, va veure per ponent una bola de foc seguint una trajectòria nord-sud: «Havia estat una massa esfèrica lluminosa de color vermell violent amb un nucli obscur (negre)», posa Colomeda en boca del testimoni[116] i afegeix que segons la ciència podria ser una bola de plasma o un llamp globular, potser com la bola de foc de 1983.
Un vespre de juny de 1999, cap a un quart de deu, dues dones que es desplaçaven des de l'Escala cap a Torroella quan prenent la recta de la C-31 des de la GI-632 en direcció Ullà, van observar a uns 300 metres d'alçada i procedent de la zona del Montgrí movent-se cap a ponent una aeronau de forma troncocònica. L'objecte, de dimensions difícils d'establir, es desplaçava seguint una trajectòria rectilínia en lleuger descens mentre emetia una mena de brunzit i disposava de llums que parpellejaven. Tot i això, les testimonis consideren que no va ser un avió.
Un dia feiner de final d'octubre de 1999, a un quart i cinc de la nit, una parella i el seu fill circulaven per la GI-632 des de Bellcaire a L'Escala quan, en entrar a la gran recta, veieren una llum de considerables dimensions: "Vam pensar que devien fer al *kàrting* algun espectacle especial tot i que resultava xocant pel dia i l'hora", explicava el testimoni identificat merament com A. S. a Colomeda[117]. Uns dos quilòmetres abans que s'acabi la recta es van aturar ja que la llum des de la nova perspectiva semblava la Lluna o una bola de color groc-taronja, dúns 20 o 25 metres de diàmetre i límits ben nítids. «En veure-ho de seguida vaig pensar que es tractava del mateix fenomen que havien vist en aquesta zona aquells dos policies

dos anys enrere i ho vaig comentar a la dona»[118]. El testimoni continua explicant que la bola es desplaçava de ponent a llevant a una alçada d'un 4 metres. Llavors es va aturar uns segons sobre la vertical de carretera per dirigir-se després cap a la discoteca UP6. Va deixar de ser visible quan es dirigia cap a la Muntanya Gran. En total l'observació havia durat uns set minuts i durant aquest temps cap més cotxe aparegué per la carretera. Llavors el testimoni i la seva família van decidir continuar cap a l'Escala, però «no sense assegurar-me abans que les constants vitals del cotxe seguien funcionant»[119]. Les explicacions conclouen indicant que en opinió del testimoni «era una cosa controlada».

Un cas del 2005

Entre les 4 i les 5 de la matinada d'un dia de desembre a l'entorn de d'Inmaculada (8 de desembre), una parella jove tornava de l'Estartit, quan, creuant Ullà, van veure una lluminària com una Lluna plena immensa, de color taronja, en forma el·líptica amb l'eix gran horitzontal. La llum es situava arran de terra, darrera les escasses cases que es situaven a mà esquerra. Mentre pensaven en què era aquella estranya llum, va desaparèixer sobtadament.

Notes

[1] Lluis Colomeda Sastre. «Ovnis a L'Escala i rodalia». *Sobreovnis* [en línia]. 1 de gener de 2010. <http://sobreovnis.blogspot.com/2010/01/ovnis-lescala-i-rodalia.html>. [Consulta 13 d'octubre de 2016].

[2] Robert Carmona. «Buscant l'ovni perdut». *El Punt*, 25 de novembre de 1997, p. 12. Agraeixo a Jordi Ardanuy que em facilités tant aquesta referència com d'altra documentació. També li agraeixo diversos suggeriments. Ara bé, vull fer constar que sóc l'únic responsable de totes les afirmacions del text que no reprodueixin textualment les paraules d'altres persones.

[3] Lluis Colomeda Sastre. «Recull històric (3) del fenomen OVNI a L'Escala i rodalia». *Scala Hannibalis* [en línia]. 2006. <http://scalatunel.blogspot.com.es/2007/12/recull-histric-3-del-fenomen-ovni.html>. [Consulta 13 d'octubre de 2016]. Pel que sembla la informació sobre els casos es va publicar en diversos articles a la revista bimensual *L'Escalenc*. Al menys és el que es deixa entreveure amb l'anotació final «(L'Escalenc-1997/2003)». No hem tingut accés a la publicació i tampoc hem pogut contactar amb l'autor.
[4] Robert Carmona, op. cit.
[5] Lluis Colomeda Sastre. «Recull històric (3) del fenomen OVNI a L'Escala i rodalia».
[6] Ibíd.
[7] Es tracta de Miquel-Dídac Piñero Costa (L'Escala 1950), llibreter, activista polític, defensor del patrimoni històric i cofundador del Centre d'Estudis escalencs.
[8] Lluis Colomeda Sastre. «Recull històric (1) del fenomen OVNI a L'Escala i rodalia». *Scala Hannibalis* [en línia]. 2006. <http://scalatunel.blogspot.com.es/2007/09/recull-histric-del-fenomen-ovni-lescala.html>. [Consulta 13 d'octubre de 2016].
[9] Ibíd.
[10] És una petita cala petitet, situada al nucli urbà de l'Escala, al passeig Lluís Albert. També és coneguda com la Cala del Contraban.
[11] *Festa Major: 2009*. L'Escala, 2009. Citat a Lluis Colomeda Sastre. «Recull històric (1)... ». Potser el nom de Cala del Contraban podria explicar-nos de manera trivial l'esdeveniment.
[12] Al nord de la població i passades les ruïnes d'Empúries. Té dos àmbits ben diferenciats. D'un costat la part just sota el nucli de Sant Martí d'Empúries que també conegut com a platja de la Miranda. I l'altre costat, cap al nord, que porta a la desembocadura del Riuet.
[13] Aimé Michel. *Los misteriosos platillos volantes*. Barcelona: Pomaire, 1963, p. 126. «Cigares en groupe dans le Haut-rhin...et boules de feu en Roussillon». *L'Indépendant* [Perpinyà], 2 d'octubre de 1954. «Toujours les soucoupes et cigares». V*ar-Matin République*, [Toló], 2 d'octubre de 1954. «Dans le ciel sur la région du Perthus: Un appareil volant très bizarre aurait éré aperçu hier à 15 h. 10». *L'Indépendant* [Perpinyà], 28 de setembre de 1954. Luc Chastan. «Perpignan (66) le 27 septembre

1954». A: *Base OVNI France* [en línia]. <http://baseovnifrance.free.fr/listgen.php?typlist=9&page=0&numobs=423>. [Consulta 13 d'octubre de 2016].

[14] Luc Chastan, op. cit.

[15] Aquesta mini onada ha estat interpretada en termes de globus de càrrega llançats des de bases d'Alemanya occidental per a omplir de propaganda anticomunista els països veïns de l'altre costat del teló d'acer. Precisament una d'aquestes accions, l'operació FOCUS, va tenir lloc entre octubre de 1954 fins a febrer de 1955. Les condicions meteorològiques sembla que van possibilitar l'arribada d'alguns d'aquest artefactes a la Península la primera quinzena de desembre, però casos amb el mateix origen s'han posat en evidència a Grècia, Itàlia i Turquia. Vicente-Juan Ballester Olmos; Juan Carlos Victorio Uranga. «Los ovnis de diciembre de 1954». A: *Academia.edu* [en línia]. 2015. <https://www.academia.edu/16786792/LOS_OVNIS_DE_DICIEMBRE_DE_1954>. [Consulta 13 d'octubre de 2016]. Agraeixo una altra vegada a Jordi Ardanuy que em cridés l'atenció sobre aquest treball, així com que em proporcionés retalls de premsa i orientacions sobre observacions a la Catalunya del Nord.

[16] Lluis Colomeda. «Recull històric (1) del fenomen OVNI a L'Escala i rodalia».

[17] Ibíd.

[18] J. Sureda Prat. «Dos misteriosos hombres rana en La Escala». *Los Sitios* [Diari de Girona], 22 de setembre de 1968, p. 10.

[19] El CEI m'informa que tenen documents més de 150 referències d'aquell any a Catalunya.

[20] Agència Cifra, *El Correo Catalan*, 22 de setembre de 1968. Extret de: Vicente-Juan Ballester Olmos. «Los extraños seres de L'Escala (Gerona). *Stendek*, núm. 9, agost de 1972, p. 30-32.

[21] Agència Europa Press. *Notciero Universal*, 23 de setembre de 1968. Extret de Vicente-Juan Ballester, 1972, op. cit. Pot ser interessant, per entendre el context de l'època, el que aquest darrer autor diu sobre el cas: «Antoni Ribera ens va suggerir que l'observació podria haver estat una equivocació en confondre aquells éssers amb bussejadors (vestit negre de neoprè, isotèrmic) portant un globus dels utilitzats per emergir o per a pujar pesos del fons del mar, però nosaltres dubtem

que el pescador senyor Ballesta no hagi vist mai submarinistes en aquelles aigües com per a confondre'ls amb éssers i objectes estranys. Donem suport més la idea d'una farsa total o d'un fet real com explicacions plausibles».

[22] Lluis Colomeda. «Recull històric (1) del fenomen OVNI a L'Escala i rodalia».

[23] Ibíd.

[24] Lluis Colomeda Sastre. «Recull històric (2) del fenomen OVNI a L'Escala i rodalia». *Scala Hannibalis* [en línia]. 2006. <http://scalatunel.blogspot.com.es/2006/01/recull-histric-2-del-fenomen-ovni.html >. [Consulta 13 d'octubre de 2016].

[25] Ibíd.

[26] Ibíd.

[27] Ibíd.

[28] «Un presunto OVNI era el nuevo missil francés». *El Periódico de Catalunya*, 23 de juliol de 1983, p. 6.

Tot i això el periodista espanyol Bruno Cardeñosa considerava el 2013 el cas encara com a no explicat, però les seves tesis són força dèbils. Bruno Cardeñosa. *Autopista del Misterio*. Barcelona: Timun Mas, 2013, p. 116.

També: *Avistamiento de fenómenos extraños en Vinaroz - Led 104 (Castellón) : 12 de Julio de 1983* [en línia]. España: Mando Operativo Aéreo. <http://bibliotecavirtualdefensa.es/BVMDefensa/exp_ovni/i18n/catalogo_imagenes/grupo.cmd?path=102254>. [Consulta 13 d'octubre de 2016].

[29] «Apareix un OVNI al cel d'Empúries». *Punt Diari*, 13 de juliol de 1983, p. 32.

[30] Lluis Colomeda Sastre. «Recull històric (2) del fenomen OVNI a L'Escala i rodalia».

[31] Ibíd.

[32] La distància entre el cementiri i l'encreuament indicat és de 1,5 quilòmetres.

[33] Lluis Colomeda Sastre. «Recull històric (2) del fenomen OVNI a L'Escala i rodalia».

[34] Ibíd.

[35] Ibíd.

[36] 27 diu Colomeda per error.
[37] Lluis Colomeda Sastre. «Recull històric (2) del fenomen OVNI a L'Escala i rodalia».
[38] M. A. M. «Confonen fenòmens meteorològics estranys amb un ovni, a L'Escala». *El Punt*, 2 de desembre de 1990, p. 45.
[39] Lluís Bruguera. «Mobilitzen la Policia de l'Escala pel reflex d'un làser». *El Punt*, 13 de novembre de 1990, p. 49.
[40] Jordi Oliveres [entrevistador]. *El Ovni de La Escala* [en línia], 8 d'agost de 2011. <https://www.ivoox.com/ovni-la-escala-audios-mp3_rf_759750_1.html>. [Consulta 13 d'octubre de 2016]. [Enregistrament sonor de 1997].
[41] Ibíd.
[42] Iker Jiménez. «La noche del humanoide». *Enigmas del Hombre del Universo*, núm. 22, setembre 1997, p. 28-34. La revista indica 12-97 per a la seva venda a hispanoamèrica..
[43] Iker Jiménez. «La noche del humanoide», p. 30.
[44] Manuel Borraz. «L'Escala (Girona), 19/3/1997. Notas lunares», 2008. Inèdit.
[45] «Veïns d'Orriols asseguren que han vist un ovni volar pel cim del poble». *El Punt*, 6 d'octubre de 1995, p. 32.
[46] Lluis Colomeda Sastre. «Recull històric (2) del fenomen OVNI a L'Escala i rodalia».
[47] Ho explica el mateix Jordi Oliveres a: José Antonio Roldán (dir.). «20º programa». *La Busqueda* [potcast en línia], 5 de setembre de 2012. <http://www.enlabusquedaradio.com/2012/09/elb-1x20-caso-paranormal-el-ovni-de-la.html>. Consulta 13 d'octubre de 2016].
[48] Jordi Oliveres [entrevistador]. *El Ovni de La Escala*
[49] Rosa de Diego. «Dos policies municipals de L'Escala diuen haver vist un ovni prop del kàrting». *Diari de Girona*, 26 de març de 1997, p. 10.
[50] [Iker Jiménez]. «Gerona: dos policías frente a un ser de cuatro metro». *Enigmas del Hombre del Universo*, núm. 20, 1997, p. 18-19. La revista indica 10-97, per a la seva venda a sud-americà. *Papers d'Ovnis* va extractar la informació fonamental: «El caso de L'Escala (Girona)». *Papers d'Ovnis*, núm. 5, 2a època, octubre de 1997, p. 18. També hi ha una breu menció en un número anterior basada en una nota de la revista *Más Allá*: «Última hora: OVNI en l'Escala (Girona)». *Papers*

d'Ovnis, núm. 2, 2a època, abril de 1997, p. 20.
[51] Jordi Ardanuy. Comunicació personal. 15 de setembre de 2016.
[52] [Iker Jiménez]. «Gerona: dos policías frente a un ser de cuatro metros», p. 18.
[53] Ibíd.
[54] Ibíd.
[55] Ibíd.
[56] Ibíd.
[57] Ibíd.
[58] Ibíd.
[59] [Iker Jiménez]. «Gerona: dos policías frente a un ser de cuatro metro», p. 18-19.
[60] Ibíd.
[61] Ibíd.
[62] Iker Jiménez. «La noche del humanoide». *Enigmas del Hombre del Universo*.
[63] Iker Jiménez. «La noche del humanoide» p. 29.
[64] Iker Jiménez. «La noche del humanoide» p. 29-30.
[65] Iker Jiménez. «La noche del humanoide» p. 30.
[66] Ibíd.
[67] Iker Jiménez. «La noche del humanoide» p. 31.
[68] Ibíd.
[69] Iker Jiménez. «La noche del humanoide» p. 32.
[70] Iker Jiménez. «La noche del humanoide» p. 32-33.
[71] Iker Jiménez. «La noche del humanoide» p. 33.
[72] Iker Jiménez. «La noche del humanoide» p. 34.
[73] Ara bé, sembla que Iker Jímenez inicialment es va confondre perquè va dir que «l'error de la data és molt simple [d'explicar]. El sergent Vargas va posar les 4 en lloc de les 3. I això m'ho van confirmar a la pròpia central de Policia de L'Escala. El preinforme es va redactar a les 6:00. I l'extracte posterior al dia següent, per a l'alcaldia». Iker Jimenez. «El libro, los ovnis y lo de mover el culo». *Escépticos* [Llista de correu]. 5 de setembre de 1907. Ara bé, el document publicat diu clarament que és a petició dels interessats. I tampoc està signat pel aquest sergent (figura 6).

[74] Iker Jimenez Elizari. *Enigmás sin resolver I*. Madrid: EDAF, 2006, p. 126. Edició original: *Los expedientes X más sorprendentes e inexplicables de España*. Madrid: EDAF, 1999.
[75] Iker Jimenez Elizari. *Enigmás sin resolver I*, p. 126-127.
[76] Iker Jimenez. «El libro, los ovnis y lo de mover el culo».
[77] Iker Jimenez Elizari. *Enigmás sin resolver I*, p. 128. Es tractava d'un programa setmana d'actualitat. L'entrevista in situ de l'Escala va formar part de la primera emissió.
[78] Ángel García (dir.). «Zoom». *Tele 5*, 1997. [Emissió 29 de setembre de 1997].
[79] No hem pogut accedir a cap còpia. Ens hem de limitar a reproduir alguns comentaris dispersos que apareixen citats en diferents escrits.
[80] Robert Carmona. «Ovnis a l'Empordà». *El Punt*, 2 d'octubre de 1997, p. 3.
[81] Ibíd.
[82] Ibíd.
[83] Jordi Oliveres [entrevistador]. *El Ovni de La Escala*.
[84] M. Borraz. «Nota sobre el incidente de l'Escala – Torroella de Montgrí (Girona), 19/3/97», juny de 1997. Inèdit.
[85] M. Borraz. «L'Escala (Girona), 19 de marzo de 1997». *BIIS, Boletín interno del Cuadernos de Ufología*, desembre de 1997.
[86] Fernando. L. Frías Sánchez. «El Zoom desenfocado», 1997. Recuperat de: <http://www.interec.com/escepticos>, [Consulta: 22 de maig de 1998. Text cedit per Jordi Ardanuy].
[87] Ibíd.
[88] Jordi Oliveres. «El Ovni de La Escala (año 1997)». *Brucla.wordpress.com* [en línia]. 3 de maig de 2007. <http://brucla.wordpress.com/2007/05/03/el-ovni-de-la-escala-ano-1997>. [Consulta: 28 de desembre de 2007. Text cedit per Jordi Ardanuy].
[89] Jordi Oliveres. «El Ovni de La Escala (año 1997)». *Brucla.wordpress.com* [en línia]. 11 de desembre de 2007. Jordi Oliveres. «Cuarto Milenio». <http://brucla.wordpress.com/2007/12/11/cuarto-milenio>. [Consulta: 28 de desembre de 2007. Text cedit per Jordi Ardanuy].
[90] Iker Jiménez (dir.). «Testigos de lo insólito». *Cuarto Milenio*, programa 96, 23 de desembre de 2007.

[91] Ibíd.
[92] Ibíd. En un comentari en el bloc *Gluón con leche* de l'any 2011 una persona que es presenta com neboda de Manuel Caballero escriu que «el meu oncle va morir l'any 2008 a causa d'un càncer i no d'un infart com asseguren». A: Julio P. «El OVNI de L'Escala». *Gluón con leche* [en línia]. 26 de desembre de 2007. http://gluonconleche.blogspot.com.es /2007/12/el-ovni-de-lescala.html. [Consulta 13 d'octubre de 2016].
[93] Jordi Oliveres. Op. cit.
[94] Iker Jiménez (dir.). «Testigos de lo insólito».
[95] Ibíd.
[96] Julio P. «El OVNI de L'Escala».
[97] Julio P. « El OVNI de L'Escala: lo que Iker se calla». *Gluón con leche* [en línia]. 31 de gener de 2008. <http://gluonconleche.blogspot.com.es/2008/01/el-ovni-de-lescala-lo-que-iker-se-calla.html>. [Consulta 13 d'octubre de 2016].
[98] Josep March. «Re: Luna». *Escépticos* [Llista de correu]. 2 de desembre de 1997.
[99] Juan Carlos Victorio. «L'Escala (Girona), un encuentro demasiado cercano». *Misterios del aire* [en línia]. 2 de gener de 2008. <http://misteriosdelaire.blogspot.com.es/2008/01/lescala-girona-un-encuentro-demasiado.html>. [Consulta 13 d'octubre de 2016].
[100] Ibíd.
[101] Ibíd.
[102] Per exemple el CEI va dedicar una de les seves copes-xerrades (Les nits del CEI) al cas del Vallès de novembre de 1985 i al de L'Escala: Jordi Ardanuy. «Copa-xerrada sobre alguns OVNIs espectaculars a Catalunya». *Bloc del Centre d'Estudis Interplanetaris (CEI)* [en línia]. 1 de novembre de 2008. <http://www.el-cei.org/2008/11/copa-xerrada-sobre-alguns-ovnis.html>. [Consulta 13 d'octubre de 2016].
[103] Jordi Oliveres [entrevistador]. *El Ovni de La Escala.* La gravació té una extensió d'una hora.
[104] Ibíd.
[105] Ibíd.
[106] José Antonio Roldán (dir.), op. cit.
[107] En canvi a l'entrevista del programa «Cuarto Milenio» diu tot el contrari, com ja hem assenyalat més amunt. Sembla que alguna

cosa va fer canviar a Jordi Oliveres i va decidir no donar més suport a les exageracions o fets addicionals dels articles i programes d'Iker Jiménez.

[108] Comentaris dels lectors a: Julio P. «El OVNI de L'Escala». *Gluón con leche* [en línia].

[109] Ibíd.

[110] Ibíd.

[111] Registre del cas del CEI cedit per Jordi Ardanuy.

[112] Lluis Colomeda Sastre. «Recull històric (3) del fenomen OVNI a L'Escala i rodalia».

[113] Ibíd.

[114] Ibíd.

[115] Ibíd.

[116] Ibíd.

[117] Ibíd.

[118] Ibíd.

[119] Ibíd. Resulta interessant veure com els elements dels relats d'observacions ovnis estan plenament popularitzats. El testimoni, sobre el qual Colomeda no ens diu res específic, considera que tractant-se d'una observació ovni l'automòbil pot haver deixat de funcionar.

Signum in coelo mirabiles appareunt

Jordi Ardanuy[1,2]

1 Universitat de Barcelona. **2** Centre d'Estudis Interplanetaris

Resum

Al món actual el cel està poblat de llums que de vegades es consideren enigmàtiques i s'etiqueten com a OVNIs. Però els senyals extraordinaris no són un patrimoni dels temps actuals i l'esser humà n'ha deixat constància ja des de l'antiguitat.
Hi ha diversos problemes associats a la interpretació de fenòmens celestes en textos antics. El principal és l'ambigüitat de les descripcions, ja siguin esdeveniments meteorològics, eclipsis, aurores, cometes, caigudes d'aeròlits,... De vegades el propi autor no ha estat testimoni directe dels fets amb la qual cosa el seu relat es basa en el que ha escoltat. Sovint l'autor està sobretot interessat en les interpretacions preternaturals o sobrenaturals; auguris que no es limiten a fenòmens celestes sinó que es poden estendre a d'altres com els terratrèmols. En aquest article veurem alguns casos.

Paraules clau

Fenòmens celestes, observacions ovni; prodigis; presagis, Catalunya

Abstract

In today's world, the sky is full of lights that sometimes people considerer enigmatic things and then they call UFOs. Nevertheless, the extraordinary signals are not just a modern issue because they have been recorded from ancient times.
There are several problems associated with the interpretation of celestial phenomena in ancient texts. The main problem is the ambiguity of descriptions, whether meteorological events, eclipses, auroras, comets, meteorite falls... Sometimes the author has not been a direct witness to the events; therefore, his narration depends on what he has heard. The author is often more interested in preternatural or supernatural interpretations, omens which are not limited to celestial phenomena, but can be extended to other events such as earthquakes. This paper deals with some cases.

Keywords

Celestial phenomena, Ufo sighting; wonders, omens, Catalonia

Al món actual el cel està poblat de llums que de vegades es consideren enigmàtiques i s'etiqueten com a OVNIs, sovint amb el sentit de naus, extraterrestres o no. Però els senyals lluminosos extraordinaris no són un patrimoni dels temps actuals i l'esser humà n'ha deixat constància ja des de l'antiguitat.

Hi ha diversos problemes associats a la interpretació de fenòmens celestes en textos antics. La principal dificultat és l'ambigüitat de les descripcions, ja siguin esdeveniments meteorològics, eclipsis, aurores, cometes, caigudes d'aeròlits,...[1] De vegades el propi autor no ha estat testimoni directe dels fets amb la qual cosa el seu relat es basa en el que ha sentit, potser de segona o tercera mà. A més a més, si ens situem a Europa, generalment no es tracta de documents de caire científic i l'autor està sobretot interessat en les interpretacions preternaturals o sobrenaturals[2]; auguris que no es limiten a fenòmens celestes sinó que es poden estendre a d'altres com els terratrèmols. De fet qualsevol esdeveniment estrany, poc habitual, era susceptible de ser interpretat en termes de presagi. Certament han canviat alguns referents culturals, però l'ésser humà segueix sent el mateix.
Les publicacions del CEI ja s'han ocupat en ocasions anteriors de diferents prodigis celestials, especialment de la mà de l'enyorat Joan Crexell[3]. Seguint aquesta tradició, i una mica com a homenatge, en aquest paper ens ocuparem d'alguns d'aquests miraculosos signes apareguts al cel.

Cervera (Segarra) i d'altres localitats, any 1176

El text procedeix del *Chronicon Dertusense II* (Annals de Tortosa II). Aquesta crònicasintètica fou començada a Ripoll, va passar després al monestir de Sant Joan de les Abadesses i finalment fou completat a Tortosa. Actualment el manuscrit es conserva a la catedral de la ciutat ebrenca:

> «Era MªCCXIIII, anno M°CLXXVI. Multi uiderunt sanguinem pluere in termino Ceruarie et in aliis locis»[4].

«Era 1214, any 1176. Molta gent va veure una pluja de sang al terme de Cervera i d'altres llocs».

La pluja de sang és un fenomen meteorològic poc habitual. Antigament es pensava que queia del cel realment sang i que una cosa tan antinatura i abominable només podia presagiar grans mals. A partir del segle XIX es va acceptar que era pols, procedent, per exemple del Sahara, la que donava el color a l'aigua. De fet hi ha una concentració de casos al sud d'Europa. Ara bé, sembla que d'altres s'han d'explicar per la presència de microorganismes[5].

Tortosa (Baix Ebre), 3 de març de 1189[6]

El text procedeix del *Chronicon Dertusense II*:

«Era MªCCªXXVII, anno M°CLXXXIX, VI kalendas marcii ignis de celo uisus est per multa loca»[7].

«Era 1227, any 1189, 24 de febrer[8], S'ha vist foc en diversos indrets».

S'ha suggerit que podria tractar-se d'un meteor puix que coincideix amb la pluja d'estels de Zaniah o estrella eta de la constel·lació de la Verge, que té el seu punt àlgid a l'entorn d'aquesta data[9].

Serrateix (Berguedà), 14 de gener de 1247[10]

Text procedent de *Necrologia serratexensis monasterii* del manuscrit Ny. Kgl. Samling 1794 que actualment es conserva a la Biblioteca Reial de Copenhaguen:

«Anno Domini MCCXLVII visus est ignis radius magnus in aere recte super ecclesiam Sancti Petri Serretexi, et dum videretur radius iam vicinus terre divisus fuit in duas partes et statim edanuir ab oculis. Et hoc fuit post vespertinos (…)celo sine nube solisque splendore (…)».[11]

«Es va veure un gran foc a l’aire sobre l’església de Sant Pere de Serrateix i llavors es dividí en dues parts quan [era] a prop del terra i aviat es va deixar de veure. I això va passar després de les vespres[12] (...) el cel clar i sol brillant».

La descripció encaixa prou bé amb la d’un meteorit[13].

Catalunya, 26 de desembre de 1348

En aquest cas la procedència és el *Chronicon Estense* (RIS 2, XV, pt. 3, 160), uns annals de Ferrara, Itàlia:

«Die Jovis ante Nativìtatem Domini Nostri Jesu Christi ignis apparuit de Coelo, tenens ab Oriente ufque Occidentem. In partibus Kataloniae tres lapides maximi ceciderunt de Coelo, quorum quilibet erat maximi ponderis, & miserunt unum Domino Regi super quodam mulo»[14].

«El dijous abans del naixement del Nostre Senyor Jesucrist[15], va aparèixer foc al cel d'Orient a Occident. Van caure tres pedres grans del cel a Catalunya i cadascuna d'elles era molt pesada i li van enviar una al rei sobre una mula».

El relat sembla que descriu una pluja d’estrelles i la caiguda a terra de tres meteorits. El rei esmentat era Pere IV (Pere III de Catalunya-Aragó o Pere Terç) que va deixar escrita una crònica que no menciona l’esdeveniment.

Barcelona, 6 de novembre de 1459

D’aquest succés coneixem dues fonts. El primer text que reproduïm procedeix dels *Dietaris de la Generalitat de Catalunya*[16].

> «Dicmenge a XXVIII. Aquest die, a migjorne e ja alguns jorns abans e après diverses hores, per molts fonch vista una molt gran e groça stela ab una gran coha de fonch qui menava gran fum detràs si, exint de les parts de ponent e anant ver lo levant, e per semblant se diu l´an vista en Aragó e en València, de què s´és seguit que mots stròlechs hand it que dins aquest any morrà algun ran prince e seran gran guerres o morts; Déu per sa misericòrdia nos do ço que sab que havem master».

El segons procedeix del *Dietari o Llibre de les Jornades de Jaume Safont*. El text anava acompanyat d’un petit dibuix (figura 1)[17]:

> «Dicmenge, a XXVIII d'octobre MCCCCLVIIII^{o}, a migjorn, e ja alguns jorns abans, per molts fonch vista una molt gran e groça stela, ab

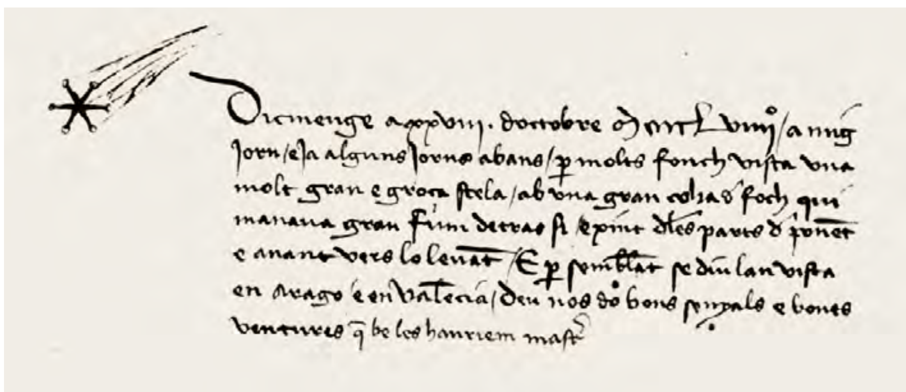

Figura 1. Reproducció d’un fragment del *Dietari o Llibre de les Jornades de Jaume Safont*

una gran coha de foch qui manava gran fum detràs si, exint de les parts de ponent e anant vers lo levant. E per semblant se diu l'an vista en Aragó e en València. Déu nos dó bons senyals e bones ventures que bé les hauríem master».

La situació social i política a Catalunya a l'època era força dolenta i acabaria amb les guerres dels remences. D'altra banda, l'aparició al cel havia estat precedida d'una turmenta molt intensa el 23 de setembre que originà alguns ferits destroces[18]; i, sembla ser que també d'un terratrèmol el 10 d'agost[19]. És en aquest context que llegim als *Dietaris de la Generalitat* la sinistre predicció que molts astròlegs havien dit que aquell any moriria un gran príncep i hi hauria moltes grans guerres o morts.
El text sembla descriure un cometa pel fet de veure's ja un dies abans. A més havia de ser molt brillant per tal que es pogués contemplar al migdia. Ara bé, no hi ha cap d'altre registre de cometa d'aquell any, tret del Hesse-Gemma (C/1558 P1) que no era visible a la data. Si llegim millor la descripció, «molt gran e groça stela, ab una gran coha de foch qui manava gran fum detràs si, exint de les parts de ponent e anant vers lo levant» podria encaixar amb la d'un meteor. La data podria suggerir la pluja d'estels de les oriònides, cosa que també justificaria el fet que s'observés els dies anteriors –en realitat d'altres estels fugaços, naturalment.
El text afegeix que «semblant se diu l'an vista en Aragó e en València», però de moment no s'ha trobat cap referència als arxius escaients[20].

Barcelona, 19 d'octubre de 1464

De nou la font són els *Dietaris de la Generalitat de Catalunya*[21]:

> «Dimecres, a X[22]. Aquest die, en la nit se viu un gran senyal de foch en lo cel, ten gros com un gran payller, e llançà molta claredat, e fonch entre VI e VII hores, ans de mijanit; Déu, per sa mercè, vulla que de aquest senyal e de tots altres succeesque tot bé e repòs en lo principat de Cathalunya».

En mig de la guerra civil, el desig que l'albirament sigui un bon senyal sembla més que justificat.
El meteor fou observat entre les 6 i les 7. En aquesta època de l'any el sol es pon al voltant d'un quart de 7 i el crepuscle astronòmic acaba al voltant de tres quarts i mig de vuit[23]. És a dir, el meteor havia de ser força lluminós per tal que fos visible. Atesa la data, podria pertànyer a les Giacobínides, més conegudes actualment com a Dracònides.

Barcelona, 27 de desembre de 1471

Seguim amb els *Dietaris de la Generalitat de Catalunya*[24]:

> «Dimecres, a XVIII[25]. Sancta Maria de Sperança. Aquest die, en la matinada, quasi a punta de jorn, féu terratrèmol, e en la nit aprés següent se viu al cel una gran stela ab grans raigs, lensant gran claror en forma no acustumada; Déu nos do bons senyals e bona ventura, per sa mercè».

La descripció sembla que descriu un esdeveniment sobtat, el que encaixa amb la descripció d'un altre meteor, potser formant part de la pluja de Gemínides[26], la més significativa de l'any[27].
El text cita primer un terratrèmol succeït el dia anterior[28]. El fet que s'esmenti de manera consecutiva segurament implica que l'autor està pensant en l'existència d'alguna

connexió entre ambdós fenòmens, cosa que no era gaire estranya a l'època[29].

Calonge (Baix Empordà), 11 de maig de 1572 (o de 1582)

D'aquest succés coneixem dues fonts diferents. La primera són les anomenades cartes de Fugger[30].

> «A la regió de Palamós, al regne de Catalunya, el primer dia de maig, dia dels Apòstols Sant Felip i Sant Jaume, tota la gent del poble de Calonge fou testimoni d'una horripilant tempesta i un enorme núvol a l'Interior del qual podia distingir-se una legió de mals esperits amb diverses formes i moltes deformades horriblement. Algunes eren com lleons, d'altres com llops, com gossos, d'altres un altre cop com gossos i d'altres com homes o animals salvatges. Molts també eren com corbs i altres ocells negres. Els clergues sortiren del temple amb la Vera Creu dirigint-se al cementiri per exorcitzar-los. Però fou inútil, perquè no en van fer cap cas. Quan el rector veié això, eixí amb els Sants Sagraments i llavors molts dels esperits es precipitaren dins un petit estany format per un rierol a dues pedres de distància del poble. D'allà s'aixecà una gran flama de foc i de fum tan ample i alta com un campanar i es perdé entre els núvols. La fama feia una pudor vil a sofre. Mentrestant, molts dels esperits giraven i giraven al voltant com a corbs. D'entre ells hi havia un ocell d'aspecte espantós i aterrador. Van destrossar nou oliveres, molts noguers i cirerers, i també molts matolls d'herba i terra. Cremaren una vinya.
>
> Quan es veié que la tempesta no cessava, el rector pujà amb el Santíssim Sagrament a la torre de l'església, però el vent era tan fort que el feu caure cap enrere. La creu caigué de dalt de la torre sense causar cap dany.
>
> D'aquells núvols caigué un fort aiguat, el qual, tanmateix, no causà desgràcies. Els habitants de la població, havent estat testimonis d'un esdeveniment tan horrible i temible romangué

molt atemorida. De tot això es donà notícia al Consell Suprem d'Espanya[31] el dia 22 de maig»[32].

A la font aquí utilitzada s'indica que la carta procedia de Madrid i que no està datada. Tanmateix, s'ordena cronològicament després de novembre de 1581 i abans d'un escrit que inclou una referència al juny de 1582. El lector pot inferir que els fets s'han de situar el maig de 1582. De fet així ho va fer Jordi Barceló en un article publicat el 1973[33] titulat «Un "ovni" sobre Calonge del mar al segle XVI». Però el succés podria haver succeït deu anys abans. Això és el que es dedueix d'un document que es guardava a l'arxiu del castell de Calonge i què va publicar el mestre d'escola i arqueòleg calongí Pere Caner Estrany[34]:

«Fas memòria jo Francesc Castelló, notari de la Bisbal, regint la notaria de Cruilles, que en un llibre aportat i escrit de ma de Sor[35]. Prior Sitjar de Sant Miquel de Cruilles[36], he llegida la memòria següent:

Jesus X, pus

Al primer dia de maig de dimars any de la Nativitat del Senyor de 1572 dia dels benaventurats Apòstols S. Felip i S. Jaume, Fas memòria Jo Fre Geronys de Sitjar Prior del present monestir de S. Miquel de Cruilles del ordre de S. Benet com a les dotce hores del mitj dia, se mogué gran tempestat de nuvols fent gran remor y se posà sobre la vila de Calonja y davant del sementiri se posa un gran nuvol ab una torre molt gran plena de foch, dins la cual torra hi havia un mal sperit al cual tots els altres que hi havia per los ayres y per terra molts en forma de corps y altres animals volatils grossisims y per terra, porcs, llops y altres animals dif-formas li feien tots obediència com a major que era de tots, y l'aygua que pasa per la riera de Calonja la feien tomar atràs i embotir en

> amunt y parexian que la terra y pedras cremaven que la gent no podia sufrir tenir los peus a terra. Y així corregueren a la Yglesia y comensaren voler tocar les campanes y los mals sperits ab pedres y codols defensaven que no si podien acostar.
> Y tragueren la Vera Creu: ni per això no deixaven llur pertinatia y vehent això tragueren lo Santisim Precios Cos del Sor. y deia lo Capella que aquí mateix la creu petita que està sobre lo reliquiari salta en terra un pas lluny y lo Reliquiari s'obrí y vehent lo sacerdot lo San Sagrament lo prengué y lo alzà sobre 'ls mals sperits y vista la present comensaren a marxar cremant vinyas, camps y tots quant trobaben y arrencant arbres grossissims y aixis desaparegué de tals visions y perills per sempre. Amen. Franciscu Castelló- Nta.º Episcoª»[37].

Jordi Barceló considera que el més probable és que «es tractés de la caiguda d'un bòlid que en el seu terror, el veïnatge interpretà com una encarnació diabòlica»[38].
Pere Caner fa esment d'aquesta interpretació i en suggereix dues possibles més: l'aparició d'un cometa «que causaven molt de terror», o «un terratrèmol acompanyat d'un vent huracanat molt calent, i que la veu popular transformà a la seva manera, tenint en compte la mentalitat de l'època tan donada a les supersticions»[39].
D'entrada, el fet que existeixin dues fonts d'informació aparentment independents millora la confiança amb l'existència del fet. Una altra qüestió és, com sempre, la dificultat d'interpretació.
No hem localitzat cap terratrèmol que encaixi aparentment amb els esdeveniments. Però bé podria ser.
Si hem de pensar en el possible impacte d'un meteor, podria tractar-se de les eta aquàrides, una pluja de meteors associada al cometa Halley que té la seva màxima activitat al voltant del dia 6 de maig, però que s'estén a banda i banda d'aquesta data durant gairebé un mes.

Barcelona, 4 de novembre de 1602

El text procedeix del *Dietari de Jeroni Pujades* (A, sig. II-1, 130-130v), unes anotacions pensades per a ús privat:

> «Dilluns a 4 de novembre 1602 a la nit envés nou hores se descubrí que exia de la volta de llevant, sobre Mongat o devés Mataró, un globo a modo de estela tan gran com una gran collada molt clarejant ensesa com les flames de focb ab gran cua o barres que1 travessaven arcades y de difereuts colors casi com sol aparexer lo hins que diem arcb de Sant Martí, encara que participava més de la matexa manera y color del globo. Y féu son curs sobre les muntanyes de Badalona, Montcada, Horta y Collserola, y aquí casi sobre lo monastir de Sant Hierònym de la Vall de Hebron. Se pongué axí a les dotze de la nit. Veren-la moltíssims, y diuen que tras de si dexava un resplendor corn si volgués apuntar lo dia tras la estela del alba. En fi que aportava son curs de llevant alçant-se fins vers mitgia y de aquí se cala a tremontana. Déu vulla sia bou presagi. Aprés me han dit micer Bisbe Vidal y mossèn Dams que veren que eran tres, lo hu sobre Basós o Montgat, l'altre entre Montcada y Orta, y que aprés se uniren en un globo fent lo curs predit»[40].

Aquest succés mereix diversos comentaris. D'una banda assenyalar que de nou ens trobem amb l'associació amb els presagis.
Si ens centrem en la descripció, l'autor no sembla haver estat testimoni dels fets, sinó que recull allò que ha sentit a dir. La descripció de l'esdeveniment, «un globo a modo de estela tan gran com una gran collada molt

clarejant ensesa com les flames de focb ab gran cua», encaixa bé amb un meteor. De fet, que el fenomen duri varies hores ens porta a pensar en una pluja d'estrelles. Per la data escau bé amb les tàurides, encara que també podria correspondre a les leònides, per la proximitat de la data i atès que l'any 1602 va correspondre amb un dels pics cíclics d'aquests meteors[41].

És molt interessant veure com una pluja d'estrelles, potser una turmenta, es converteix en un relat de tres boles lluminoses que s'acaben reunint en un procés que dura 3 hores! De fet, aquest relat fou considerat com un cas ovni, en el sentit de nau extraterrestre, fa uns 30 anys per Francesc Costa de Mataró. Aquest autor interpretà el «globo a modo de estela» com una «autèntica nau-mare de la qual surten tres naus petites a fer evolucions, retornant a la base més tard»[42], atès que «après se uniren en un globo».

Catalunya, 30 de setembre de 1604

Un altre text procedent del *Dietari de Jeroni Pujades* (A, sig. II-1, 256)

> «Dijous a 30 de setembre 1604, dia de sant Hierdnym fou molt portentós per diverses coses prodigioses que's veren en diverses parts de Catalunya. Perque en la matinada ya clara, en la vila de Pons o prop de ella, a la volta de las Belianas, tot bisbat de Urgell, se veren en lo ayre pero molt baxos, prop terra, grans esquadrons de gent de armes que batallavan ab gran furor y remor de armas. Y los primers que descubriren asso foren uns que traballavan en una resclosa y anaren a donar a la vila de Pons de hont hisqué gran multitut de gent que veren lo dit portento.
>
> Item aquella matexa matinada desde la ciutat de Barcelona y sobre ella, venint de la costa de llevant y tirant a la part de ponent, se veren pasar en lo ayre un […] ram de aucells axí com

de estornells, los quals eran de la grnxa y negror de uns corps, empero de moltas camas alas com a llagosta.
Item en la nit los de terra desubrien sobre lo monastir de Sant Hierdnym de la Vall de Hebron uns grans rays de foch com a barras, molt clarejant, y los de la mar lo veyan més enlla. En fi tots los qui las veren las feyan a la volta de la tremontana. Déu per sa misericordia nos castigue segons nostros pecats».

En aquest fragment de pujades es descriuen diversos esdeveniments, que, a parer de Pujades, són un càstig diví. Però en cap d'ells és testimoni. Per tant recull relats de tercers, no sabem a través de quants intermediaris.
El primer fenomen, de matinada, però ja de dia es la visió «en lo ayre pero molt baxos, prop terra, grans esquadrons de gent de armes que batallavan ab gran furor y remor de armas». El fet se situa a les rodalies de Ponts, a la Noguera. Malgrat que es parla de «remor d'armes», no queda clar si el remor només el sent un dels primers testimonis o bé tothom. Bé podria ser que fos un error de percepció o bé imaginació induïda a partir de la visió. En tot cas, què és el que veieren? I quants foren? Es fa difícil de dir. Una formació capritxosa de núvols? Una turmenta elèctrica? Un meteorit que per la seva trajectòria provoqués un gran rugit amb foc i gasos incandescents i que semblés l'artilleria de l'època?
O bé l'autor ha rebut una informació errònia i estem parlant d'una batalla aèria similar a la de la l'anomenada de Nuremberg de 1561 que s'interpreta com un cas de parheli? Per la descripció el sol podria estar eixint, per la qual cosa estaria molt baix, coincidint amb la posició dels suposats esquadrons de gent armada.
O potser és un cas com el de Gènova, de l'agost de 1608 on, segons un pamflet imprès a Troyes el mateix any, es van veure figures humanes al cel que semblaven estar cobertes d'escates portant dues horribles serps voladores que s'enroscaven al voltant dels seus braços

i que proferien crits horribles? Perquè la investigació sobre el cas de l'arquitecte bolonyès Diego Cuoghi va concloure que a Gènova no va passar absolutament res notori aquell estiu de 1608. És a dir, que el text de l'opuscle francès era una mera invenció[43].

El segon esdeveniment succeeix a Barcelona i sembla un error de percepció, tret que hom vulgui acceptar l'existència d'algun tipus d'au desconeguda pròpia de la criptozoologia.

El darrer succés, també a Barcelona ens descriu «grans rays de foch com a barras, molt clarejant». Una tormenta eléctrica espectacular? Raigs globulars?

Hi ha qui ha batejat els successos d'aquell dia com la batalla ovni de Catalunya[44].

Olesa de Montserrat (Baix Llobregat), 3 de juliol de 1642

La següent «visió sobrenatural» sobre Montserrat està descrita per mossèn Josep Aguilera, prevere, a Olesa de Montserrat. El document es troba a l'Arxiu Parroquial d'Olesa de Montserrat (NOT-89, MN7, folis 173-173v) i transcrit per l'arxiver Xavier Rota i Boada (fig. 2 i 3).

> «Sobre del senyal ques veu sobre las muntanyas de Na. Señora de Montserrat que fonch, dijous a la nit entre las nou y las deu als tres de juliol; diu Mº Juseph Aguilera pre. que ell veu un senyal resplandent lo qual isque de enves los apostols y se allarga envés la muntanyeta de cassa den paloma del Cayrat y despres dit senyal se ajunta tot rodo en forma de un globo tornantse despres a dividir en forma de tres Llunas y dura un spay de un quart y en continent que fonch acabada la resplandor ne isque un altre sobre las armitas molt mes ardent y senpuja per la muntanya amunt y aqueix dura acerca de una hora.

> [Los testimonis sitats y jurats]
> Lo mateix que diu en na Boxadella viuda. Diu Aularia Sala que ella no veu sino lo derrer senyal que sestania per la muntanya amunt lo qual judicava que era endret de la Cova de Nostra Sra. y que acabava de perdra la resplandor.
> Diu Mariagna Font que veu un senyal que isque enves los apostols y que se allarga un gran tros y que apres se torna amanera de un globo y apres al cap de una molt gran estona se veu sobra las montanyas una grandissima resplandor y per quant tenia la criatura que plorava ella sen ana y no veu res mes y ella nouveja tambe com Mº Aguilera y que diu Francesc Coli que quant ell arriba en sa cassa senti Mº Juseph Aguilera estava amostran en algunas donas lo ques veja en la montania de Montserrat y axi que ell veu que resplandia molt tota aquella frau de la montania enves Monistrol y a pres veu entre St. Iscla y St. Dimas y un gran resplandor quadrat blanch com la mateixa neu y dura per espay de una hora y diu que en sa consiensia que no podia ser sino cossa sobrenatural y prodigiosa.
> Diu Eularia Artessa que ella no veu sino que axia una grandissima resplandor enves la cova de Nª Sra. y que li dava de [...] que arribava al sel y que asso ja era a la derraria y que no eran llampechs en ninguna manera.
> Diu Joana Cortessa que ella ja era al llit sino que senti lo gran soroll y sortin a la finestra y que veu enves los apostols una gran resplandor com si fos lo mateix dia y que no ha vist altra cossa»

En aquest cas la interpretació resulta força dubtosa. De la descripció potser es pot concloure que es tracten de meteors, malgrat que com en el cas de Barcelona del 4 de novembre de 1602 en la descripció es parla de divisions i unificacions formant un globus. I de nou s'atribueixen als albiraments una llarga durada (1 quart i 1 hora, respectivament.). Meteors diferents, interpretats erròniament? Les resplendors podrien no haver estat connectades necessàriament amb el fenòmens, o fins i tot ser incendis provocats per una caiguda local de

Sobre del senyal ques veu sobre ~~en~~ las muntanyas de N.ra

(a la vila entre las nou y las deu) Senyora de monserrat que fonch dijous als tres de Juliol

dix mn. Joseph aguilera p.re que ell veu vn senyal res

plandent lo qual ixque de enues los apostols y se allarga

enues la muntanyeta de casa den [illegible] del cayrat y des

(testimonis [illegible] y jurats) pres dit senyal se ajunta [illegible] roda en forma de vn globo

(vn quart) formantse despres adunat en forma de tres llunas [illegible] y en

continent que fonch acabada la resplandor se ixque vna altre de

las armitas molt mes ardent y sen puja per la muntanya amunt

y aqueix dura acerca de vna hora

Lo mateix que diu anna sopadella viuda

Diu aulalia sala que ella no veu sino lo derrer senyal que esta

via per la muntanya amunt lo qual judicaua que era endret

de la coua de nostra S.ra y que jo acabaua de perdre la resplan[dor]

Diu Mariagna fort ~~diu mariagna font~~ que veu vn senyal

que isque en ves los apostols y que se allarga vn gran tros y que

apres se torna en manera de vn globo y apres al cap de vna

(molt gran) estona se veu sobre las montanyas vna grandissima resplandor y

per quant tenia la creatura que ploraua ella sen ana y no

veu res mes y ella nou veja tambe com m.n aguilera y que

Diu Franc. Coli que quant ell arriba en sa casa cuti que m.n Joseph

aguilera estaua amostran en algunas donas lo ques veja en la mon

tania de monserrat y axi que ell veu que resplandia molt tota

aquella fraw de la montania en ves monistrol y apres veu en

tre s.t Jaume y s.t Dimas vn gran resplandor quadrat blanch

com lo mateix cel y dura per espay de vna hora y diu diu

que en sa consiencia que no podia ser sino cosa sobre natural y prodigi

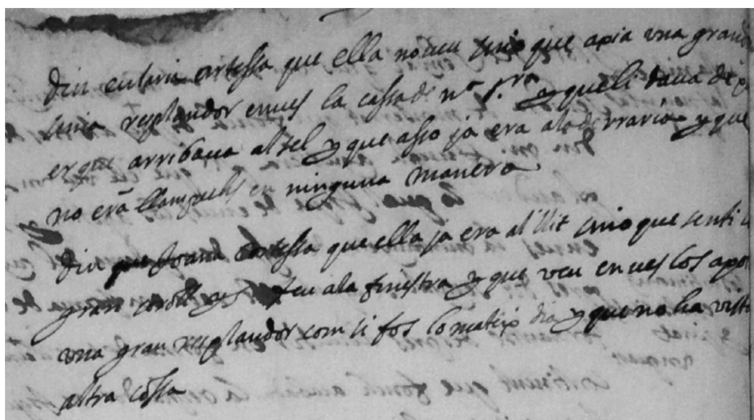

Diu en lo [illegible] article que ella no [illegible] que avia una grand
[illegible] resplandor envers la casa de n[illegible] [illegible] y que li [illegible]
[illegible] arribava al cel y que asso ja era a lo [illegible] y que
no era llampech en ninguna manera
Diu [illegible] article que ella ja era al llit [illegible] que sentí [illegible]
gran [illegible] a la finestra y que veu envers los [illegible]
una gran resplandor com si fos lo matí [illegible] y que no ha vist
altra cosa

Figura 2 (pàgina anterior) i figura 3 (en aquesta pàgina). Reproducció dels fragments del manuscrit NOT-89, MN7, folis 173-173v. Font: Xavier Rota i Boada.

---

meteorits. Ara bé, si ens prenem la durada del fenòmens més o menys literalment, caldria rebutjar la causa meteòrica.

Els resplendors i la pròpia durada potser portarien a pensar en una aurora boreal, fenomen poc habitual a les nostres latituds, i menys al juliol, però no és pot afirmar que sigui impossible del tot.

L'esdeveniment ha estat associat al «món ovni» pel periodista Josep Guijarro[45].

Notes

[1] Veure en aquest sentit: Umberto Dall'Olmo. «Latin Terminology Relating to Aurorae, Comets, Meteors and Novae». *Journal for the History of Astronomy*, núm. 11, febrer 1980, p. 10–27.

[2] Sobre les interpretacions i l'escassa precisió dels testimonis veure l'estudi d'Enric Aragonès sobre el paradigmàtic del dia de Nadal de 1704, amb una quantitat inusitada de fonts documentals: Enric

Aragonès Valls. «El meteorit de Terrassa (25 de desembre de 1704)». *Terme*, núm. 23, p. 85-110.

[3] J[oan] C[rexell]. «¿Foo-fighters en la Catalunya del siglo XIV?». *Stendek*, núm. 1, p. 26. Antonio Ros Torner. «¿Ovnis en el cielo barcelonés a lo largo de los siglos XV a XVIII?». *Stendek*, núm. 2, p. 30. [Joan Crexell]. «Prodigios y finezas de los santos ángeles hechos en el principado de Catalunya?». *Stendek*, núm. 1, p. 26. Joan Crexell. «OVNI en el cel de Barcelona el 1704». *Papers d'Ovnis*, núm. 3 (març 1984), p. 20-21 (+ 1 full solt, imatge en color). Joan Crexell. «Sobre l'OVNI de Barcelona de 1704». *Papers d'Ovnis*, núm. 6 (juny 1994), p. 52. Joan Crexell. «Encara sobre l'OVNI de Barcelona de 1704». *Papers d'Ovnis*, núm. 10 (octubre 1994), p. 88. Joan Crexell. «Listado de algunos fenómenos celestes en la historia de Cataluña». *Papers d'Ovnis*, núm. 19-20 (agost 1995), p. 158-159.
També en aquest número dels Nous Papers apareix el text d'una conferència de Rafael Subirana Ollé dicatada fa 50 anys.

[4] Salvador Iranzo Abellán; Jose Carlos Martín-Iglesias. «Los Annales Dertusenses anni 1210 (olim Chronicon Dertusense II) (Díaz 1188): edición, traducción, anàlisis lingüístico y estudio histórico». *Evphrosyne. Revista de filologia clàssica*, 2015, nova sèrie, vol. 43, p. 265-293, cit. p. 272.

[5] Rajkumar Gangappa; Stuart I. Hogg. «DNA unmasked in the red rain cells of Kerala». Microbiology, núm. 150, gener 2013, p. 107-111. Javier Fernández-Lozano; Antonio Guillén-Oterino; Gabriel Gutiérrez-Alonso; José Abel-Flores; Joaquín Pérez-Turrado. «Presencia de Haematococcus pluvialis (Flotow, 1844) en la provincia de Zamora (Haematococcaceae)». *Boletín de la Real Sociedad Española de Historia Natural. Sección biológica*, núm. 109, desembre de 2015, p. 101-107.

[6] Les dates es donen en l'actual calendari gregorià.

[7] Iranzo Abellán; Martín-Iglesias, op. cit. 2015, p. 272.

[8] Data en el calendari julià.

[9] María José Martínez Usó; Francisco J. Marco Castillo. «A Survey of meteoric activity over Spain during the Eighth–Fifteenth Centuries». *Journal for the History of Astronomy*, 2016, vol. 47, núm. 2, p 168-193.

[10] 7 de gener, segons el calendari julià.

[11] Josep M. Masnou Pratdesaba. «Els necrologis de Sarrateix». *Miscel·lània litúrgica catalana*, núm. 21, 2013, p. 115-150; cit. p. 120.
[12] A mitja tarda, vers les 6.
[13] Martínez Usó; Francisco J. Marco Castillo, op. cit., 2016.
[14] Citat per Martínez Usó; Marco Castillo, op. cit, p. 178; i, per Umberto Dall'Olmo. «Meteors, Meteor Showers and Meteorites in the Middle Ages: From European Medieval Sources». *Journal for the History of Astronomy*, 1978, vol. 9, núm. 2, p. 123-134; cit. p. 132.
[15] 18 de desembre al calendari julià.
[16] Josep Maria Sans Travé (dir.). *Dietaris de la Generalitat de Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 1994, vol. 1, p. 151, [dietari núm. 7, foli 38r, de l'original].
[17] Josep Maria Sans Travé (ed.). *Dietari o Llibre de les Jornades de Jaume Safont (1411–1484)*. Barcelona: Fundació Noguera; Pàges Editors, 1992, p. 112, [foli 60 v de l'original].
[18] Ibíd, p. 111-112. Sans Travé (dir.), op. cit., 1994, p. 151.
[19] Llegim als dietaris de la Generalitat que: «Dimecres, primer die de agost. Aquest die, entre una o dues hores passada mijanit, féu terratrèmol», Sans Travé, op. cit. 1994, p. 150. Tanmateix, no apareix citat en l'exhaustiu estudi sobre els moviments sísmics tardomedievals: Carme Olivera; Esther Redondo; Jérôme Lamber; Antoni Riera Melis; Antoni Roca. Els *terratrèmols dels segles XIV i XV a Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Institut Cartogràfic de Catalunya, 2006.
[20] María José Martínez Usó; Francisco J. Marco Castillo. «New Astronomical References in Two Catalonian Late Medieval Documents». *Early Science and Medicine*, vol. 19, núm. 214, 2014, p. 174–185.
[21] Sans Travé (dir.), 1994, op. cit, p. 183, [dietari núm. 7, foli 6v, de l'original].
[22] 10 d'octubre, en el calendari julià.
[23] Martínez Usó; Marco Castillo, op. cit., 2014.
[24] Sans Travé (dir.), 1994, op. cit, p. 206, [dietari núm. 8, foli 42r, de l'original].
[25] Data del calendari julià.
[26] Martínez Usó; Marco Castillo, op. cit., 2014.
[27] L'angle d'entrada d'aquests meteor afavoreix que entrin a menys

velocitat, i per tant que els traços de llum que deixin siguin més llargs i més lents, resultant més fàcils de veure que els d'altres pluges d'estels anuals. Tanmateix, com més avança la nit, més curts i ràpids es tornen.

[28] Tampoc inclòs a *Els terratrèmols dels segles XIV i XV a Catalunya*.

[29] Malgrat que Aristòtil ja havia desterrat les causes astrològiques per als terratrèmols, proposant una teoria física terràqüia avui en dia superada, el cert és que no era massa estrany associar ambdós fenòmens. Encara més, durant el segle XVI encara seguiran vives entre aquells que sostenen la teoria dels cossos celestials animats –inclosa la Terra– per a explicar les causes dels moviments sísmics. Veure, per exemple: Erhard Oeser. «Historical earthquake theories from Aristotle to Kant». A: Rudolf Gutdeutsch; Gottfried Grünthal; Roger Musson (eds.). *Historical Earthquakes in Central Europe*. Wien: Geologische Bundesanstalt, p. 11-31. (Abhandlungen der Geologischen Bundesanstalt; 48).

[30] Es tracta d'un conjunt de cartes amb notícies recollides pels germans Octavian Secundus i Philipp Eduard Fugger. Els documents reunits pel primer es trobaven originàriament dins de trenta volums manuscrits, que abastaven el període de 1568 a 1600. Fou el mateix Octavian el que va ordenar i enquadernar les cartes cronològicament. Després de la seva mort, la col·lecció va ser heretada per Philipp Eduard, però els vuit primers volums havien desaparegut. Philipp Eduard va reemplaçar aquests amb dos volums de la seva col·lecció personal, datats entre 1568-1575, i va afegir-ne d'altres que abastaven el període 1601-1604.

Quan la biblioteca dels Fugger va ser venuda a la Biblioteca Imperial el 1656, les cartes també van anar d'Augsburg a Viena. Avui, en dia la col·lecció es conserva al Sammlung für Handschriften und Alte Drucke de la Österreichische Nationalbibliothek. Inclou vint-i-set volums manuscrits (Cod. 8949-8975), més de 15.000 cartes individuals i 1.000 altres documents, que abasten el període 1568 a 1605. Els escrits contenen informes de diverses ciutats europees, però també d'Amèrica, d'Àfrica del Nord i d'Àsia. Cada informe normalment conté una data i el lloc des del qual va ser enviat, i varia de longitud d'unes poques línies a sis. Entre el 2011 al 2015 es van digitalitzar els documents i actualment

es poden consultar en línia a: <http://fuggerzeitungen.univie.ac.at>.
[31] De Castella, en realitat.
[32] Victor von Klarwiill (ed.). *The fugger news-letters. First series*. 3a ed. London: John Lane, 1928, p. 63-64.
[33] Jordi Barceló. «Un "OVNI" sobre Calonge del mar en el siglo XVI». *La Hoja del lunes*, núm. 1.818, 31 de desembre de 1973, p. 47.
[34] Pere Carner. «Un document de l'Arxiu del Castell de Calonge». *Proa de Palamós*, núm. 105, abril de 1975, p. 10. Pere Carner Estrany. *La vall de Calonge*. Calonge: Ajuntament de Calonge, 1983. Ara bé, la base de la monografia fou presentada al premi Francesc Blasi i Vallespinosa de l'IEC de l'any 1967, on aconseguí un accèssit. Utilitzem la darrera versió i anotem les diferències més significatives.
[35] Abreviatura de «Senyor».
[36] Aquest fragment entre comes no apareix a Carner, 1975.
[37] Pere Carner Estrany. *La vall de Calonge*. Calonge: Ajuntament de Calonge, 1983. La monografia fou presentada al premi Francesc Blasi i Vallespinosa de l'IEC de l'any 1967, on aconseguí un accèssit. El text també es troba publicat a: Pere Carner. «Un document de l'Arxiu del Castell de Calonge». *Proa de Palamós*, núm. 105, abril de 1975, p. 10. Hi ha algunes diferències en aquest segon text respecte el primer, potser per errades tipogràfiques, però potser hi són en ambdós textos. Ara bé, semblen irrellevants per al cas.
[38] Jordi Barceló, op. cit.
[39] Pere Carner, op. cit, 1975.
[40] Jeroni Pujades. *Dietari de Jeroni Pujades I (1601-1605)*. Edició a cura de Josep Maria Casas Homs. Barcelona: Fundació Salvador Vives Casajuana : Rafael Dalmau, 1975, p. 212-213. Aquesta font puntua i accentua segons les convencions contemporànies i es suprimeixen els errors importants
[41] Hubert Anson Newton. «The original accounts of the displays in former times of the November Star-Shower; together with a determination of the length of its cycle, its annual period, and the probable orbit of the group of bodies around the sun». *American Journal of Science and Arts*, vol. 37, núm. 111, maig de 1864, p. 377-389. Peter Jenniskens. *Meteor showers and their parent comets*. Cambridge: Cambridge University Press, 2006.

[42] Francesc Costa. «Un Ovni visita el Maresme, en el segle XVll». *Mataró Escrit*, núm. 11, març 1987, p. 45-47.
[43] Diego Cuoghi. “l'ufo di genova del 1608 negli articoli e nelle testimonianze». Sprezzatura [en línia], 2006. <http://www.sprezzatura.it/UFO_Genova>, [Consulta: 22 de novembre de 2017].
[44] Álvaro Anula Pulido. «Jeroni Pujades y la batalla OVNI de Cataluña». *Al otro lado de la realidad* [en línia]. 8 de setembre de 2014. <http://www.alotroladodelarealidad.com/2014/09/jeroni-pujades-y-la-batalla-ovni-de-cataluna>, [Consulta: 22 de novembre de 2017].
[45] Josep Guijarro. *Guia Fantàstica de Catalunya. Llegendes, enigmes i misteris no resolts*. Barcelona: Angle editorial, 2013, p. 42-44. L’autor ja s’havia referit al cas a la *Guía de la Cataluña màgica* (1999), i al butlletí de la UAIP, Unió autònoma d’investigadors parapsicològics (1985).

Ovnis a la Catalunya del Nord (2011-2015)

Ufos in Northern Catalonia

Jordi Ardanuy[1,2]

1 Universitat de Barcelona. **2** Centre d'Estudis Interplanetaris

Resum

L'article resumeix la informació bàsica dels 32 casos OVNI de la Catalunya de Nord –31 al Rosselló– que consten a la base de dades del CEI i que corresponen al període entre el 2011 i 2015. Això implica 6,4 casos per any. Dos terços de les observacions tenen alguna explicació, predominant els globus, incloses les llanternes xineses.

Paraules clau

Estadístiques, Catalunya, Catalunya del Nord

Abstract

This article summarizes the basic information of 32 UFO cases from Northern Catalonia –31 in Roussillon– collected by CEI between 2011 and 2015. That is to say, 6,4 events per year. Two thirds of the observations have some explanation, chiefly sky lanterns.

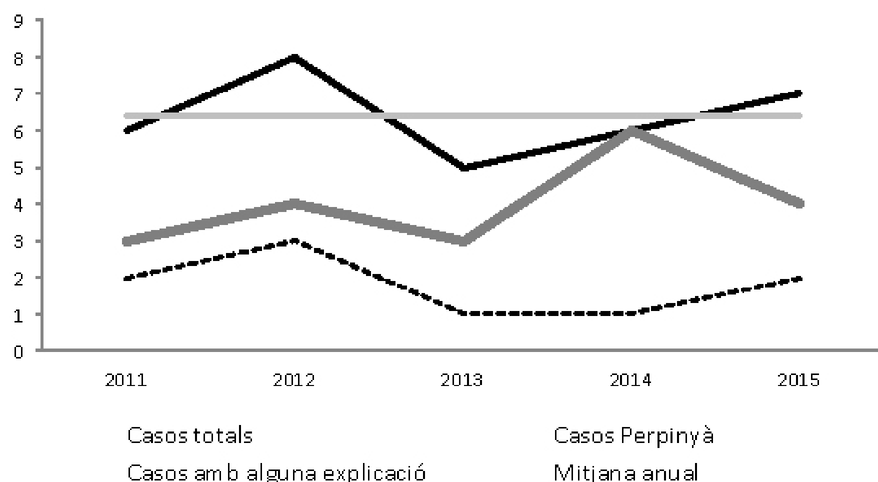
Keywords

statistics, Catalonia, Northern Catalonia

Al número 2 dels N*ous Papers d'Ovnis* es recollien els casos que fins aquell moment havíem recollit a la Catalunya del Sud[1]. Completem ara la informació amb els casos dels quals hem recollit informació sobre la Catalunya del Nord.

S'han recollit 32 referències, el que significa una mitjana de 6,4 casos per any. Si la calculem considerant també l'extensió (4.116 km^2) i població (≈ 0'46 milions d'habitants) tenim un valor de 0,0038 casos per any, milió d'habitants i km^2. El mateix càlcul per a la Catalunya del Sud, a partir de les dades publicades a l'article esmentat (8,4 articles/any) i considerant la seva superfície (31.895 km^2) i població (≈ 7,45 milions), s'obté una xifra de 0,00035. Això bé a dir 10 vegades més de casos anuals a la Catalunya Nord, si es mesura en relació a les dimensions superfície i població. Això podria explicar-se per la importància quan a recollida de casos que realitzen el GEIPAN, a nivell de l'Estat francès i Ovni66 a la Catalunya del Nord, que són dues fonts d'informació molt significatives.

Figura 1. Distribució anual de casos

Pel que fa a la distribució anual, figura 1 sembla relativament constant respecte la mitjana (17,8 % de variació relativa). Al gràfic també s'ha inclòs la distribució de casos de la capital del Rosselló, que són els més abundants (28,1 % de casos). Tots els successos s'han produït en aquesta comarca, tret d'un situat al Conflent (taula 2).
A la figura 1 també apareixen reflectits la distribució de casos amb una explicació que considerem força probable. De fet dues terceres parts dels casos (65,6%) accepten amb relativa facilitat una explicació plausible (taula 1), xifra força semblant als 64,3 % de la Catalunya del Sud

Taula 1. Casos amb una proposta explicativa

Explicació	# Casos	% total explicats	% acumulat	% Total	% acu. total
Globus (incloses llanternes xineses)	9	42,9%	42,9%	28,1%	28,1%
Artefacte òptic	2	9,5%	52,4%	6,3%	34,4%
Dirigible o globus aerostàtic	2	9,5%	61,9%	6,3%	40,6%
Trànsit aeri mal interpretat	2	9,5%	71,4%	6,3%	46,9%
Estació Espacial Internacional	2	9,5%	81,0%	6,3%	53,1%
Bengala	1	4,8%	85,7%	3,1%	56,3%
Frau conscient o inconscient. CEI	1	4,8%	90,5%	3,1%	59,4%
Llums vehicles	1	4,8%	95,2%	3,1%	62,5%
Visió pertorbada i automistificació	1	4,8%	100,0%	3,1%	65,6%

en el mateix període[2]. Si ens fixem amb les explicacions, s'observa que els globus, essencialment llanternes xineses, en són la principal explicació.

Taula 2. Dates i llocs d'observació

Data	Lloc	Comarca	Hora
16_01_2011	La Roca d'Albera	Rosselló	18.45
03_02_2011	Perpinyà	Rosselló	7.20
02_06_2011	Ribesaltes	Rosselló	10.50
10_07_2011	Cornellà del Bercol	Rosselló	4.00
10_08_2011	Perpinyà/Elna	Rosselló	11.20-11.40
25_09_2011	Marqueixanes	Conflent	22.05
01_02_2012	Perpinyà	Rosselló	22.40
21_02_2012	El Soler	Rosselló	22.35
09_03_2012	Vilallonga de la Salanca/ Clairà	Rosselló	6.20
30_03_2012	Perpinyà	Rosselló	11.47
14_07_2012	Sant Andreu de Sureda	Rosselló	Nocturna
xx_08_2012	Vilallonga de la Salanca	Rosselló	2.00
25_11_2012	Perpinyà	Rosselló	21.10
12_12_2012	Espirà de l'Aglí	Rosselló	20.20
11_07_2013	El Barcarès	Rosselló	1.00
04_08_2013	Sant Andreu de Sureda	Rosselló	3.00-4.00
10_08_2013	Sant Cebrià de Rosselló	Rosselló	14.50
24_08_2013	El Voló	Rosselló	22.00
28_11_2013	Perpinyà	Rosselló	20.40
01_01_2014	Elna	Rosselló	2.25
01_01_2014	Palau del Vidre	Rosselló	0.15
17_05_2014	Sant Esteve del Monestir	Rosselló	Nocturna
13_07_2014	Argelers de la Marenda	Rosselló	3.15

26_07_2014	Sant Cebrià de Rosselló	Rosselló	23.10
17_10_2014	Perpinyà	Rosselló	8.31
02_02_2015	Perpinyà	Rosselló	1.00
29_06_2015	Argelers de la Marenda	Rosselló	23.15
12_07_2015	Bao	Rosselló	22.30
19_09_2015	Perpinyà	Rosselló	17.15
22_09_2015	Sant Nazari de Rosselló	Rosselló	18.50
23_12_2015	La Torre d'Elna	Rosselló	20.10
24_12_2015	Cabestany	Rosselló	20.30

Només hi ha 6 casos en el quals consti algun tipus de mitjà audiovisual, fotografies. En dues d'aquestes referències, el material és inservible com reconeixen els propis autors. És a dir, no es veu res distingible. I en dos casos l'explicació sembla ser clarament que són artefactes òptics.

Notes

[1] Jordi Ardanuy. «Ovnis a Catalunya 2011-2015». *Nous Papers d'Ovnis,* núm. 2 (2015), p. 31-36.
[2] Ibíd.

El grup de savis de Reus i aquella cosa dels platets voladors

The group of Reus' wises and that thing of the flying saucers

Jordi Ardanuy[1,2]

1 Universitat de Barcelona. **2** Centre d'Estudis Interplanetaris

Resum

L'article recull la relació de Josep Gort i Ramon Botet, de l'anomenat Grup de savis de Reus amb el tema dels extraterrestres, l'astronàutica i els plats voladors.

Paraules clau

Contactisme, humor, perpectives, Reus, Baix Camp, Catalunya

Abstract

This paper deals with the relationship between Josep Gort and Ramon Botet, both from the so called group of Reus' wises, and the issue of extraterrestrials, astronautics and flying saucers.

Keywords

Contactism, humors, outlooks, Reus, Baix Camp, Catalonia

L'anomenat grup de «savis» de Reus o «mestres paperinaires» es dedicaren als anys 60 i 70 del segle passat a agitar socialment i culturalment la seva ciutat amb propostes humorístiques, de vegades histriòniques.
La colla que acompanyava a Josep M. Gort la formaven un grup d'homes que tenien en comú el ser corresponsals de premsa, fet que els permetia donar més volada a les seves actuacions, i no afluixar davant els entrebancs político-administratius que suposava voler organitzar esdeveniments públics a l'època. El nucli dur era la parella formada per Josep Gort i Ramon Botet, als quals s'hi van afegir Lluís Anglès Sugrañes i Francesc Martí Queixalós. S'autoanomenaven la GAMBA, de Gort, Anglès, Martí, Botet i Associats[1], puix que en realitat no foren mai un grup tancat per la qual cosa els trobem de vegades junt a Francesc Sabater Lasheras, Francesc Salvat «Jorigú» –o «Jurigu», Antoni Panadès i d'altres (Figures 1 i 2).

Figura 2. D'esquerra a dreta, en primer pla asseguts: Antoni Panadès Aguadé i Ramon Botet. En segon terme, dempeus, en el mateix ordre: Francesc Salvat i Francesc Sabater.
Font: http://www.tottarragona.cat/ca/de-tot/348-els-savis-de-reus.html.

La GAMBA organitzà diverses activitats, com el conegut concurs de «Miss Petardo», que satiritzava els concursos de bellesa o un concurs de poesia ràpida, en el qual s'havia d'escriure un poema sobre un tema concret en mitja hora, i on el jurat també hi podia participar[2].
Però l'activitat més celebrada fou l'Speteck. Gort, Botet i Anglès, comptant amb l'ajut de Manolo Solís, pirotècnic de ca l'Espinós, impulsaren el llançament el 28 de desembre de 1957 del primer coet Speteck –anomenat també Espeteck o Plaf III– des de la plaça del Mercadal, una paròdia del satèl·lit Sputnik que el mateix any la URSS va enviar a l'espai. L'acte comportà una desfilada per la ciutat arrossegant un coet de cartó ple de material pirotècnic. Durant més d'una una dècada va ser el centre d'una festa de carrer carnavalesca, en un moment en el qual el carnaval era prohibit.
L'acte donava pas a una festa espontània i transgressora amb els esquemes i normes legals de l'època. Es formava un seguici festiu de cotxes que recorria els carrers més cèntrics de la ciutat, circulant en sentit contrari pels de

Figura 3. Fotografia de la medalla de Speteck, 1955. Font: https://lateiera.wordpress.coml

direcció única o pel mig dels carrers convertits aquells dies en zona de vianants. Obria la comitiva un cotxe amb altaveu que anunciava l'esdeveniment i feia sonar l'himne del coet[3]. El seguia el canó de la pirotècnia Espinós, muntat sobre un remolc, que anava disparant canonades com a mesura de protecció antiaèria per al coet. Després venia el cotxe que duia el coet, els dels organitzadors, i després tots els vehicles d'aquells que s'unien espontàniament a l'orgia de clàxons.
Al vespre, s'aplegaven en algun restaurant a sopar entre rialles junt amb tots els que volguessin afegir-se. De fets, els àpats no eren gens estranys. Un d'especial resultà finalment el del 18 de març de 1972 on es repartí la Medalla de l'Speteck. A l'objecte metàl·lic (figura 3) hi figuren els cognoms dels promotors de la GAMBA, a més del d'en Manolo Solís. Gort Sardà que va morir només uns mesos desprès, el 2 d'agost d'aquell any[4].

Josep Maria Gort Sardà

Josep M. Gort[5] (1912-1972) fou un reusenc polifacètic, periodista, escriptor, cineasta i impulsor d'accions diverses. Visqué sempre envoltat de diaris i revistes. De fet, els seus pares ja tenien un quiosc. Obtingué el carnet de periodista durant el període republicà i després de la Guerra Civil, combinà la seva feina al quiosc, amb les tasques de corresponsal de diverses publicacions periòdiques com ara, *Deportes* de València, del *Diario de Barcelona* o *La Mañana* de Lleida.
A finals de la dècada de 1940 començà a publicar opuscles, alguns sobre personatges locals, alguns seriosos i altres de caire humorístic sobre els esdeveniments del moment, emprant el castellà i, quan li fou possible, el català. La seva obra més coneguda, *L'elefant torrat*, escrita el 1954, representada, però que no fou publicada de manera pòstuma l'any 1974. Es tracta d'un retrat de la societat del seu temps a partir de les situacions absurdes i sovint

surrealistes de la vida quotidiana i on es reflectien els homenatges que organitzaven els capitostos de l'època per meres foteses[6]

Una bona part del seu vessant públic estigué impregnat d'un surrealisme d'acció local, però prou eficient per a aconseguir «desestabilitzar, sense aparents connotacions polítiques, l'ordre establert per un règim dictatorial que necessitava controlar l'espai públic»[7]. Evidentment això li reportà força problemes amb la censura que no veia amb bons ulls la publicació dels seus escrits. Per a criticar fets locals, sovint emprà la crònica encoberta en les col·laboracions amb rotatius de fora de Reus, com *La Hoja del Lunes* de Lleida. El 1951 fou multat

Figura 4. Gort mostrant una reproducció gegant de la portada del seu mini opuscle. Imatge de l'any 1955. Font: Reusdigital.cat

amb 500 pessetes per les seves activitats considerades subversives.
El seu establiment fou dels primers a recuperar la tradició de Sant Jordi amb una parada de llibres que instal·lava davant el seu quiosc, que fou també la primera en exhibir a Reus, un 23 d'abril, la bandera nacional.

Un opuscle humorístics sobre marcians

L'any 1955 publicà *Yo, el primer visitante del planeta Marte*[8] (figura 3), una obra de ficció en el qual Gort utilitza un llenguatge volgudament ampul·lós, amb tòpics de vegades difícils d'interpretar seixanta anys després de la seva publicació. Es tracta d'un llibret de 32 pàgines i 5 centímetres en el qual explica irònicament la seva visita a Mart:
«Fou un matí de maig de 1955, Sobre la herba tendre del camp s'hi passejava una vaca vermella, allò em recordava el jersei verd-i-grana d'un club ciclista. Era en realitat un quadre surrealista, obra d'un pintor no nascut encara i, no sé perquè, em vaig capbussar dins d'aquell marc.
Uns bitxets estranys, carnívors i amb el cap dins d'un aquàrium em van empènyer. [...] em van lligar completament, em van posar un embolcall de plexiglàs més transparent que el vidre de Bohèmia i amb una estranya grua, em van pujar molt amunt, fent-me passar després per una xemeneia que donava a l'interior d'això que nosaltres anomenem platets voladors, Un cop a dins del cor de l'artefacte , vaig sentir el soroll d'un sidral bullint i de llaunes, possiblement em un rierol proper, uns trabucaires pescaven anguiles. El platet es posà a rodar amb una força vertiginosa, es va desprendre del terra cap amunt i pocs moments després em trobava al planeta Mart»[9].
El marcians viuen sota terra, com a formigues i la veu els surt d'una de les quatre orelles. Com que el protagonista

no troba res amb el que subsistir, es menja alguns d'ells, els qual, no es queixen quan els mossega. El seu gust és a pernil salat.

Són molt pilosos, coneixen bé als terraquis –no ignoren qui fou l'inventor de la sopa de farigola– i la mainada a l'escola resol la quadratura del cercle i calcular les reserves d'urani de l'Antàrtida.

L'autor no ens vol explicar com retorna a la Terra, secret només revelat «als seus amics en Ramon Botet Pallarès i Manolo Solís Pascual. Ells ho guardaran i com que també aniran un dia a Mart amb els platets voladors de llur invenció, quan retornin, conjuntament ja escriurem una monumental obra sobre el planeta del qual se'n parla tant a tot arreu de globus terraqui»[10].

Més enllà del caire surrealista del llibret la publicació mostra l'interès pels plats voladors en una època d'ingènua efervescència sobre el tema.

S'explica que l'autor va repartir personalment i per encàrrec els exemplars[11] de l'obreta fent ús del carretó de la botiga[12].

Ramon Botet Pallarès

Ramon Botet (1908 – 198?) fou un enginyer barceloní instal·lat a Reus almenys des de finals dels anys 40[13]. Sabem que l'any 1950 va aconseguir ingressar al Cos d'ajudants industrials de la delegació de Tarragona el 1950[14]. Era d'altres coses, examinava a les proves del permís de conduir[15].

Però Botet també era un saurí i, segons diuen, tenia molt d'èxit amb la radioestèsia[16]. Però el seu sentit de l'humor el portava a voler sorprendre amb prediccions que cridessin l'atenció. «El seu pèndol servia per a endevinar partits de futbol o loteries», en diu Tomás Sastre Rubio, net d'Eduardo Rubio Ortiz, company de feina de Ramon Botet a la Delegació d'Indústria tarragonina[17].

La seva predicció més famosa fou sobre el naixement del primer fill de Rainier III de Mònaco i Grece Kelly, un tema que provocava passions a l'època. Va predir amb encert que seria una nena, en contra de la major part de prediccions d'altres endevins, i que naixeria abans d'allò que deien els metges[18].

Botet i els extraterretsres

Tomás Sastre explicava en un article l'any 2009 que Botet tenia una finca a prop de Botarell, en la qual hi havia una figuera plena de llums i cables el que recordaria un arbre de Nadal. L'utilitzava per a entrar en «contacte» amb el marcians. «Començaven a sonar sorolls d'estranya procedència i a parpellejar els llums. Botet els hi parlava en català i els seus amics extraterrestres li responien en la seva llengua, que únicament Botet era capaç de desxifrar. Llavors provocant el delit dels presents deia: "Ara no es poden posar. Diuen que tenen feina. Que truqui més tard..."»[19]. Evidentment tothom reia.

Tanmateix, Ramon Botet creia que els platets voladors eren una realitat. L'any 1954 va declarar a un grup d'amics enginyers, entre ells Eduardo Rubio, que construiria un platet volador. Per aquest motiu J. M. Gort diu al seu cómic opuscle que Botet anirà amb la seva pròpia nau.

La «notícia», naturalment va acabar transcendint i fou publicada per bona part de la premsa catalana i espanyola[20]. Va ser entrevistat per diversos mitjans de comunicació. Al corresponsal de Reus de *Diario Espanyol* li aclarí, d'una banda, que la idea era construir una maqueta de metre vuitanta de diàmetre «per a demostrar de manera pràctica l'existència d'aquests»[21]. D'altra, que primer havien d'acabar amb els experiments per a provocar pluja amb iodur de plata. Tanmateix, sembla que mai va construir el seu platet per manca de pressupost[22].

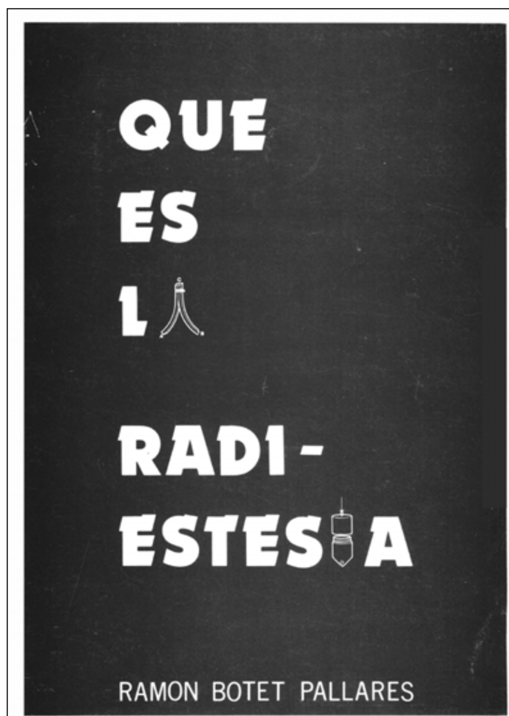

Figura 5. Coberta del llibre de Ramon Botet sobre rabdomància de l'any 1978.

També l'entrevista Antoni Panadès Aguadé, a la premsa i ala ràdio. «Com que parlava tan bé, a més, científicament, van acudir a casa seva gent de tot arreu, molts obsessionats que volien participar i tan fou el boom, que va d'haver d'anar a passar uns dies fora vila fins que passés l'eufòria dels aficionats que arribaven continuadament a la seva llar»[23].

L'any 1968 encara era notícia el tema. El *Noticiero Universal* publicava la notícia que Botet «darrerament havia passat tres mesos a prop de la platja de Calafell dedicant-se a l'estudi dels "Ovnis" i en retornar a Reus ha declarat públicament a través d'una emissora de ràdio que té contactes amb els tripulants dels "plats voladors" i que fins i tot ha dialogat amb ells en català. Fins i tot ha arribat a citar un reporter de l'esmentada emissora per tal que gravi en cinta magnetofònica els

sons extraterrestres que ell percep., desconeixent-se fins ara el dia i hora en el qual tindrà lloc la trobada, però que serà dins del mes de novembre»[24].
L'any 1978 va publicar una petita monografia dedicada a la rabdomància (figura 5) amb un capítol sobre el tema ovni que traduïm a continuació. Considerava probable l'origen extraterrestre i s'atreveix a suggerir el contacte mitjançant la transcomunicació utilitzant la radioestèsia.

«A la ufologia

Ufologia és la ciència que tracta dels objectes volants no identificats. El terme correspon a les inicials de les paraules angleses UNIDENTIFIED FLYING OBJECT (UFO).
El professor James E. McDonald que dirigeix el Departament de Física atmosfèrica de la Universitat de Tucson (Arizona) ha estudiat profundament i intensa el problema dels OVNI (objectes volants no identificats) i ha emès les següents vuit hipòtesis:

1. Son fraus, falòrnies i falses notícies.
2. Són al·lucinacions i histerisme col·lectiu.
3. Són interpretacions incorrectes, fetes per un profà, de fenòmens físics ben coneguts.
4. Són mostres d'una tecnologia avançada semisecreta.
5. Fenòmens físics encara poc coneguts.
6. Fenòmens psicològics encara desconeguts.
7. Aparells extraterrestres destinats a missions de reconeixement.
8. Astronaus que ens duen missatgers el propòsit del qual és la nostra salvació i la difusió de les veritats ocultes.

Després de refusar gairebé totes les hipòtesis exposades McDonald es queda amb la número set dient: "la hipòstesi extraterrestre és la menys insatisfactòria de totes elles".
El mateix que decidí McDonald, afirmen des d'aquí: els OVNI existeixen i allò difícil és negar la sèrie de fets i casos ocorreguts, clars i concrets que cita profusament detallats l'eminent científic català n'Antoni Ribera en el seu llibre *Proceso a los OVNI*. Per tant, l'existència dels OVNI podem afirmar que és certa.

Però existeix diversitat d'opinions referents a la seva detecció. Si bé es tenen programades les dates aproximades de les seves visites, arribant-se fins i tot al previ anunci de les onades basades en les coincidències amb les oposicions de Mart, amb un possible error en la data de dos o tres mesos, basant-nos precisament en l'afirmació del professor de psiquiatria de la Facultat de Medicina de París, Dr. Henyer, un dels detractors de l'existència dels OVNI, però que considera el problema psicològicament, afirmant que l'estímul origen dels platets voladors es troba als propis processos mentals del testimoni, podem assegurar que és possible la detecció dels OVNI utilitzant mitjans radioestèsics, atès el caràcter psíquic que té el problema íntimament relacionat amb l'extrasensorialitat del cos humà.
Des d'aquí es llença la idea i el suggeriment d'intentar establir contacte amb els possibles tripulants dels OVNI mitjançant els procediments radioestèsics fins ara exposats. De la mateixa manera que es reben senyals de ràdio, d'origen desconegut, és possible que el nostre pèndol o vareta es mou allà on sistemes de detecció i medició, ja siguin elèctrics, magnètics i fins tot el mateix radar no han arribat a enregistrar. Si no coneixem la naturalesa de l'energia dels OVNI, és només amb la nostra sensibilitat com podem determinar-la.
Només a títol de curiositat, i referent al polèmic tema dels OVNI que estem tractant, citarem la cèlebre sèrie de veus, sembla ser que produïdes per un computador, i que apareixen sobtadament gravades a la cinta magnetofònica on constaven les entrevistes entre l'israelí Uri Geller i el Dr. Andrija Puharic, metge i investigador dels Estats Units, que ha estudiat durant molts anys tot el referent a la parapsicologia.
Aquestes veus afirmen ser fonts extraterrestres que es valen de Geller per a demostrar noves corrents energètiques, si bé Geller, confirmant l'existència d'aquestes comunicacions, li sembla difícil que ningú pugui creure en elles»[25].

Notes

[1] Ezequiel Gort Juanpere. *Del Campanaret a Mart: notes biogràfiques de Josep Maria Gort Sardà (Reus 1912-1972)*. Reus: Carrutxa, 2011, p. 43-45. Salvador Palomar. « L'autèntica gamba reusenca». *La Teiera*

[en línia]. 28 de desembre de 2011. <https://lateiera.wordpress.com/2011/12/28/lautentica-gamba-reusenca>. Consulta 10 de març de 2016.

[2] Els interessos culturals foren molt variats. Per exemple Gort i Botet guanyaren un premi de cinema amateur l'any 1964 pel film *Moneda 25 pesetas*: Pedro Nogales Cárdenas. *Cinema Amateur i Història local de Reus*. [Tesi doctoral]. Barcelona: Universitat Rovira i Virgili. Departament d'Història i Geografia, p. 762.

[3] Aquest era l'himne de l'Speteck:

Quan s'enlairen els coets/tots es posen a badar/i al sentir-ne els seus xiulets/a cantar o a refilar. (tots fan el xiulet del coet).

Quan s'enlaira l'Speteck/cap a Mart o cap al Sol/ja no queda cap mussol/que no cregui en el coet.

Quan s'enlairen el coets/tots es posen a badar/i al sentir-ne el seus xiulets/acostumen a exclamar:/ah! … aaah!… aaaaah!!!/Puuum!/.Visca Reus!

[4] Salvador Palomar, op. cit.

[5] Existeixen unes notes bibliogràfiques ja citades a la nota anterior i publicades per un dels seus fills: Ezequiel Gort Juanpere.

[6] Josep Olesti Trilles. *Diccionari biogràfic de reusencs*. Reus: l'Ajuntament de Reus, 1991, p. 335-336.

[7] Carrutxa . «La més gran obra de la literatura reusenca». *Taula parada* [en línia]. 15 de desembre de 2009. <http://carrutxa.blogspot.com/2009/12/la-mes-gran-obra-de-la-literatura.html>. (Consulta 25 de noviembre de 2016).

[8] José Mª Gort Sardá. *Yo, el primer habitante del planeta Marte*. Reus: Imp. Diana, [1955].

[9] Jose M. Gort Sardá. Yo, El primer Visitante del Planeta Marte. Reus: Diana [1955], p. 1-6.

[10] Ibíd, p. 16-17.

[11] Josep Maria Gort, fill de l'autor, indica que l'edició fou de 10.000 exemplars, malgrat que, com el propi Josep Maria Gort indica, sembla que fou molt difícil a aconseguir un exemplar durant anys, com. Natàlia Borbonès. «Reus, capital sideral». *El Punt*, 29 de desembre de 2009. ed. Camp de Tarragona, p. 33.

L'any 2009 El Centre de Documentació del Patrimoni i la Memòria

– Carrutxa publicà una edició facsímil amb una tirada de 1000 exemplars. La «no presentació» es va realitzar el 28 de desembre amb un «èxit absolut –tothom s'ha cregut que era una innocentada i no hi havia ningú...». Els fills de J. M. Gort rendien d'aquesta humorística manera homenatge al seu pare. Carrutxa, op. cit.

[12] Ibíd. I els fills ho van fer amb un carretó semblant el 28 de desembre de 2009...

[13] «Comienza el tercer curso». *Revista del centro de lectura*, núm. 21, 4a època, març de 1954, p. 1.

[14] Espanya. Ministeri d'Indústria i comerç. «Orden del 26 de julio por la cual se declaran admitidos al cuerpo de ayudantes industriales a los señores que se relacionan». (*BOE*,, núm. 210, 29 de juliol de 1950, p. 3.310). Espanya. Ministeri d'Indústria i comerç. «Orden del 19 de agosto por la que se nombran Ayudantes terceros del cuerpo de ayudantes industriales a los señores que se citan». (*BOE*, núm. 239, 27 d'agost de 1950, p. 3.750). L'anècdota és el sou anual: 7.200 pestes, 43,27 €.L'any 1968 aconseguí el trasllat a Barcelona: Espanya. Ministeri d'Indústria. «Resolución de la Subsecretaría por la que se adjudican destinos en concurso de traslado convocado en el Cuerpo de Ayudantes Industriales». (*BOE*, núm. 283, 25 de novembre de 1968, p. 16.745).

[15] Tomás Sastre Rubio. «El péndulo adivino de Reus». Diari de Tarragona, 6 de desembre de 2009, p. 12. Antoni Panadès. «Els Savis de Reus». *Tot Tarragona* [en línia]. 27 de juny de 2008. <http: //www.tottarragona.cat/ca/de-tot/348-els-savis-de-reus.html>. (Consulta 25 de noviembre de 2016).

[16] Tomàs Sastre, op. cit.

[17] Ibíd.

[18] Ibíd.

[19] Ibíd.

[20] Vergara. «Ramon Botet». *Diario Español*, 19 de desembre de 1954, p. 12.

[21] Ibíd.

[22] Tomàs Sastre, op. cit. [23] Panadès, op. cit.

[24] «Tiene una cita con los "OVNIS'». *El Noticiero Universal*, 7 d'octubre de 1968. Reproduit d'*Igualada*, núm. 1.589, 9 d'octubre de 1968, p. 5.

L'article ens advera que és germà de Francesc Botet, metge establert a Igualada feia molts anys. En aquest periòdic es poden trobar referències de Ramon Botet i la radioestèsia.

[25] Ramon Botet Pallarès. *¿Qué es la radiestesia*. Barcelona: Imp. Pujagut, [DL] 1978.

Una conferència sobre fenòmens voladors no identificats de Rafael Subirana a l’Agrupació astronòmica de Sabadell el novembre de 1967

A lecture on unidentified flying phenomena by Rafael Subirana at the Agrupació astronòmica de Sabadell in November 1967

CEI
cei.stendek@gmail.com

L’Agrupació Astronòmica Sabadell és una agrupació d’astrònoms amateurs la finalitat de la qual és la pràctica, l’assessorament i la divulgació de l’astronomia. Es tracta d’una entitat molt activa que l’actualitat compta amb més de 1.000 socis a Catalunya i a l’estranger. Va ser fundada el 14 d’abril de 1960 per iniciativa de quatre joves de Sabadell, Feliu Comella, Joaquim Inglada, Josep Maria Oliver i Carles Palau, als quals s’ajuntarien aviat d’altres com Rafael Subirana. La primera seu que va tenir l’Agrupació va ser un despatx a les oficines del diari *Sabadell*. El 1963 van passar a Ràdio Sabadell fins que el 1965 l’Obra Social de la Caixa d’Estalvis de Sabadell va cedir un bon espai i la torre de l’edifici de la seva nova seu, l’antiga Escola Industrial, per posar els telescopis. En aquest lloc l’Agrupació va ser-hi molt de temps, fins la inauguració l’any 1993 de les instal·lacions al Parc de Catalunya.
L’entitat s’ha caracteritzat per una gran activitat. Des del seu inici que publica de forma ininterrompuda la

revista *Astrum*. També, des de molt aviat ha organitzat cursos i conferències sobre els temes que li són propis i d'altres de propers, com podia semblar el tema dels plats voladors als anys seixanta i inicis del setanta del segle passat. En aquest context cal interpretar la conferència–col·loqui que donà Rafael Subirana l'11 de novembre de 1967 titulada «Un fenomen atmosfèric: Remolins de foc del cel» dins del tema general *Fenòmens voladors no identificats a la Història de Sabadell* i que es reprodueix a les pàgines següents. N'hi van haver més de conferències sobre el tema ovni, com per exemple la de trist record que va impartir Màrius Lleget el cap vespre del 19 de juny de 1972 i que poques hores després acabaria amb la mort de dos dels presents, Joan Turú Vallès i José Félix Rodríguez Montero, a les vies del tren de l'estació de Torrebonica.

Rafael Subirana Ollé (Esparreguera 1908, Sabadell 2007) fou un actiu historiador, arqueòleg i conservador

Fotografia d'arxiu de l'antiga Escola Industrial on era instal·lada l'Agrupació astrònima

del Museu d'Història de Sabadell. L'any 1980 va aparèixer un llibre homenatge amb una tria del seus treballs referents a Sabadell[1]. Subirana, com molts astrònoms aficionats i professionals, no creia que darrera del fenomen dels platets voladors o ovnis s'amaguessin naus extraterrestres com es fa palès en la seva conferència.

Nota

[1] «Rafael Subirana i Ollé. Obra sabadellenca: 1953-1978» Edició homenatge. Sabadell: Indústries gràfiques Farrús Folguera, 1980. D'aquest volum és d'on s'ha extret el text reproduït a les pàgines següents.

Fotografia de Rafael Subirana Ollé procedent de l'edició d'homenatge.

Un fenomen atmosfèric: remolins de foc del cel

An Atmospheric phenomenon: swirls of fire from the sky

Rafael Subirana Ollé

Resum

L'escrit tracta sobre un estrany fenòmen ocorregut el 24 de maig de 1887 a Sabadell. Un hortalà va veure com un núvol lluminós tocava terra i després es van produir dues explosions. L'hort va quedar afectat. L'autor proposa una explicació meteorològica.

Paraules clau

Núbol lluminós, explosions, Sabadell, Vallès occidental, Catalunya

Abstract

The paper deals with a strange phenomenon that occurred on May 24, 1887 in Sabadell. A gardener saw how a bright cloud touched the ground and then there were two explosions. The vegetable garden was affected. The author proposes a meteorological explanation.

Keywords

Explosions, luminous cloud, Sabadell, Vallès Occidental Catalonia

A mig mati del dia 24 de maig de l'any 1887, tot el barri de veïns que vivien pels voltants de l'estació de la Renfe, «Nord», la qual feia 32 anys que s'havia inaugurat tingueren un gran esglai en presenciar una il·il·luminació extraordinària que els deixa completament alarmats. L'estrany fenomen s'esdevingué en els horts que hi havia aleshores a la banda de dalt de l'estació entre la via del tren i les eixides del carrer Covadonga, aproximadament al costat de la fabrica de cal Brujas, i va succeir de la següent manera: Mentre un dels hortolans que conreava aquelles terres era prenent el Sol reposant al costat de la paret del seu hort pel costat nord-est aprofitant la bonança d'aquell dia amb el encalmat i serè, es presenta davant el pagès, a un centenar de mestres d'alçada, una mena de núvol de color blanc-cendrós en forma d'un globus que podia tenir la mida d'un metre de llargada per mig d'amplada, i que baixava de pressa en sentit quasi vertical i que en pocs segons arriba a terra a la distancia d'uns 20 o 30 metres de l 'esmentat hortolà.

En el moment de tocar a terra el núvol lluminós, es senti una explosió com si algú hagués disparat una escopetada, i al mateix temps hi hagués una forta fumera espessa que encara breument il·luminava. Immediatament, aquella boira resplendent començà arrossegar-se en gran velocitat en direcció nord-est seguint aproximadament la paret on era arrecerat l'esglaiat hortolà. En topar mes avall amb aquella paret, el globus de pols lluminosa produí una explosió potser mes forta que la primera vegada quan va tocar a terra, i amb mes quantitat de boirina, i començà a enfilar-se verticalment sense cap altra explosió i es perdé vers l'infinit amb menys lluminositat que quan havia aparegut.

En el punt on va produir-se la primera explosió, quan la boira lluminosa tocà a terra, totes les hortalisses afectades quedaren mig esmorteïdes i s'inclinaren en la mateixa direcció que havia seguit aquella bola atmosfèrica resplendent.

Després, la feixa plantada on es feu la segona explosió, mentre el núvol lluminós s' anava arrossegant voltat de pols o fum, es senti un fressa com si fos un vent molt

fort i es veié remoure totes les plantes d'aquells voltants. I aquesta força del vent també es deixa sentir quan l'estrany fenomen desaparegué pel costat de la paret amb una densa i espessa polseguera que ho mig tapa tot. Entre la paret i les eixides de les cases, hi havia un eucaliptus d'uns l5 metres d'alçada com també alguns altres arbres, i en produir-se la segona explosió, també s'hi formà un vent estrany amb un remoli fortíssim que per espai de moments ho capgira tot amb gran violència, principalment l'eucaliptus amb la seva alçada, i si be caigueren moltes fulles dels arbres, no en quedà cap d'arrencat.
Així mateix, el pobre hortolà que pogué presenciar tot el fenomen, tampoc no va sofrir cap mal directe i nomes va experimentar alguna sotragada i una petita commoció nerviosa que, comes molt natural, va quedar posseït d'un gran espant fins que desprès d'una bona estona no retorna al seu estat normal, però sense encara gosar moure's d'on es trobava. Igualment quedaren profundament impressionats tots els veïns d'aquella barriada que havien pogut presenciar alguna part d'aquell curiós remoli resplendent i notar la venteguera com també sentir les dues explosions.
Tot seguit, les persones mes enteses, opinaren que el fet ocorregut hauria pogut esser un aeròlit caigut del firmament, però com que enlloc no trobaren cap trosset de negror o terra recremada ni cap clot ni forat a la terra treballada, no saberen pas explicar-se el motiu del que havia passat i començaren a preocupar-se pensant en coses imaginaries. Mentrestant, un dels veïns recorda i tingué la bona idea d'avisar per curiositat al servei meteorològic del col·legi de les Escoles Pies per veure si l'encarregat de l'Observatori en sabia donar una explicació satisfactòria per calmar els ànims excitats del veïnatge, cosa que així es va realitzar, i personalment, l'escolapi encarregat va poder parlar amb aquelles persones i el pagès que ho havien vist i inspeccionar aquells terrenys.
Així, amb les detallades observacions que donaren aquells veïns i amb el que es pogué observar en els efectes produïts, va explicar que el curiós fenomen

resplendent seria, a ben segur, alguna d'aquelles variades manifestacions atmosfèriques que, a vegades, es representen com un núvol en forma de globus mes o menys lluminós i circular degut a partícules del Sol arremolinades, cosa que uns dies desprès va esser confirmat pel Dr. Eduard Fontseré, director del Servei Meteorològic de Catalunya.
Tanmateix, be cal preguntar-nos quina es la causa originaria, i segons l'opinió dels savis en la qüestió, es produeix en certes emanacions elèctriques que es condensen en gasos en major o menor quantitat. Aleshores, aquests gasos o matèria, agafen per la seva velocitat un diàmetre circular de mes d'un metre. Quan aquest gas en forma de núvol es condensa en ell mateix, arriba a tenir una densitat mes grossa que la de l'aire on s'ha format, i es així que el núvol baixa a terra molt de pressa, segons sigui la diferencia de densitat, i si mentre va baixant ràpidament troba alguna capa d'aire que tingui la mateixa densitat que el núvol lluminós, queda uns moments sostingut per desaparèixer ràpidament igual com s'ha presentat. Algunes vegades, el fenomen desapareix produint uns remolins de vent fort si arriba a la superfície terrestre, com també pot ocasionar algunes explosions com si es tractes d'un llamp ordinari, però que poden arribar a fondre metalls i carbonitzar plantes i animals.
Aquestes curiositats i rareses atmosfèriques, es presten a fer diverses consideracions fins que no es pugui trobar la manera exacta d'aclarir aquest fet que de vegades apareix lluminós i acolorit i altres menys resplendents. Cert es que com saben la diversitat de les capes atmosfèriques no totes tenen la mateixa temperatura i actuen independentment unes de les altres, cosa propicia a la formació de cossos estranys. Però de vegades, i segons les pressions a que estan sotmeses, arriben a fusionar-se unes capes fredes amb altres de mes temperatura, o viceversa, i aquesta forçosa fusió esdevé fortament amb una potent pressió, i es quan les partícules lluminoses o atòmiques poden arribar a tenir una intensa radiació superior a la llum del dia per la fora d'aquella pressió que es filtra d'un lloc a l'altre amb

velocitat i que acaba desapareixent com el cas del núvol globus observat.
Que poden produir-se efectes lluminosos a l'atmosfera indirectament i independents del Sol i de la Lluna, ho tenim perfectament demostrat amb aquelles partícules de les aurores polars i també en les descarregues elèctriques de les tempestes, encara que tot això no sigui, naturalment, un motiu suficient per poder relacionar el fet del núvol lluminós, el vertigen del vent i de les dues explosions per esser causes diferents, però quant menys si que per relacionar els fenòmens que poden arribar a produir-se en les diverses capes o nivells atmosfèrics, encara que segons sembla, s'han pogut realitzar experiments els quals han demostrat que aquella classe d'electricitat dels núvols lluminosos semblant a globus, no hi poden tenir cap ni gens influencia els parallamps perquè estan constituïts d'una manera que llur pròpia imantació elèctrica resulta diferent.
Encara, en la historia documental astronòmica de Sabadell, o per dir-ho millor en aquest cas, la historia meteorològica, no fa pas tants anys que pels voltants de la ciutat es varen poder observar perfectament tres altres fenòmens molt semblants entre ells i per cert amb poc temps de diferencia entre uns i altres. També tenien la forma d'un globus però potser mes resplendents que aquell primer de l'estació del Nord. El color era blavós, però cap d'ells no va fer explosió que pogués sentir-se, i també, això si, anaven acompanyats de boira o fum resplendent. El primer va esser observat pels voltants de l'edifici de transformació elèctrica de la carretera de Rubí; el segon, poc temps desprès, es veié, pel damunt de la carretera de Castellar seguint amb gran velocitat la direcció del zenit, i el tercer, sobre la barriada de la Creu Alta, i anà baixant amb gran rapidesa vers el bosc de Togores on ja no es pogué veure mes.
Per completar la meva negativa referent a objectes voladors procedents d'altres planetes i pilotats per persones siguin o no diferents a nosaltres cal aclarir insistint que els fragments de matèria procedents de l'espai i que de vegades la terra troba molt sovint amb els seus moviments que li son propis, no fan mes que

travessar l'atmosfera com les «estrelles» errants que penetren molt profundament a l'aire i passen propers a la superfície terrestre transformant-se, segons la densitat meteorològica, com un globus de foc i de fum molt gran que en certes ocasions brillen enlluernant radialment, i que tot passant amb gran velocitat, però de vegades frenada pels núvols d'aire mes resistents tot deixant enrere una cua de llum igual a un bòlid volador.
Com la radiació lluminosa es propaga a expenses de la matèria solar, travessa l'espai en línia recta fins a trobar altra diferent matèria que la transforma en diverses composicions com són, per comparació, les famoses protuberàncies d'origen solar. Si l'atmosfera es en realitat un camp elèctric, la terra deu tenir igualment una certa carrega igualment elèctrica. Les observacions han provat que durant el bon temps, la diferencia potencial es positiva a totes les parts, es a dir, que aquesta força magnètica actuaria positivament produint lluminositats individuals visibles fins i tot a plena llum del dia.

Nota necrològica sobre Eugeni Danyans

Obituary note about **Eugeni Danyans**

CEI
cei.stendek@gmail.com

El gener passat morí a Barcelona l'antic soci del CEI Eugeni Danyans de la Cinna (1929-2017)[1].
Danyans s'interessà pel tema dels plats voladors i dels extraterrestres, i tingué una preocupació especial per al desafiament que per a les religions cristianes podia suposar la possible presència de vida extraterrestre intel·ligent i el contacte amb la humanitat.
Eugeni Danyans fou membre del primer CEI, però la situació de tensió que es va viure l'apartà de la nostra associació. Això no vol dir que abandonés el tema, ben al contrari. I de fet va continuar amb els contactes amb Màrius Lleget i Antoni Ribera, com ho prova la constitució amb ells dos l'any 1963 del Centre coordinador d'objectes no identificats (Comisió investigadora) com ens explica el propi Danyans en un article publicat a principis de 1964 i que transcrivim en aquest número de *Papers*[2]. Aquella era l'alternativa al convuls CEI dels anys finals d'Eduardo Buelta[3].
Fruit de l'interès per els plats voladors, Danyans va escriure col·laboracions a la revista *Europa* en qüestions sobre ovnis i l'espai, i també a *Algo* i a *Cíclople: La Incognita del Espacio*. Sobre el tema ufològic publicà 4 títols: *Platillos Volantes en la Antigüedad: ¿Hacia una teología cósmica?* (1967); Los platillos volantes y

Fotografia d'arxiu d'Eugeni Danyans (1963)

la Biblia (1975); *Los visitantes del Cielo: Los platillos volantes ante las tradiciones paganas y la fe cristiana* (1975); i, *OVNIS: Enigma del Espacio* (1980). Malgrat que mai va perdre l'interès sobre el tema, considerava que ja havia dit tot el que podia aportar sobre la temàtica. Cal entendre la seva obra sobre els ovnis en un conjunt molt més general sobre literatura cristiana, com ho acrediten d'altres llibres publicats per l'editorial CLIE de Terrassa: *Proceso a la Biblia de los Testigos de Jehová* (1971); *Misterios bíblicos al descubierto* (1976); *Doctrinas polémicas de la fe cristiana* (1993); *Llamada de alerta ante el apocalipsis final* (1996); *¿Enigmas o milagros?: la ciencia confirma los grandes hechos de Dios* (1998); Conociendo a Jesús en el Antiguo Testamento Cristología y tipología bíblica (2008); o, *Respuestas bíblicas y doctrinales a los Testigos de Jehová* (2014).
Tenia una gran vocació docent. Així, fou fundador, director i professor del Liceo Gamaliel, una escola de primera ensenyança situada al carrer Niça de la capital catalana. Aquest vessant pedagògic i comunicador també es reflectí en les seves nombroses conferències dictades

sobre temes bíblics i de divulgació científica.

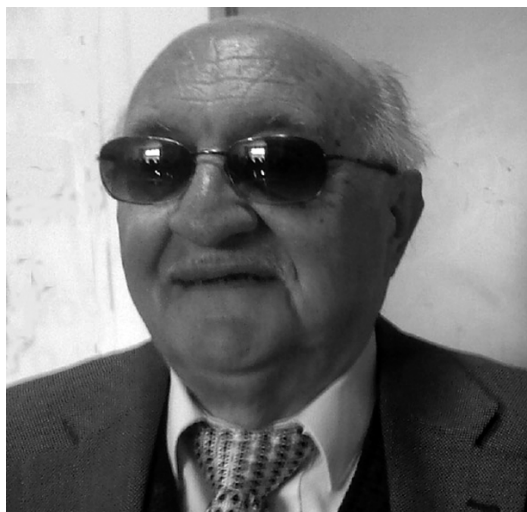
Persona amb una cultura clàssica notable, voldríem destacar per sobre de tot la seva amabilitat i bona educació. Sempre va atendre amb generositat les demandes del CEI.

Notes

[1] Es va incloure una anotació en el nostre Bloc: «Ha mort Eugeni Danyans». *Bloc del Centre d'Estudis Interplanetaris (CEI*), (4 de febrer de 2017). Disponible a: <http://www.el-cei.org/2017/02/ha-mor-eugeni-danyans.html>.

[2] Eugeni Danyans. «La otra astronáutica». *Revista Europa de actualidades, artes y letras*, núm. 512 (15 de gener de 1964), p. 21-22. L'article traspua una gran ingenuïtat respecte el tema Ovni, pròpia de l'època.

[3] Martí Flò. «40 años del CEI (II)». *Papers d'Ovnis*, núm. 8 2à època, (abril 1998), p. 14-16.

Fotografia de l'any 2010 d'Eugeni Danyans procedent de <joseluisgalvez.blogspot.com.es>.

L'altra astronàutica

The other astronautics

Eugeni Danyans

Resum

Danyans explica, en aquest article de gener de 1964, la recent fundació d'un centre d'estudis del fenòmen ovni a Barcelona; i, exposa que naus extraterrestres vigilen els avenços astronàutics terrestres.

Paraules clau

organitzacions OVNI, seguiment extraterrestre

Abstract

Danyans explains, in this paper from january 1964, the recent foundation of a Center for UFO Studies in Barcelona; and show that alien spacecrafts monitor terrestrial astronautics advances.

Keywords

extraterrestial monitoring, UFO organizations,

Recentment acaba de néixer a Barcelona el Centre Coordinador d'objectes no identificats (Comissió investigadora), del qual sóc director i fundador

conjuntament amb Marius Lleget i Antoni Ribera. El nostre Centre (com el seu nom ja indica) té com a objectiu fonamental coordinar mitjançant un rigorós control estadístic totes les observacions d'Onís (objectes no identificats) verificades a tot el món, i això ens permet establir enllaços i contactes informatius amb organismes de recerca d'altres països, els quals al seu torn corresponen subministrant-nos informes valuosíssims procedents de fonts fidedignes radicades en el si d'altres entitats d'enquesta. Naturalment, no cal comunicar als nostres lectors que per la nostra part estem disposats a acceptar l'ajuda investigadora de quants científics vulguin col·laborar amb nosaltres.
Primers fruits obtinguts de les nostres iniciades activitats han estat les informacions sobre onis que hem rebut del Centre Investigador de Fenòmens Espacials de Bahia Blanca (Argentina) i de la Comissió Observadora d'Objectes Voladors No Identificats de Buenos Aires, així nomo la recepció de Butlletins informatius de la Société d'Astronomie Populaire de Tolosa (França), de la National Investigating Comitee on Aerial Phenomena[1] de Washington (Estats Units) i de la *Flying Saucer Review* de Londres (Anglaterra), entre d'altres. També mereixen especial esment una carta de Roy Blanchard, i una altra del cap de policia del comtat, Antony J. Penny, ambdós confirmant-la veracitat de l'estrany fenomen que va originar un misteriós cràter en els sembrats de la granja de Mr. Blanchard, l'enigma del qual ja em vaig ocupar en un dels meus anteriors articles i que amb tota evidència va ser produït per l'aterratge d'una astronau extraterrestre.

Espionatge extraterrestre

I fins ara, la conclusió específica a què hem arribat, és unànime: La nostra rudimentària astronàutica està sent

vigilada per una altra astronàutica: La superastronàutica d'«ells». La inquietant revelació no pot ser més alarmant, i en pensar en la magnitud de les conseqüències que d'aquest espionatge intersideral puguin derivar-se, no podem per menys que estremir. En efecte: des de les al·lucinants i ignotes distàncies que omplen el buit de l'espai còsmic, unes estranyes formes de vida racional, unes misterioses criatures superintel·ligents que es desplacen a velocitats vertiginoses a bord de potents astronaus discoïdals, planen vigilants sobre la nostra Terra i es mantenen a l'aguait dels nostres coets espacials i satèl·lits artificials.

Heus aquí una prova molt convincent d'allò que venim afirmant. El 7 de juny de 1947, RB McLaughlin, expert de reconeguda autoritat en projectils-coets i coets teledirigits, comandant en cap d'un camp de proves de l'Armada dels Estats Units, situat a White Sands, Nou Mèxic, va donar l'ordre de llançament d'una V-2 cap a les regions superiors de l'atmosfera, amb la seva ruta fixada per endavant.

Després d'efectuat el tret i mentre el projectil-coet ascendia vertiginosament a l'espai, cap a l'objectiu experimental previst, van aparèixer de sobte, com per art de màgia, dos objectes discoïdals. I, un per cada costat del coet, el van acompanyar en la seva carrera, en una mena de competició de velocitat, ja que després, un dels artefactes va passar a l'altre costat on estava el seu company, i finalment van avançar al projectil a la fulgurant velocitat de 28.000 quilòmetres per hora, fins a desaparèixer els tres cossos en les altures. El fet va ser observat tant pel personal de la zona d'experimentació com pels responsables del camp.

El secret del major Cooper

Així mateix, agraïm al Comitè Nacional d'Investigacions de Fenòmens Aeris dels Estats Units el haver-nos enviat,

a través del seu Butlletí oficial, un informe que revela com el famós astronauta nord-americà Cooper va tenir una trobada amb un plat volador, els detalls del qual anem a transcriure a continuació

En efecte: el major Cordon Cooper es va negar a contestar a les preguntes que li va formular un periodista de Washington sobre un ONI que va dir haver vist mentre a bord de la seva càpsula espacial era en òrbita al voltant de la Terra. La carta en què es pretén negar el fet, signada per un oficial de la NASA, presentava un gran contrast amb les respostes que habitualment Cooper facilita a la premsa. Aquesta actitud de negació va promoure una gran especulació entorn de l'assumpte i s'ha considerat que, efectivament, no va ser precisament el major Cooper qui es va negar a donar les respostes.

D'acord amb la transmissió oferta per la NBC, emissora radiofònica de Cap Canaveral (ara Cap Kennedy)[2], Cooper va trobar un objecte desconegut durant la seva ruta espacial. Va poder veure perfectament una misteriosa llum verda, acompanyada del que semblava una cua vermella, mentre estava en òrbita sobre Austràlia, a la seva 15a volta. Un cop vist el ONI, el fenomen va ser confirmat per la Tracking Station de Muchea, i presenciat el seu pas també per d'altres testimonis a Austràlia. Després que la notícia va ser divulgada, van sorgir els inevitables comentaris sobre l'objecte desconegut, dotat d'una mena de propulsió rogenca, que evidentment havia estat controlant el vol orbital de Cooper.

El primer reportatge de l'emissora NBC va ser radiat a les 10,45, al matí del 16 de maig de 1963. La notícia de l'emissora de Ràdio Space Central, de Cap Canaveral, va ser difosa per John Chanceller, que va explicar que en volar sobre Austràlia, Cooper havia vist una estranya llum verda amb una cua vermella, desplaçant-se en sentit oposat a la seva òrbita. (Naturalment, s'ha de descartar aquí el que aquesta llum fos producte d'una

prova experimental realitzada per Cooper, ja que d'haver estat així la llum hauria seguit la mateixa direcció que la càpsula espacial.)

Deu minuts més tard, a «New on the Hour», de la NBC, Chancellor tornava a informar: «L'astronauta Cooper va veure una llum desconeguda al cel que es movia en direcció contraria a la seva ruta orbital Un locutor de Muchea, l'estació de Austràlia, que s'ocupava d'això, va dir que aquesta llum no tenia res a veure amb la càpsula». Hores més tard, la NBC va tornar a radiar aquest informe.

No obstant això, poc després d'aterrar, Cooper no va fer cap esment públic de l'ONI. Més tard, la NICAP va telefonar al Mannel Spacecraft Center i va preguntar pels comentaris del major Cooper al respecte. Però al dia següent, un oficial de la NASA va respondre al NICAP -sense consultar a Cooper- que aquest informe havia estat «un error». La contestació del Manned Spacecraft Center, Houston, va ser signada per l'oficial d'afers Públics, John J. Peterson: «El major Cooper ens ha informat que prefereix no respondre les seves preguntes.» I no va facilitar més detalls.

Les recerques dutes a terme pel NICAP i la Sra. Idabel Epperson, presidenta del Sotcomitè d'aquesta corporació a Los Angeles, van ser després confirmades per l'editor del diari *West Australian*, que va poder comprovar tots els informes i va dir:

1r. Que l'ONI havia estat vist per Cooper, viatjant al nord de Perth, a la seva òrbita 15, prop de les 8 del vespre, hora de Perth, el ja indicat 16 de maig.

2n. Que el misteriós objecte es movia d'est a oest. (Mentre que la direcció de Cooper era d'oest a est).

3r. Que van ser testimonis presencials del fenomen el personal de l'Tracking Station de Muchea, policies, periodistes i molts ciutadans australians.

4t. Que l'ONI va ser vist durant dos minuts quan

creuava l'oest d'Austràlia. Simultàniament havia estat observat a Muchea i per altres testimonis, a 200 milles (320 quilòmetres) al sud. A ambdues àrees, l'ONI va ser vist a 45° sobre l'horitzó, és a dir, que es trobava, almenys, a unes 100 milles (160 quilòmetres) sobre la Terra. La trajectòria de l'objecte, l'altura, la velocitat de desplaçament, l'angle i altres dades registrades, no permetien suposar que pogués tractar-se d'un meteor, ni d'un globus sonda d'experimentació meteorològica que s'hagués llançat des de terra o d'un satèl·lit artificial enviat a l'espai.
La veritat és que el major Gordon Cooper va tenir un alarmant trobada amb un ONI durant el seu vol orbital. Si no hagués estat cert el fet, una amable negativa per part de les autoritats oficials hagués pogut posar fi a la qüestió que s'estava ventilant. Però en lloc de tal actitud, Cooper va refusar fer cap manifestació al respecte, havent així provocat una palpitant curiositat amb el seu estrany silenci. Sens dubte que havia d'haver una raó fosca o un motiu privat perquè la NASA actués amb un comportament tan brusc i descortès davant la petició del reporter de Washington Don Berliner. I si en aquest assumpte s'ha obrat d'aquesta manera, és perquè -la evidència es desprèn- el major Cooper ha estat emmordassat oficialment per la pressió del «top secret» exercida per les Forces Aèries dels Estats Units.

Notes de l'editor

[1] En realitat National Investigations Committee on Aerial Phenomena, NICAP.
[2] El 1973 va recuperar el nom de Cap Canaveral.

Sobre els *snallygasters*

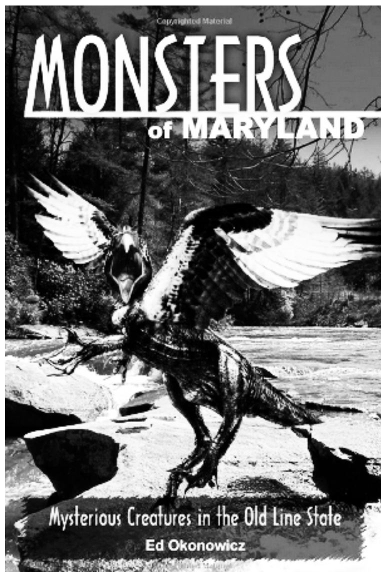
About snallygasters

Javier Ruiz; Jordi Ardanuy[1,2]

1 Universitat de Barcelona. **2** Centre d'Estudis Interplanetaris

L'Snallygaster és una espècie de bèstia en forma de drac que es diu que habita la zona central de l'estat de Maryland, especialment el Comtat de Frederick; i també la zona metropolitana de Washington DC[1].
La bestiola criptozoològica a guanyat popularitat internacional gràcies a la seva aparició al llibre *Bèsties fantàstiques i on trobar-les* de Joanne Rowling, una obra que complementa la saga de Harry Potter.
L'origen es troba l'any 1909 quan diversos articles de diari van descriure els suposats encontres entre veïns del Comtat de Frederick i una bèstia amb ales enormes, un prominent pic, urpes com ganxos d'acer i un ull al centre del front" que xiulava com una locomotora. La història va tenir un important impacte local i fins i tot es va dir que el govern federal estava valorant enviar-hi tropes; que l'Smithsonian oferia una recompensa per la seva captura; o que el president Theodore Roosevelt havia posposat un dels seus famosos safaris per anar a caçar la bèstia[2]. Ara bé, amb el temps es va saber que aquestes notícies havien estat un engany de l'editor George C. Rhoderick i el reporter Ralph S. Wolfe del diari local *Middletown Valley Register*, en un intent d'augmentar el nombre de lectors. Les descripcions que inventaren van manllevar temes folklore alemany, incloent-hi criatures semblants a dracs que abduïen nens i bestiar. Però també van estar influenciats pels relats de l'anomenat Diable de Jersey, que s'havien publicat algunes setmanes abans i que[3].

El terme *Snallygaster* deriva d'*snollygaster*, i aquests al seu torn, és una corrupció de l'alemany *schnelle geister*, esperits veloços. Molts emigrants alemanys es van establir a la zona[4] i, malgrat que no ho hi ha evidències escrites, s'ha dit que la llegenda de l'*Snallygaster* podria basar-se en d'altres d'anteriors a la zona»[5].
Un quart de segle després, exactament l'any 1932, l'Snallygaster va fer la seva reaparició, ara amb algunes característiques diferents, atès que tenia tentacles com els d'un pop i l'habilitat de canviar de color. Els primers relats arribaren de South Mountain al Comtat de Washington. Les noves observacions s'atribuïren a la descendència de l'anterior monstre, els ous del qual a saber quan de temps tardaven en eclosionar. De nou el *Middletown Valley Register* va publicar les notícies, però aquest cop hi havia testimonis localitzables convençuts d'allò vist.
El 1947, amb el rebombori pels platets voladors la comparació amb el rèptil alat va ser inevitable. Es reprodueix a continuació un article publicat sobre el tema pel *The Baltimore Sun* que ens ofereix més detalls sobre la bestiola.

Coberta del llibre *Monsters of Maryland* (2012) de Ed Okonowicz.amb una recreació de l'Snallygaster

«Els platets voladors, una cosa d'estar per casa comparats amb els snallygaster

Middletown, Maryland 7 de juliol [Especial].
Els habitants d'aquesta població no estan gaire impressionats amb tot el que es diu sobre els discs i platets voladors. Ells recorden els snallygaster.
I, comparat amb els snallygasters els discs i platets voladors sonen com una cosa d'estar per casa.
El primer snallygaster (snally-gaster bovalopus) va fer la seva aparició aquí el 1909 i periòdicament des de llavors s'ha precipitat des del cel per tal d'aterrar aquesta població i d'altres de les rodalies.

Com a potes de pop

La darrera incursió de la criatura fou el 1932, quan els observadors van explicar que duia flotadors de braç i muntava una bicicleta.
En aquella ocasió va ser vist pel difunt Charles F. Main que va indicar que havia observat la criatura volant a uns set o vuit metres del terra.
Va indicar que l'extensió d'ales semblava tenir uns 4 metres. De vegades, va dir, deixava anar llargues serpentines com les potes d'un pop, per a recollir-les de nou.

Canvis de color

L'snallygaster, va afegir, canvià de color diversos cops, primer mostrant-se negre i després blanc.
Al fill del Sr. Main, qui ha continuat amb el negoci de gelats del seu pare, se li ha preguntat avui si ell pensava que els platets voladores podien estar relacionats amb l'snallygaster.
Ha dubtat en donar una opinió. «El meu pare sovint parlava d'això», ha dit. «Però jo mai he vist un snallygaster ni tampoc un platet volador. Realment no puc contestar».
Més endavant, el mateix 1932, un snallygaster va traspassar en el que després es va qualificar de "una mort horrible" quan s'ofegà a una tina plena de malt d'un productor d'alcohol il·legal.
George T. Danforth, que en aquell moment era l'encarregat de l'oficina de la llei seca de Hagerstown i el seu agent Charles E, Cushwa van informar sobre la defunció de la criatura.
L'snallygaster va donar voltes durant cert temps sobre la tina de gairebé 10.000 litres, aparentment atret pels vapors. Això

no obstant, els vapors es van tornar massa forta finalment i la criatura va caure directament dins del malt.
El Sr. Danforth i el seu agent van eixir corrent des dels seu amagatall al bosc per a descobrir que el malt s'havia menjat tota la carn de la criatura, deixant només el seu esquelet.
La gent va estar contenta aquell any de saber que l'snallygaster havia estat exterminat.

Esglai a Westminster

Llavors, d'una o altre manera, es va saber que havia deixat en algun lloc un cert nombre d'ous que tarden de quinze a vint anys en eclosionar.
El 1944, durant un temps curt, Westminster van patir un atac de pànic per un nou snallygaster.
No obstant això la criatura fou identificada finalment com un gat salvatge»[6].

Notes

[1] Timothy L. Cannon, L.; Nancy F. Whitmore. *Ghosts and Legends of Frederick County*. Frederick: Cannon, 1979. Ed Okonowicz; Patty A. Wilson. *Haunted Maryland: Ghosts and Strange. Phenomena of the Old Line State*. Mechanicsburg: Stackpole Books, 2007, p. 119–123. Patrick Boyton. *Snallygaster: The Lost Legend of Frederick County*. Edició de l'autor impresa sota demanda (Lulu.com), 2011. Ed Okonowicz. *Monsters of Maryland: Mysterious Creatures in the Old Line State.* Mechanicsburg: Stackpole Books, 2012 p. 7–30. Susan Fair. *Mysteries & Lore of Western Maryland: Snallygasters, Dogmen, and other Mountain Tales (American Legends)*. Charleston, SC: The History Press, 2013, p. 16-22. *Trevor J. Blank; David J.Puglia. Maryland Legends: Folklore from the Old Line State [ebook].* Charleston, SC: The History Press, 2014, capítol 9.
[2] Aquesta informació la va publicar el *Middletown Valley Register* a la seva edició del 12 de febrer.
[3] *Trevor J. Blank; David J.Puglia, op. cit.*
[4] Thomas John Chew Williams (1910). *History of Frederick County, Maryland: From the Earliest Settlements to the Beginning of the War Between the States*. Volum 1. Salem: Higginson Book Company.
[5] Patrick Boyton, op cit.
[6] «Flying saucers pretty tame beside flying snallygaster». *The Baltimore Sun* 8 de juliol de 1947, p. 30.

Seleccions del Bloc del CEI (2016-2017)

Enregistren en vídeo un OVNI a Reus

UFO recorded on video in Reus

Segons va publicar *Reusdigital*[1], el dimarts 19 de juliol de 2016, cap a les 5 de la tarda, l'ufòleg local Dani Ransanz, va observar un OVNI tot sobrevolant el cel reusenc i ho va enregistrar junt amb la seva parella, Laura Corredor des de casa seva, al sud de la població.

Figura 1. Imatge capturada pels testimonis sobre el cel de Reus

Les imatges, captades en ple dia i d'un minut i mig de durada, mostren un «objecte», amb una definició escassa per a poder valorar-ho (figura 1). Segons ufòleg era a la feina quan la seva parella el trucà per dir-li allò que estava passant. Llavors es desplaçà al seu domicili ràpidament.

Ransanz senyalà al mitjà digital que en anteriors ocasions havia vist «una enorme bola blava» i que fins i tot «hi ha quelcom que pot veure's cada nit», en relació a una suposada presència biosfèrica a l'atmosfera. «Són organismes vius i es veuen, de nit, diàriament», va assegurar. En aquest sentit, l'investigador ha indicà que el seu estudi es van iniciar l'any 2011 i que un company alacantí en té proves gràfiques.

La publicació del vídeo d'en Dani Ransanz va tenir un efecte allau que propicià la publicació d'altres. És el cas del lector de *Reusdigital*, Roger Rey, que va fer pública una gravació d'abril de 2016 des de la plaça de la Llibertat de Reus.

Nota

[1] Josep Gallofré. Marc Busquets. "Albiren un OVNI a Reus". *Reusdigital* [en línia]. 20 de juliol de 2016. Disponible a: <http://reusdigital.cat/noticies/reus/albiren-un-ovni-reus>. Data de consulta: 21 de juliol de 2016.

Seleccions del Bloc del CEI (2016-2017)

Un cas OVNI a la Bisbal de Falset l'any 1913

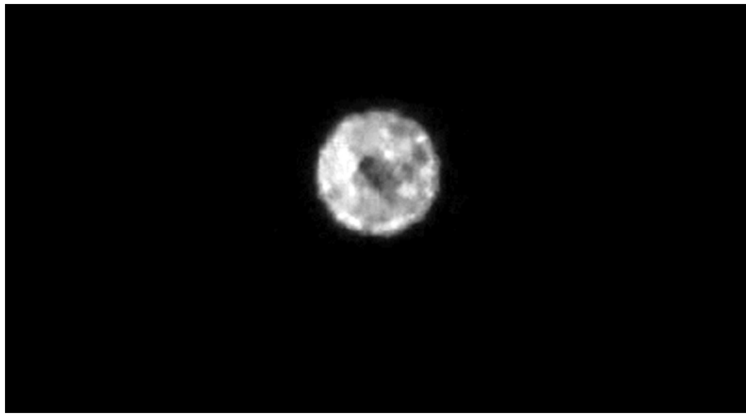
A UFO sighting at the Bisbal de Falset in 1913

Segons publicà l'escriptor espanyol Juan José Benítez a *Sòlo para tus ojos. Cuarenta y cuatro años de investigación sobre el fenómeno ovni* (Barcelona: Planeta, 2016, p. 30-31), l'agost de 1913 es produí una observació ovni a la Bisbal de Falset, al Priorat.
Benítez escriu que el relat li fou referit per en Francesc Masip, net dels testimonis. D'acord amb la narració, l'àvia d'en Francesc, Concepció, li explicà la mateixa història moltes vegades. Una nit, cap a les tres de la matinada, veié una enorme «núvol» que tenia il·luminació pròpia i forma circular. Avançava ben poc a poc, creuant per sobre de la Bisbal. Això passà quan la Concepció venia de l'hort, de regar les mongetes. En allunyar-se semblava més aviat un ou de gallina, però molt gran. En cap moment s'escoltà cap soroll. També ho veié en Josep, el marit de la mestressa, i avi d'en Francès Bisbal. Naturalment el dia següent ho comentaren entre el veïnatge.
Benítez assenyala que el fenomen és anterior a l'època dels helicòpters.

Seleccions del Bloc del CEI (2016-2017)

De nou un OVNI a Reus

A UFO in Reus, again

Fotografia capturada per Vicenta Quílez mitjançant el seu mòbil

Segons va la versió en línia del *Diari de Tarragona*[1], la policia de Reus havia investigat l’aparició d’un OVNI al popular Santuari de la Misericòrdia.
Segons el rotatiu, uns veïns alertaren la Guàrdia Urbana sobre la presència d’un objecte volador sense identificar que emetia llum i espurnes de colors. Vicenta Quílez, una de les testimonis, va descriure allò observat «com un gran cercle en forma de donut i que emetia flaixos de

llums. Una era de color blanc i una altra més petita de color taronja».
Els fets es produïren el dimecres 9 de febrer del 2017, al voltant de les set de la tarda. En aquell moment, segons relatà el Diari, Quílez i d'altres veïns albiraren des de l'avinguda de la Salle un gran cercle de colors situat sobre la zona de Santuari.
Continuaren les converses durant més de dues hores sense saber de què es tractava. Llavors fou quan l'OVNI deixà d'estar immòbil i es mogué en direcció cap a les muntanyes.
El més curiós és que els testimonis decidiren avisar la Guàrdia Urbana. Després de certes insistències, el cos de policial local envià dues patrulles al Santuari per a tranquil·litat dels veïns. Malgrat que no descarten altres possibilitats sobre l'origen de la llum, per als agents es tractà d'una estrella que s'observà gràcies a la claredat del cel. Per la posició, potser es tractava de Venus.

Nota

[1] F Gras. "La policía de Reus investiga la aparición de un OVNI en el Santuari de Misericòrdia". Diari de Tarragona [en línia]. 9 de febrer de 2017. Disponible a: <http://www.diaridetarragona.com/reus/80803/la-policia-de-reus-investiga-la-aparicion-de-un-ovni-en-el-santuari-de-misericordia>. Consulta: 9 de febrer de 2017.

Seleccions del Bloc del CEI (2016-2017)

El *Diari de Tarragona* parla d'un OVNI sobrevolant la Mussara

The *Diari de Tarragona* reports on a UFO flying over the Mussara

Segons publicà la versió digital de *Diari de Tarragona*[1], Oscar Rodríguez, veí de Reus i amant de la fotografia, va observar un OVNI (figura 1) quan sobrevolava la Mussara, Vilaplana (Baix Camp).
Els fets es produïren el dimarts 28 de març de 2017 entre les 22 i les 23 hores. Llavors es trobava al balcó de casa seva, situada al barri Sant Josep Obrer, quan veié una llum a l'horitzó on es troba la Serra de la Mussara.

Figura 1. Fotografia publicada pel *Diari de Tarragona*.

Al principi no li donà més importància, però, sorprès per la intensitat, pels centelleigs de colors que generava i del continu moviment agafà la seva càmera rèflex i va començar a enregistrar. «La veritat és que mai havia vist una cosa semblant. No tinc una explicació sobre el que vaig veure», va assegurar al diari.

El *Diari de Tarragona* afegia que a principis del mes de març, alguns lectors s'havien posat en contacte amb la redacció amb fotografies sobre observacions que no sabien explicar-se. No obstant això, el diari assenyalava que en aquella ocasió es tractava d'un bòlid que va creuar el cel després d'entrar a l'espai aeri cap a les dinou hores, segons recollí l'Associació Astronòmica de Girona, AstroGirona, que pujà una fotografia al seu compte de Twitter. També va ser observat per veïns de Terrassa, Badalona, Girona o Sant Feliu de Llobregat.

Nota

[1] F Gras. «Un vecino de Reus dice haber grabado un posible OVNI sobrevolando La Mussara». *Diari de Tarragona* [en línia]. 5 d'abril de 2017. Disponible a: <http://www.diaridetarragona.com/reus/84981/un-vecino-de-reus-dice-haber-grabado-un-posible-ovni-sobrevolar-la-mussara-#.WOTjkCGWlmw.facebook>. Consulta: 5 d'abril de 2017.

Seleccions del Bloc del CEI (2016-2017)

Canó lluminós sobre Barcelona causa petició d'informació sobre OVNI

Light cannon causes request of information about UFO in Barcelona

Segons recull Vicente Juan Ballester Olmos, a la seva bitàcola en línia fotocat.blogspot.com.es, el gener del 2017 rebé un missatge d'Andrés Martínez Díaz, director de la Unitat de Coordinació Bibliotecària de la Subdirecció General de Publicacions i Patrimoni Cultural espanyol, gestor de la biblioteca virtual on es troben els expedients ovni.

Amb el correu li remetia un vídeo que s'havia rebut sol·licitant una «opinió qualificada» sobre el contingut.

Es tracta d'un enregistrament realitzat a Barcelona entre les 21 i 22 hores el 12 de gener de 2017 per n'Antonio Petry Martínez. El vídeo es troba disponible a la pàgina indicada, i en ell s'observa (figura 1) una llum més o menys el·líptica reflectida al núvols i que es mou al llarg d'una trajectòria radial tancada.

Ballester Olmos narrà que es va posar en contacte amb l'autor del vídeo, el qual l'informà que la durada completa de l'enregistrament era d'uns 25 minuts i que la seva observació visual fou d'una hora aproximadament.

La imatges foren capturades des de la finestra del seu domicili, en companyia de la seva muller, que també

apareix a l'àudio. L'autor va enviar una còpia d'onze minuts a l'investigador del País Valencià el qual assenyala que el més probable és que es tractés de la il·luminació d'un reflector o canó de llum. Les imatges mostrades així ho avalen.

Figura 1. Instantània del vídeo.

Seleccions del Bloc del CEI (2016-2017)

Ovni observat a les rodalies de Llers l'any 1976

A UFO sighting in the surroundings of Llers in 1976

L'informatiu *Empordà*[1] va publicar la notícia d'una observació OVNI produïda el 1976 i del qual no teníem cap noticia.

Els fets es van produir a les rodalies de Llers, a l'Alt Empordà, quan en Prim Duxans, la seva dona Àngels, i la Neus, la filla de deu anys, es trobaven circulant dins d'un Seat 600 en direcció cap a Sant Llorenç de la Muga, tornant del sud-est d'Espanya, després d'un dies de descans aprofitant els Nadals.

«Acabada la pujada després de Llers, —transcriu *L'Empordà*—ja al planer i en un tros molt recte de la carretera, aquella cosa circular semblant a una carpa de circ, se´ns posà al costat dret a uns cinc-cents metres. No ens va fer pas cap goig i sí temor, perquè no sabíem què era, ni si seria un perill. Es movia, però no ens avançava, i a poca alçada mantenia la mateixa marxa que nosaltres, setanta o vuitanta quilòmetres hora. De sobte, va fer un gir impensable en angle recte i, uns segons després, va desaparèixer pel nord en direcció a França».

«Tot comentant aquell fet amb la dona i la nena –afegeix el testimoni–, ja més tranquils, continuàrem el viatge,

però quan encara no havien passat cinc minuts, a mig camí de Terrades, en un punt conegut com la Virosella, pel mas del mateix nom, ja el vàrem tornar a tenir al davant. Atesa la potència d'aquella llum tan blanca i enlluernadora, se'ns va fer quasi impossible veure si estava aturat o suspès sobre la carretera» –aquí fa una pausa com si burgés en la memòria, per concretar més el que va succeir. És lògic, han passat quaranta anys i a vegades els records belluguen. Continua: "La nena no deia res, però la meva dona sí: «Prim, si us plau, gira i reculem´, va dir-me angoixada". Però no van recular.
A preguntes del reporter Jordi Vila, Prim Duxans admet haver pensat en un helicòpter, però afegeix que «aquella llum tan intensa que eclipsava la del cotxe no podia ser d'un helicòpter, a més el teníem tan a prop que hauríem sentit batre de les aspes. Pensa que la nit era silenciosa, molt quieta i no bufava cap vent, hauríem sentit fins i tot l'aleteig d'una òliba. Nosaltres, amb el motor al ralentí i aquella claredat angoixant, érem l'únic que pertorbava la monotonia de l'entorn. Passats uns minuts, que ens varen semblar eterns, i amb el que dura un pensament,

igual que el primer cop, va desaparèixer darrere de la muntanya de Santa Magdalena».

Però aquí no acaba el relat, puix que «en el planer després de la cruïlla de la Salut de Terrades, es varen situar un quilòmetre davant nostre, just abans dels revolts de la baixada de Sant Llorenç i, després d´una espera inquietant, l´ovni –perquè vaig tenir força clar que es tractava d'un ovni, què sinó– va elevar-se a una velocitat impensable i, il·luminant tot el cel com si fos un raig de sol a l'inversa, va perdre's en direcció nord-oest a la dreta de la nostra marxa».

Pel que sembla ningú més va poder observar el que es descriu com un «disc gegant de dos-cents metres».

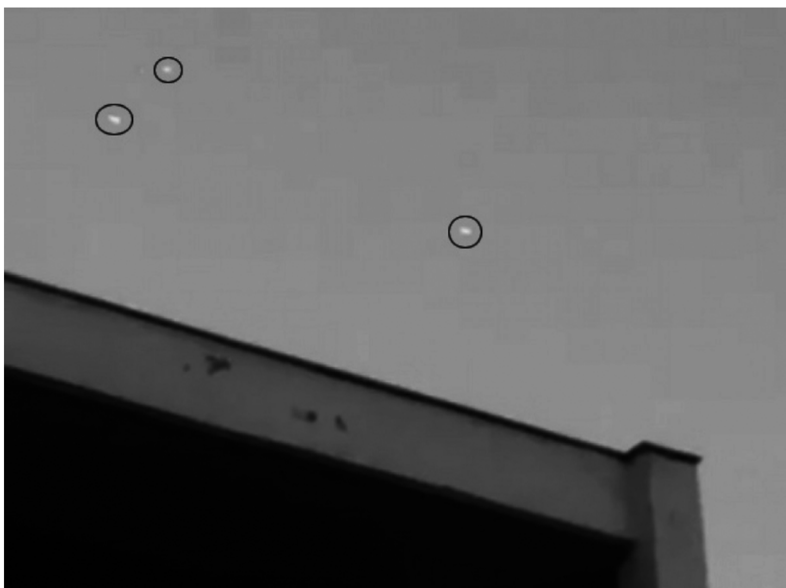
Nota

[1] Jordi Vila. "Surt a la llum l'avistament d'un Ovni entre Llers, Terrades i Sant Llorenç del 1979 [sic]". Empordà [en línia]. 16 d'abril de 2017. Disponible a:<http://www.emporda.info/fets-gent/2017/04/16/surt-llum-lavistament-dun-ovni/352140.html#>. Consulta: 10 de maig de 2017.

Seleccions del Bloc del CEI (2016-2017)

Veïns de Sant Celoni veuen ovnis, segons *Nació Digital*

Neighbors of Sant Celoni see UFOs, according to *Nació Digital*

Imatge procedent de *Nació Digital.*

Segons va publicar *Nació Digital Baix Montseny*[1] alguns veïns de Sant Celoni van veure objectes voladors no identificats el 19 de juny de 2017, cap a les 9 del vespre.

El objectes foren observats a la zona situada entre el barri de Les Borrelles i els Mossos d'Esquadra.
Segons recull el mitjà informatiu els testimonis han declarat que no feien cap soroll, no tenien llums i no deixaven cap deixant de combustible. També van assegurar que els objectes volaven a la mateixa velocitat i mantenint la mateixa distància relativa tota l'estona. «Ens va semblar que podrien ser drons, però havien de ser molt grans», van explicar a *Nació Baix Montseny.*

Nota

[1] «Veïns de Sant Celoni albiren «objectes voladors no identificats». *Nacio Digital* [en línia], 20 de juny de 2017. Disponible a: <http://www.naciodigital.cat/baixmontseny/noticia/9335/veins/sant/celoni/albiren/objectes/voladors/no/identificats». Consulta: 21 de juny de 2017.

Fa 240 anys

Cossos lluminosos eixint cap al mar, a Anglaterra

Una carta de Whitby, amb data del 10, diu: "Entre sis i les set hores del vespre d'ahir, diversos habitants va veure un estrany fenomen en el nostre port, a saber, més de vint cossos lluminosos que s'assemblen a les candeles dels fanals, movent-se aparentment de manera lenta, però de manera bastant regular al llarg del costat del nostre moll de ponent en direcció al mar, a mitja iarda sobre la superfície de l'aigua, traslladant-se de la manera que els vaixells solen fer quan surten d'aquest port. Totes aquestes llums van sortir del nostre port molt de manera regular, a una distància aproximada de quatre o cinc iardes l'un de l'altre, mantenint una línia directa entre elles, però tres es van mantenir a prop del moll i es van retardar un temps considerable respecte la resta. Tanmateix, aquestes igualment van acabar reunint-se amb la resta. Tots elles van ser observades en direcció N-NE mantenint una formació força regular durant prop d'una hora, quan eren a prop de mitja milla del port i van continuar els mateix curs i ordre durant tot el temps mentre els espectadors els seguien veient, contrari al vent que bufava S-SE. La raó d'aquest estrany fenomen deixo que la puguin explicar els entesos, però de la realitat dels fets no es pot dubtar.

Derby Mercury County, (Derbyshire), 21 de novembre de 1776.

Fa 170 anys

Fenomen curiós a les rodalies de Bouzillé

Un fenomen curiós es veié el proppassat mes de febrer a les rodalies de Bouzillé (França) i enmig d'una nit molt fosca. De sobte es manifestà una brillant claredat que inicialment es considerar un gran incendi, però mirant a occident, es percebia amb sorpresa a la regió inferior del cel, un cos lluminós semblant a la Lluna creixent, però d'una dimensió colossal i girada cap al terra paral·lela a l'horitzó. Durant més de tres quarts d'hora es pogué presenciar aquest fenomen, que després desaparegué sobtadament com si hagués estat cobert per un núvol espès.

El Ebro, núm. 10, p. 37, 11 de gener de 1846.
[Sense títol a la font].

Fa 140 anys

Llums misterioses

De tant en tant la costa oest de Gal·les és l'escenari de la presència de llums misterioses. Al segle XV, i un altre cop a una escala més gran durant el segle XVI, es va crear una considerable alarma per la presència de focs que "eixien del mar". El gener de l'any 1694 el rector de Dolgelley va escriure que 16 pallers i 2 graners s'havien cremat com a conseqüència d'una "exhalació encesa que sovint es veien arribar del mar". Passant per alt d'altres suposades aparicions, el març de 1875, una carta del difunt Sr. Picton Jones va aparèixer a *Bye-gones*, p. 198, explicant el cas d'unes curioses llums les quals havia contemplat a Pwllheli. I ara tenim unes declaracions de Tywyn que expliquen que les dues darreres setmanes "llums de diversos colors s'han vist freqüentment sobre la desembocadura del riu Dysynni i al mar. Generalment es veuen en direcció nord, però de vegades abracen la riba, i es mouen a gran velocitat durant quilòmetres vers Aberdovey i, de sobte, desapareixen". Pot alguna autoritat sobre els fenòmens naturals aportar alguna informació sobre la qüestió?

The Times (Londres),p. 10, 5 d'octubre de

Fa 120 anys

El globus misteriós

Els habitants de totes les ciutats situades entre Omaha i Chicago estan perplexos des de fa alguns dies per haver vist aparèixer al cel durant les últimes nits una llum molt intensa, que es mou amb una velocitat de 100 quilòmetres per hora en direcció a Washington.

Les opinions dels ianquis difereixen entre si de tal manera, que mentre els astrònoms creuen veure-hi simplement la brillantor de l’estrella Alfa, que és d’un vermell ataronjat, pertanyent á la constel·lació d’Orió o bé un meteor, el secretari de la Associació aeronàutica de Chicago, Sr. Harmar, declara que es tracta en realitat del projector elèctric d’un aparell aeri, construït pel professor Chanute amb el concurs de molts capitalistes i que ha fet els seus assajos preliminars portant a tres persones á bord.

Segons el *New York Herald* de París, aquesta última és la versió més admissible. L’enigmàtica bola de foc, descrivint moviments capritxosos horitzontals i verticals, no pot pertànyer al nostre sistema planetari, tret que admetem una apocalíptica dansa d’estrelles.

D’altra banda, els telegrames que insereix el diari parisenc manifesten que aquest cos estrany projecta sobre la ciutat de Chicago focus de llum

com els de un far elèctric, i a més s'ha pogut obtenir en ple dia una fotografia instantània d'una màquina estranya que té la forma semblant a un cigar pur de colossals dimensions, d'uns 10 metres de longitud i que se sostenia a l'aire a uns 700 ú 800 metres sobre Rogers Park, a Chicago.

De donar crèdit a les manifestacions dels testimonis oculars, el nou aparell aeri no té ni veles, ni ales. La part superior consisteix, segons sembla, en un cilindre de forma semblant a un cigar pur que acabés en punta per les dues extremitats i recobert de seda com els aeròstats coneguts. Per sota està suspesa una cistella de nova forma, en la qual maniobrava l'aeronauta que ha descobert el secret de la navegació aèria.

És cert que gran nombre d'inventors nord-americans treballen des de fa alguns anys en la resolució d'aquest problema, i alguns asseguren que realitzaran veritables meravelles. S'hauran realitzat les seves promeses? Perquè respongui a aquesta pregunta és esperat a Chicago amb gran ansietat el Sr. Clinton, un individu que fa dies va dirigir, al president de l'Exposició del «Trans-Mississipí», una carta anunciant que exposaria la setmana que ve un aparell aeri de la seva invenció.

Potser és el mateix subjecte que ha realitzat el fantàstic viatge en els aires, la notícia acull amb gran prevenció la premsa estrangera, perquè encara que prové del país del cèlebre Edison, no cal tampoc oblidar que aquella és la terra clàssica de la notícia sensacionalista i com deia l'inimitable Larra, creuen mentides quan no tenen veritats que creure.

Vegem el que diu el corresponsal del *New York Herald* des d'Appleton.

“Transmeto el text d’una carta llançada amb un pes de ferro des del «Pegasus», que és el nom de l’aeronau.

Diu així:
«A bord de l’aeronau «Pegasus».
9 abril 1897.
El problema de la navegació aèria està resolt. Els que escriuen aquesta carta han passat tot el mes últim creuant els aires a bord del «Pegasus» i han demostrat amb tota evidència que el seu invent ha tingut un èxit complet.
Hem pogut arribar a una velocitat de 250 quilòmetres per hora i pujar a una altura de 2.500 peus sobre el nivell del mar.
El «Pegasus» ha estat construït en un lloc aïllat a 16 quilòmetres de Lafayette (Tennessee). Les diverses peces de la màquina han estat portades de Glasgow (Kentucky). D’aquí a un mes demanarem per telègraf a Washington i á les capitals europees simultàniament la patent exclusiva per a una aeronau de plans paral·lels.
L’aparell és mogut pel vapor é il·luminat per l’electricitat, i pot transportar fins a 500 quilograms de pes ».
Aquí acaba la carta, que no porta cap firma, i que, segons tots els senyals, és una invenció veritable.
La gent desconfien del que s’assegura a la carta.
El telegrama datat el dia 16 a Waterloo, Estat d’Iowa, a New York Heraid, es diu que aquella tarda havia baixat a terra, a prop de l’esmentada població, el vaixell misteriós.
Només hi havia un home a bord.
El fet ha causat profunda impressió a la ciutat esmentada.

No es tenen més notícies del descens del aeròstat.
El professor Willis Moore, cap del gabinet meteorològic de Washington, és un dels que més s'assenyalen en creure que és una mentida.
Segons s'assegura, l'aeronau ha passat per Kansas City, el que no ha de ser veritat, a judici de l'esmentat professor, perquè un col·lega de l'Observatori corresponent res li ha comunicat sobre el particular. I afegeix que probablement serà tot això una broma d'alguns individus que no fa molt van llançar uns globus en els quals hi havien posat productes químics lluminosos.

Diario de Gerona de avisos y noticias, núm. 2.252, p. 14-15, 23 d'abril de 1897.

Fa 90 anys

Fenomen aeri

Relat de diversos lectors

Un considerable interès ha despertat la narració que vam publicar en al darrer número sobre un estrany fenomen aeri observat pel Sr. Joseph Thorp, de "The Decoy", Polling Sussex, mentre muntava de dia la tarda dels dimecres 7 de setembre a Sussex Downs, a prop d'Arundel.

En els següents extractes de cartes del lectors en primer lloc es dóna el lloc on es va veure «el flash blau al cel», com ho va descriure Mr. Thorp.

Eastbourne (H. Day, 4 d'Addingham Road). Durant un certamen automobilístic aquí jo vaig veure un objecte blau perla movent-se pel cel a una velocitat d'aeroplà, clarament visible a l'ull nu. No hi havia cap soroll i jo estic convençut que no és un aeroplà. L'alçada respecte el terra no era considerable,només d'unes 1.000 iardes i la distància respecte mi d'una milla. La longitud de l'objecte semblava ser d'una iarda i desaparegué sobre uns arbres, viatjant en direcció Brighton. Eren aproximadament les 18.45 hores.

Com el vol d'un martí pescaire

Lymington, Hanta (W. A. C. Allen, Three Gables, Waterford). Entre les 18 i les 19 hores jo em

trobava passejant als afores de Lymington quan vaig veure un flash blau travessant el cel a escassa alçada respecte les cases. La primera impressió que em va venir a la ment fou que el flash semblava el vol d'un martí pescaire. Es movia horitzontalment a través del cel i no es va sentir cap so ni es va informar de res. El flash es va poder veure durant poc temps , jo diria que menys de 30 segons. Semblava moure's en una direcció nord-oest. L'alçada sobre el terra em va semblar el doble que la de les cases. Això seria uns 100 peus, que és menor que l'estimada per el Sr. Thorp.

Ashdown Forest, Kent (Sra. M. Watson, Westgate). Jo anava amb el cotxe descapotable de dos seients amb el meu marit des de Londres a Eastbourne, quan cap a les 18.15 tan a prop com puc dir d'Ashdown Forest, vaig exclamar sobtadament que estava veient una brillant flama blava que semblava una «candela romana» passant per sobre dels arbres d'esquerra a dreta i com que nosaltres ens estavem movent aproximadament cap al sud, devia ser d'est a oest.

A 180 milles per hora

Totland Bay, Isla de Wight (Srta. Violet Cottell, 7, Phillimore Terraoe, Kensington, W. 8). Sobre les 18.45 hores, jo, tres familiars meus i diversos xofers de l'hotel vam veure tots el mateix estrany fenomen. La nostra impressió coincideix amb allò del Sr. Thorp. Tenia una forma com de pera, bastant petit, de color blau-argentat i semblava fet d'algun tipus de substància –semblant als ornaments que es posen als arbres de Nadal. Es

movia, diaira jo, almenys a 180 milles per hora en direcció oest cap a les Needles a unes 50 iardes del terra, i amb vol horitzontal.

Ringmer, Sussex (Coronel A. Haynes). Jo em trobava passejant per uns camps a prop de Ringmer cap a les 19.00 hores quan vaig escoltar un lleuger brunzit i vaig aixecar la vista per veure un objecte petit brillant que es movia al cel a un ritme ràpid. El sol ponent brillava sobre ella i li donava un color blau-verdós. Era a unes 100 iardes davant meu i a la mateixa distància del terra i es movia horitzontalment d'est a oest. Vaig cridar l'atenció d'allò a la meva esposa i filla que eren amb mi i van estar d'acord amb mi en pensar que només fou visible durant dos o tres segons.

Una hora abans del capvespre

Rottingdean, Sussex (W. F. Bell). Mentre estava jugant al tennis vaig veure el mateix fenomen descrit. L'hora deuria ser les 18.30, una hora abans de l'ocàs.

Sunday Times (Londres], 18 de setembre de 1927

Fa 70 anys

Des de Tànger, observen un estrany fenomen

La seva repetició i característiques, fan pensar si seran bombes volants

Tànger 15.- Des de fa tres nits s'observa en aquesta plaça un fenomen semblant als assenyalats des de Suècia i últimament a França.

Entre les dotze e la una de la nit del proppassat dimecres es va veure recórrer el cel de Tànger, a considerable alçada, impossible de calcular a simple vista, un globus de foc, espècie de bengala de color verd vermellós, amb una gran cua que va creuar el firmament en direcció Nord-est i va desaparèixer tot seguit.

La velocitat era molt considerable.

El mateix fet s'ha observat dijous i divendres, a hora semblant de la nit, sent vistos aquests últims per nombroses persones, des dels afores de Tànger. Alguns observadors van tenir la impressió que el meteor, coet o bomba volant es precipitava al mar no lluny de la costa del cap Espartel.

És impossible posar en dubte la veracitat d'aquestes observacions i també és impossible fer una suposició adequada sobre la naturalesa del

fenomen. Sembla descartada la hipòtesi d'estrelles fugaces, ateses la mida, color i característiques observades.
De tractar-se de bombes volants, el seu recorregut no permet admetre que parteixin de l'única base ja gairebé identificada, d'on ixen els que creuen la zona de Suècia; és a dir la zona russa d'Alemanya i, més concretament, Peenemünde, llevat que a aquesta classe de bombes se les pogués fer variar de recorregut a voluntat. Cifra.

La Hoja del Lunes (Múrcia), p. 1, 16 de setembre de 1946.

Fa 60 anys

Finalment un punt lluminós al cel

Els figuerencs, finalment, hem pogut comprovar que creuen el cel objectes lluminosos estranys. La mencionada cosa no està ara d’actualitat, però ens permetran que ho anotem atès que el misteri segueix latent i la curiositat ciutadana va estar-hi pendent fins el capvespre del dijous.
Nosaltres ho vam observar a les vuit i mitja. Donava la impressió d’una Lluna nova en miniatura. Una Lluna a la japonesa. Encara que segurament per la il·lusió òptica, a hom li semblava que desprenia vèrtexs. De vegades prenia també la forma d’un rombe molt allargat. El seu color era molt blanc. I, fixant-se, la seva direcció lenta apuntava de N. a O. Sobre les vuit quaranta-cinc variaren les coses. El disc va agafar un color ataronjat primer i vermell després, la seva direcció rumb N. a S., i a bona velocitat. A les nou del vespre ja era molt difícil apreciar-lo fins que desaparegué del tot.
La gent el va estar mirant. Es van desempolsar vells prismàtics (notàvem la falta d’aquella senyora amb periscopi a l’espatlla) i allà van anar sortint els comentaris, alguns dels quals ens complau reproduir; un jovenet: “és un

platet volador". Un senyor que prenia el fresc llegint el diari: "No hi ha dubte, el satèl·lit llançat pels americans". Un vell aficionat a l'astronomia: "Partícula de sol desplaçada d'un altre sistema". L'humorista va dir: "Es tracta del satèl·lit llançat per la *Codo*". Un comerciant opina: "Res, no és res". Un esportista: "Propaganda de la Volta a França", i un poeta: "una estrella que s'ha suïcidat".
D'aquesta forma, el petit succés es va desgranant per a tots els gustos. I, és clar, nosaltres vam dir que era una nota per al diari.

Diari de Girona, p. 8. 13 de juliol de 1957.

Centre d'Estudis Interplanetaris